

2017. december

Készítette: Cívisterv Várostervező és Építész Iroda – Debrecen, Széchenyi u. 8.

HORTOBÁGY

TELEPÜLÉSKÉPI ARCUALATI KÉZIKÖNYV

A Települési Arculati Kézikönyv a „településkép védelméről” szóló 2016. évi LXXIV. törvény, továbbá a „településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012.(X.II.) kormányrendelet alapján készült.

MEGRENDELŐ:

HORTOBÁGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Hortobágy honlapcíme: www.hortobagy.hu

E-mail címe: phhortobagy@gmail.com

Postai címe: 4071 Hortobágy, Czinege J. utca 1.

Telefon: +36 (52) 369-021

Polgármester: Vincze Andrásné

Főépítész: Borusz Bernát

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:

Zsemberi István és Zsemberiné Luczi Anikó

Cívistery Bt. (4025 Debrecen, Széchenyi utca 8.)

Telefon: +36 (52) 531-732

Email: civister@civister.hu

Az arculati kézikönyvben, külön megjelölve, felhasználásra kerültek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság foto tárnak felvételei is.

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:

Zsemberi Márk

GRAFIKAI TERVEZÉS:

A Lechner Tudásközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Debrecen, 2017. december

CÍVISTERV

VÁROSTERVEZŐ ÉS ÉPÍTÉSZ IRODA
4025 Debrecen, Széchenyi utca 8 sz.

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezetés 5
2. Hortobágy bemutatása 7
3. Örökségünk 13
 4. Elterjedt karakterű településrészek Hortobágyon 25
 - Turisztikai és kereskedelmi központ
 - Oktatói és vizsgatéri központ
 - Erőedeti, szőlősgazdasági településű lakóterületek
 - Kétszobás magvadászati lakóterületek
 - Üdülői területek
 - Különleges területek
 - Lakó és gazdasági területek külterületen
 - Beépítésre nem szánt területek
 - Alkalmos lakó- és intézményterületek
 - Beépítésre nem szánt területek
5. Építészeti útmutató 70
 - Magasság
 - Terápiaközpont
 - Terdfórmó
 - Település
 - Szervek
 - Terapolakítás
 - Kerétsék
 - Kertek
 - Értékelyek, tornácok
 - Ajtók, ablakok
 - Homlokzatdíszítés
 - Részletek
6. Mal példák 116
7. Útrák, terek 132
- B. Hirdetések, reklámplakátok 137

A „Hortobágyi Nemzeti Park - a Puszta” Világörökségi Helyszín, a település közigazgatási területét jelentős mértékben érinti, belterületét is több oldalról határolja, illetve belterületének egy része is beletartozik.

Az elkészült, de még nem jóváhagyott Világörökségi kezelési terv a Világörökségi Helyszín (VH) területére az építmények környezetbe, tájba illesztésre vonatkozó előírásokat dolgozott ki, a kiemelkedő egyetemes értékek megőrzése érdekében. A Világörökségi Kezelési Terv kormányrendelettel történő elfogadását követően, ezen előírások kötelező érvényűvé lesznek. A VH területéhez csatlakozó, illetve annak tervezett védőövezetén belüli területekre a kezelési terv ajánlásokat fogalmaz meg, melyeket a település számára ajánlott saját településképi rendeletébe beépíteni.

HORTOBÁGY BEMUTATÁSA

Általános településkép, településkarakter

A hortobágyi puszta Hajdú-Bihar megye északnyugati részén terül el, 2300 km² nagysággal a Hajdúhátról a Nagykunságig és a Közép-Tiszaig terjed. Míg a község a Hortobágy központi részén, a 33-as főút mellett, Debrecenről 37 km-re nyugatra található. Egykor a puszta – mint a Tisza-folyó vízgyűjtő medencéje – 900.000 hold nagyságú volt erdőkkel, őrnási mocsarakkal, lápokkal, nádasokkal, valamint az ebben meglelepülésre is alkalmas hátságokkal, száraz hegyekkel. A Tisza szabályozása (1855) óta elkezdődött e hatalmas terület fokozatos kiszáradása és zugsorodása, így ma már csak 160.000 hektárral az össze-rüllete. Sokan úgy gondolják, hogy a Hortobágy valamilyen ősi maradványa lehet az „ázsiai sztyeppének”. Erőli szó sincsen. A puszta mai arculatát legálább annyira az emberen beavatkozás, mint maga a természeti erői formálták. Olvan új természeti képződmény jött létre a Tisza szabályozása óta, amely újfajta sajátosságok gyűjtőmedrévé vált. Ugyanakkor fotókban megmaradtak az erdők és a mocsarak is.

Hortobágy község a világörökség részét képező Kiserduki híddal, szelvényállással, és a lomberdő között a csárdával

B | A település bemutatása

A nagy legelőterületre pedig igen jól termő, kis lisztjű szigetek ékelődtek bele, amelyek nagyon jó eredménnyel lehet szántóföldi művelést végezni. A szikes puszták, mocsarak vadon élő állat- és növényvilága minden képzeltet felülművő változatossággal lep meg azokat, akik meg akarják ismerni ezt a csak látszólag monoton tájat. A talajadottságokat követve a növényzet is mozaikos. A magasabb szárazabb partkateretők jelenik meg a cikciárok füves pusztá. A gyepszint meghatározó fűfaja a vörösnadrág csenkesz, amelynek jellegzetes színváltozásai díszítetik a pusztát. Tavasszal kékeszöld, nyáron vörös, végül arany-sárgára szívoja a nap. Értékes gyógynövény a sziki kamilla, mely tavaszunként beborítja a legelőket. Védett növényünk az erdei útifű. Legismertebb és a kirándulóik által legkedveltebb a sóvárag.

Változatos a mocsárrétek növényvilága, ahol a tarackos tippán zsumbókjai között magunk körül különböző sárgálló boglárkákat, illatos mentaféléket és lőszökát látnunk. Színes virágokkal akár egy-egy évszak képét is meghatározhatja a lila virágú veszős szűz, a sárga lizinka, a bordós virágú orvosi nádalytű vagy ősszel a kékeslila sziki ősziróza. A mocsarakban tündérfátyul, tündérróza, rucaóróm, kolokán virít. A tavakat nád, sás, gyékény, tavi káka szegélyezi, de megtalálható Hortobágyon a tárnajuharos sziki erdő, és a sztyeppfolyos /ma már csak Chaton és Újszentmargita mellett/. A hézagos lombkorona alatt megjelenik a magyar zergewirág, a méreggyök, a fátyolos nőszirm, a tisztásokon pedig a sziki kocsonya és réti ősziróza.

A legélhetőbb közül az egyenesszárművek közösségei biztosítják a tápláléközist az itt található ragadozóknak, de a lepkelérek is mintegy 300 fajával találkozhatunk (első sorban az erdős részek közelében). A nádások világa szinte életre kel lakói, az apró énekesmadarak dalától, ők a barkós cinege, nádi sármány, tücsökmadarak, nádiposzták. Itt fészkel az egyetlen hazai fészkelő vadlúd fajunk a nyári lúd, de otthona szárcsának, vízityúknak, több vadréce fajának. A mélyebb vízfelületeken úszó és bukföldmadarak, vicskók, kárókatonák élnek. A Hortobágyon fészkelő vízemadarak állományai a teljes világállomány 1-10% között van (bőllimbika, kanalasgém, fattyúszerkő).

A pusztá peremén, a löszháton él legélhetőbb madarunk a túzok, a kopár szikesen fészkel madárnkaságunk a sziki pacsióta. Május elején a tocsogókkal borított nedves szikfoltok foglalkozó madara a szikicsér. A nádcsűrők gémtelepein él a nagyfőcsög, kanalas gém és az igen ritka batla. Tavasszal és ősszel a Hortobágy a vonuló madarak egyik legfontosabb pihenőhelye. Danvak tízezrei krúgathnak a pusztá felett.

Kiemelkedő a pusztán élő rőgszáló populáció, melyek kiváló tápláléközist biztosítanak az itt előforduló 29 ragadozómadár fajnak, melyek közül 14 rendszeresen vagy időnként itt fészkel /pl. pusztai sas, barna kánya/. A pusztai őlyv fő előfordulási területétől mintegy 2000 km-re izoláltumként itt fészkel. A Hortobágy ad otthont Európa legnagyobb, mintegy 600 párt számláló kékcserce populációjának is.

Amikor Hortobágy községről és közvetlen környezetéről beszélünk, annak szerves részét képezi a különleges természeti adottságokkal rendelkező Nemzeti Park területe is. Hortobágy területe legnagyobb részben legelő (73,5%), rét és mocsár (2,7%), halastó (3,1%), nádas (1,5%), erdő (1,5%), szántó (4,2%), és a fenn maradó 13,5% ún. művelés alól kivont terület (település, út, csatorna).

A legértékesebb, fokozottan védett területek zártak, nem látogathatók! Van korlátozottan látogatható és végül szabadon látogatható terület. Tájképe közel egyetlenes síkság a maga varázslatos nyugalmával. Van itt alacsony fűvű szikes pusztá, löszpuszta, kevés mocsár és patak. A horizonton kiemelkedés egy-egy erdőfolt, halom.

A templom és az üzletek 1990 után épületek

Az első szállások kezdetleges építmények – földbe vjt kunyhók, karrának, hódilypok, nádkosarak – voltak, de a célnak megfelelőek. Debrecen városának ugyanis a nagyvárnyú állattartás miatt nem állott érdekében a török hódoltság alatt elpusztult falvak újratelepítése. A Hortobágy hasznosítása a debreceni határhásműtől szerves része lett. A határ külső, nyugati részét legelőtelésre használták, a belső részt, az erdők kivételével, földműveléssel hasznosították, majd a város lakóinak 1724-től bénesföldek formájában kiosztották. Ebben az időben kezdődik a puszta célszerűbb hasznosítása, jószág-áraszkva való felosztása is. A csárdapületek a török kiűzése után, az Alföldön megritkult településnéplézat hátrányának csökkentésére, a nagy határú szabad királyi és mezővárosainkba vezető forgalmas utak mentén épültek – általában olyan távoliségra egymástól, amekkorát tartás szakemberekkel két érettes-ítetés között, a vásártba lábon hajtott jószágokkal pedig reggeltől estig meg lehetett tenni. A Tisza szabályozásán kívül az 1891. augusztus 5-én aláírt vasútvonal változataira meg legjobban a puszta képlet. A vasút új gazdasági lehetőségeket hozott, meggyorsította a fejlődést, és vele a pusztát egy időre az irradalmi érdeklődés és a tudományos, néprajzi kutatás középpontjába állította. A történeti debreceni határ 1952-ben történt, még vezethető felidőszakolása egy sor új közleg létrejöttét segítette elő, másrészt a régebbiek gyarmodását is szolgálta.

A Hortobágyon régóta fontos kereskedelmi és postai utak vezettek keresztül kelet-nyugati irányba, Erdély és Pest között, úba elvve Debrecenre. Elérte kámpal vagy gázókon keltek át a Hortobágy-folyón, később egy fahíd épült a márai gázóráról, kb. a mai köhíd helyén, és város vármot szellett a hídon való átkelésért, majd pedig kocsmát nyitott. A híes Hortobágyi Nagycsárda története itt kezdődik.

A második világháborúban hatalmas károkozata zajlott le a Hortobágyon, nagy természeti károkozat is okozta. Amint elcsendesedett a harci zaj, nagy nehézségek közepette kezdődött meg a pusztai életmenet helyreállítása. 1949-ben létrejött az első állami gazdaság. A gazdaság kiemelkedő eredményel vonzották a legjobb szakembereket, ám volt olyan időszak, amikor BOD dolgozó irányított naponta. Ez így tarthatatlan helyzet volt. A gazdaság vezetői felfismerték, hogy boldogulásuk kulcskérdése a hatalmas gazdaság szakemberekkel és dolgozókkal való megterfésése, számukra olyan életkörülmények megteremtése, hogy a helyhez kötöttség, a kevés színvonalú ellátottság révén kényszerűsákk maguktól a teljesítés mámorumát.

Ehhez meg kellett teremteni a kulturált körülményeket, a kellő minőségű lakásokat, a közműellátottságot, a bolti hálózatot, a gyerekek iskoláztatását. A szakképzett és stabil gárda megteremtésének létfontosságú szükséglete eredményezte a letelepést. Így alakultak ki a tanyaközpontok, amelyeket a gazdaság nagy anyagi ráfordítással állandóan fejlesztett. Egyre inkább megérett a vezetőkben a gondolat egy önálló község létrehozására. A Nagyvarsád környéke amúgy is már régóta az idegenforgalom hortobágyi bázisa, kiindulópontja volt. Itt létesült a hatalmas méretű állami gazdasági központ, amelyben helyet kapott később a helyi tanács, jelenleg pedig a polgármesteri hivatal. Az állami gazdaság nagy pénzszegeket fordított központi falumag kiépítésére. A gazdaság a lakásépítés, közművesítés, valamint a kommunális, oktatási, kulturális ellátás terén megteremtette egy új település, egy önálló község alapvető feltételeit. A fokozatos és gyors fejlesztés eredményeként az Elnöki Tanács 23/1965. sz. határozatával önálló községgé nyilvánította megalkult Hortobágy község. Ez a nagy esemény ismét új fejezetet nyitott a Hortobágyon, melynek eredményeként egyre fejlődő, modern település jött létre, kisvárosi jellegű a pusztai életre meghatározó jelentőségű.

A nagy magyar pusztai Európában egyedülálló természeti értékei, szépsége, az ott folyó állattartás és gazdálkodás, a népiélet sajátosságai, régi hagyományai, a néprajz, a népművészet gazdagsága, a népszépek, a történelmi múlt sok-sok feltárásra és megörökítésre váró értéke vonzotta a szakembereket. A századfordulót követően a Magyar Országos Madártani Központ munkatársai már kifejezetten természetvédelmi célokkal végeztek munkájukat a pusztán. Herman Ottó, majd Schenk Jakab tett komoly lépéseket az intézményes természetvédelem bevezetésére, Kaan Károly tudós pedig akkoriban kapott megbízást egy ilyen védelmi tervet kidolgozására. A különféle tudományos munkák már az első világháborút megelőzően elkezdődtek a Hortobágyon, igen jelentős eredményekkel. Rendkívül gazdag, értékes dokumentum, tanulmány, kötet, közlemény, szociográfia jelent meg, és áll ma az érdeklődők rendelkezésére. A nagy pusztai élet állandóan változik, ennek megfelelően a feltáró, megörökítő munka is folyamatosan halad tovább.

A Hortobágyi Nemzeti park a Hortobágy és Nagykunság tájait, valamint a Tisza-tó egyes részleteit foglalja magába. Hazánk első, 1973-ban alapított, egyben legnagyobb kiterjedésű nemzeti parkja.

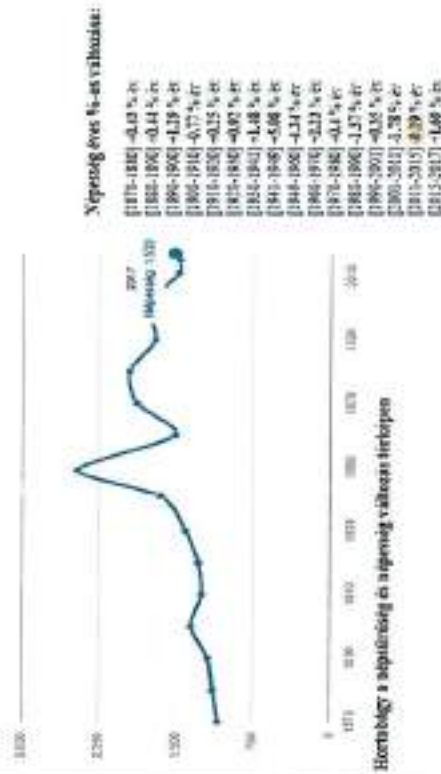
A Hortobágyi Nemzeti Park – a Pusztai világörökségi terület felvételéről az UNESCO Világörökség Bizottsága 1999-ben, a Marrakeshben tartott 23. közgyűlésén döntött.

Hortobágy népessége

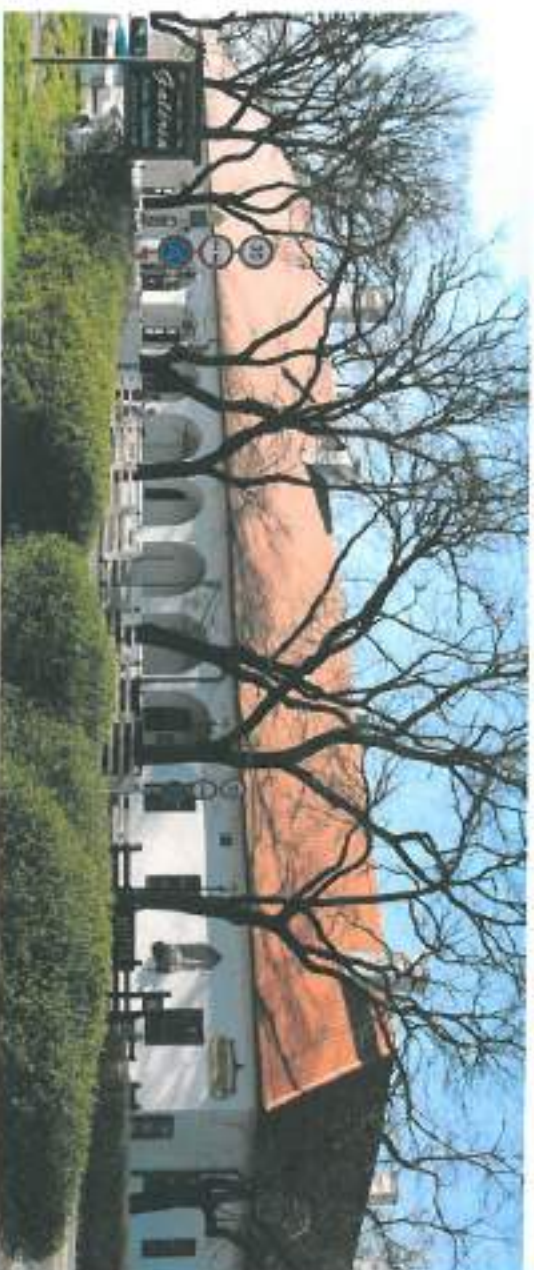
Hortobágy lakás: 117 lakás (2017 évi adat) ¹, ami abból 100% népességmérés 8,8%-a (2017. évi adat) ².
 Hortobágy terület: 100 ha. Lakóközösség: 65, népesség sűrűsége: 0,65 fő/ha. A település azonos területre változott 2017-2017 között ³ (100 ha). 2017-ben Hortobágy lakosai: 149 fő ⁴.

Hortobágy lakossága: 149 fő (2017. évi adat). Hortobágy lakosságának változása: 149 fő (2017. évi adat).

Hortobágy népességének változása 1975-től 2017-ig (fő/1000)

/Forrás: nepesseg.com/

A csárda és a Kilitenczykú híd, a világörökség részét képezik.

ÖRÖKSÉGÜNK

A településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők.

A Hortobágy természetes központja a Nagyhortobágyi csárda és környéke. Debrecen városa a mátiai hírhoz 1699 nyarán a postaszállomáson kívül kocsmaházat építtetett, és az oda kirándult kocsmárosát a vám szedésével is megbízta. 1781-ben egy teljesen új, nagyméretű csárda építését határozták el. Ezt az épületet a forgalom gyors növekedése miatt hamarosan, már az 1800-as évek elején bővítették a Debrecebben akkor uralkodó klasszicista stílusban. Ebben a csárdapületben járt Petőfi Sándor 1842-ben, s itt írta a Hortobágyi kocsmárosné a gyalom című versét, ennek emlékére 1923-ban a csárda falán dornornyűves emléktáblát helyeztek el. A Nagyhortobágyi csárdával szemben a régióban, faoszlopokon álló szekerállás helyén 1789-ben téglából épült fel az ún. Magyallás. A csárdapület közvetlen közelében áll a puszta jelképe, a Kilitenczykú híd, az 1697-ben épült fa-híd az elhasználatos és a nagy forgalom miatt egy idő után már nem felelt meg a követelményeknek, egyre többet kellett javítani.

Debrecen városa ezért 1825-ben elhárította annak lebontását, s helyette új köhíd építést. Több tervváltozat megtekintése után Povolny Ferenc javaslatát fogadták el, amelynek kivitelezéséhez 1827-ben kezdtek hozzá. s 1833-ban fejezték be, a régi fahidat pedig ekkor lebontották. Magyarország leghosszabb közi köhídjének a folyó két partján lévő, ún. ellenfalak közt mért távolsága 92,13 méter, míg teljes hossza 167,3 méter. A pusztai állathajtás könnyebbéjére szolgált az a tervezői jellemény, amely a feljárókat szélesedőre tervezte: a felhajtott gulyát, méhést a híd így mindegy kifaruló koránt fogadta, megkönnyítve ezzel a jószágot hátra terelni igyekvő pásztorok, csikósok dolgát.

A családéjület közvetlen közelében található a Hortobágyi Galéria, amelynek községi kiállításai kapcsolódnak a Hortobágy népművészetéhez és az Alföld, a pusztai által ismert képzőművészethez. A pusztai legújabb látványosság a Mátyás királyi sport- és pihenőközpont, amely a Hortobágy hírnevének, a lövészézés hagyományainak ápolását ötvözi a korszerű vendégfogadás infrastruktúrájával. A pusztai évenként visszatérő, s régi hagyományokra visszatérítő rendezvénye a Hortobágyi Nemzetközi Lovasnapok. Fő attrakciója a nemzetközi díjugrató verseny. Több évtizedes hagyományra visszanyúló látványosság a Hortobágyi hídversék, amelyet augusztus 18-20. között rendeznek, a Nagyhortobágyi csárdával szembebi területen.

A Pusztai Állatpark kiállításterme átfogó képet nyújt a külterjes állattartás történetéről, a pusztai élő pásztorok mesterségéről.

Különleges élményt nyújt az utazónak a pusztai szekerezés, amelynek során közvetlen közelről tekinthetjük meg a Hortobágy természeti értékeit, az őshonos állatokat, s egy rövid lovasbemutatót is.

Elkészültek a termálvíz hasznosítására vonatkozó tervek, a településrendezési tervben kijelölésre került egy tervezett fürdő területe is.

A HORTOBÁGYI NEMZETI PARK – A PUSZTA VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍN*
KIEMELKEDŐ EGYES ÉRTÉKEK ÉS A TRIBÜTUMAI

16 | örökségünk

A TÁJAT MEGHATÁROZÓ TERMÉSZETI ÉRTÉKEK

Szikfokvizek

Padkaszódás

Sziksófü és sóbalt

Urnös szikes

Szikes talajok és változatos mikromorfológiájuk

Szik által befolyásolt: száraz és vizes pusztai élőhelyek élővilága

* Forrás: Kivonat a Világörökségi Helyszín kezelési tervéből – készítő HMPY /Civistery/ Kasib -

A fejezet képei a HNP fotó tár részét

TÁJKÉP, KIEMELKEDŐ, EGYEDI LÁTVÁNYMINŐSÉG- I.

Kanalasgémek

Kamilla

Bibic

Vörösi vércse

Gulyásbú

Mézesi posztó

Barna rétihéja

Piroslehelű csóka

Térben és időben dinamikusán változó élőhelyek mozaikossága

Füves puszták madárvilága

TÁJKÉP, KIEMELKEDŐ, EGYEDI LÁTVÁNYMINŐSÉG – II.

Mélységet adó kerkerdő
Kéves, elszórt tájalkotó elem

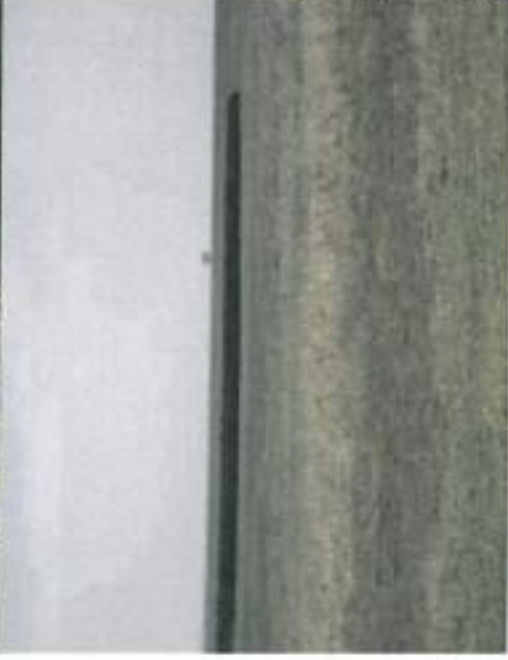
Pásztorépitmenyek

Természeti és művi tájalkotó elemek együttes és egységes megjelenése

Fatlan, nyílt legelőtáj

Töretlen látóhatás

Tájkép sajátos térránya

* Forrás: Kivonat a Világörökségi Helyszín kezelési tervéből – készítő HNP/ Cívistery/ Kasib -

A fejezet képei a HNP fotó tár részét képezik

Felhőjáték

Délibáb

Természeti jelenségek, tünemények

Vonuló darvak

Legelő gulya (ménes, nyáj)

Állatok csoportos megjelenése a tájban

TÁJHASZNÁLAT

* Forrás: Kivonat a Világörökségi Helyszín kezelési tervéből – készítő HNPI /Cvijstern/ Kasib -

A fejezet képei a HNPI fotó tár részét képezik

RÉGÉSZETI ÖRÖKSÉG

Ex-lege védett halmok, Régészeti lelőhelyek

MŰEMLEKI ÉRTÉK-I.

örökségünk | 21

Nagyhortobágyi (kilenclyukú) kőhid.

Papegyházi templomrom

Műemlékek, Rommaradványok

A pásztoréptermények a puszta ékszerai:

- **Szeggen ülő hodály:** földig érő náddal fedett tetőszerkezet, mely nyáron hűvös, őszi nyékos hely jóságnak, télen pedig meleg szállás.
- **Vasaló:** nádból készült, szélvédett helyet adó fűzőhely. Alaprajza vasalóra emlékeztet, innen kapta a nevét. Egyszerű, de igen praktikus alkotmány remekül kivézetű a fűzöt, illetve, ha esik nem ázik meg a bent főző pásztor.
- **Kunyhó:** egyszerű általában háromszögletű épület nádtetővel, vasalóval, gémeskútjal egyszerű kerítéssel körülvéve. A pásztor nyári szállásként szolgál. A legismertebb a Sárkánykunyhó, mely a szürkemarha gulya nyári szállásának találmánya.
- **Gémeskút:** az itatókat egy vagy több gémmel megépített szerkezet lábbal készült, időállóbb alkotás, mint a többi pásztoréptermény. Pásztorok és turisták irányúje.

* Forrás: Kivonat a Világörökségj Helyszín kezelési tervéből – készítő HNPI /Övisterv/ Kasib -

MŰEMLEKI ÉRTÉK-II.

Pásztoréptermények

A fejezet képei a HNP fotótár részét képezik

TÁRGYI- ÉS SZELLEMI ÖRÖKSÉG

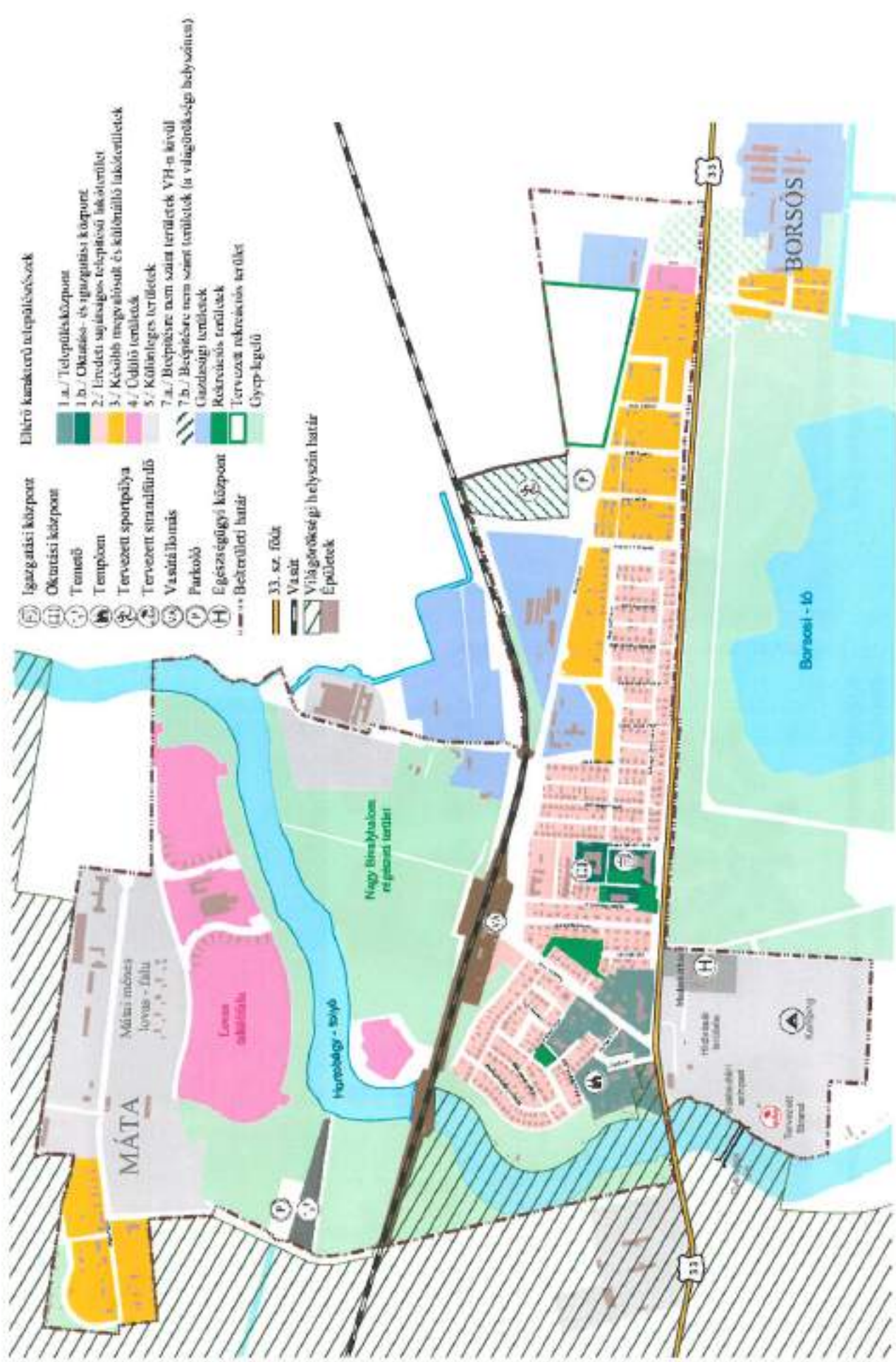
Pásztorszokások

Viselet, Pászortánc

Pásztorételek

A pásztorkultúra szekunder forrásai: Irodalom, képzőművészet, Filmművészet, műtárgyak, gyűjtemények

Eltérő karakterű településrészek

- 1.a./ Településközpont
- 1.b./ Oktató- és igazgatási központ
- 2./ Irodai, szakszolgálati, telepítési lakóterület
- 3./ Később megvalósult és kilátásos lakóterületek
- 4./ Üdülő területek
- 5./ Költőterületek
- 7.a./ Bepótlásra nem szánt területek VH-n kívül
- 7.b./ Bepótlásra nem szánt területek (a világörökség helységein)
- Gazdasági területek
- Rekreációs területek
- Tervezett rekreációs terület
- Gyep-álgelvé

- Igazgatási központ
- Oktatói központ
- Temető
- Tempó
- Tervezett sportpálya
- Tervezett strandfürdő
- Vasúti állomás
- Parkoló
- Egészségügyi központ
- Beérkezési határ
- 33. sz. főút
- Vasút
- Világörökségi helységi határ
- Épületek

MÁTFÁ

Mátfa művelési területe

Lovas udvarok

Forrás - tó

Nagy-Borsos-tó

Borsos-tó

BORSÓS

33

33

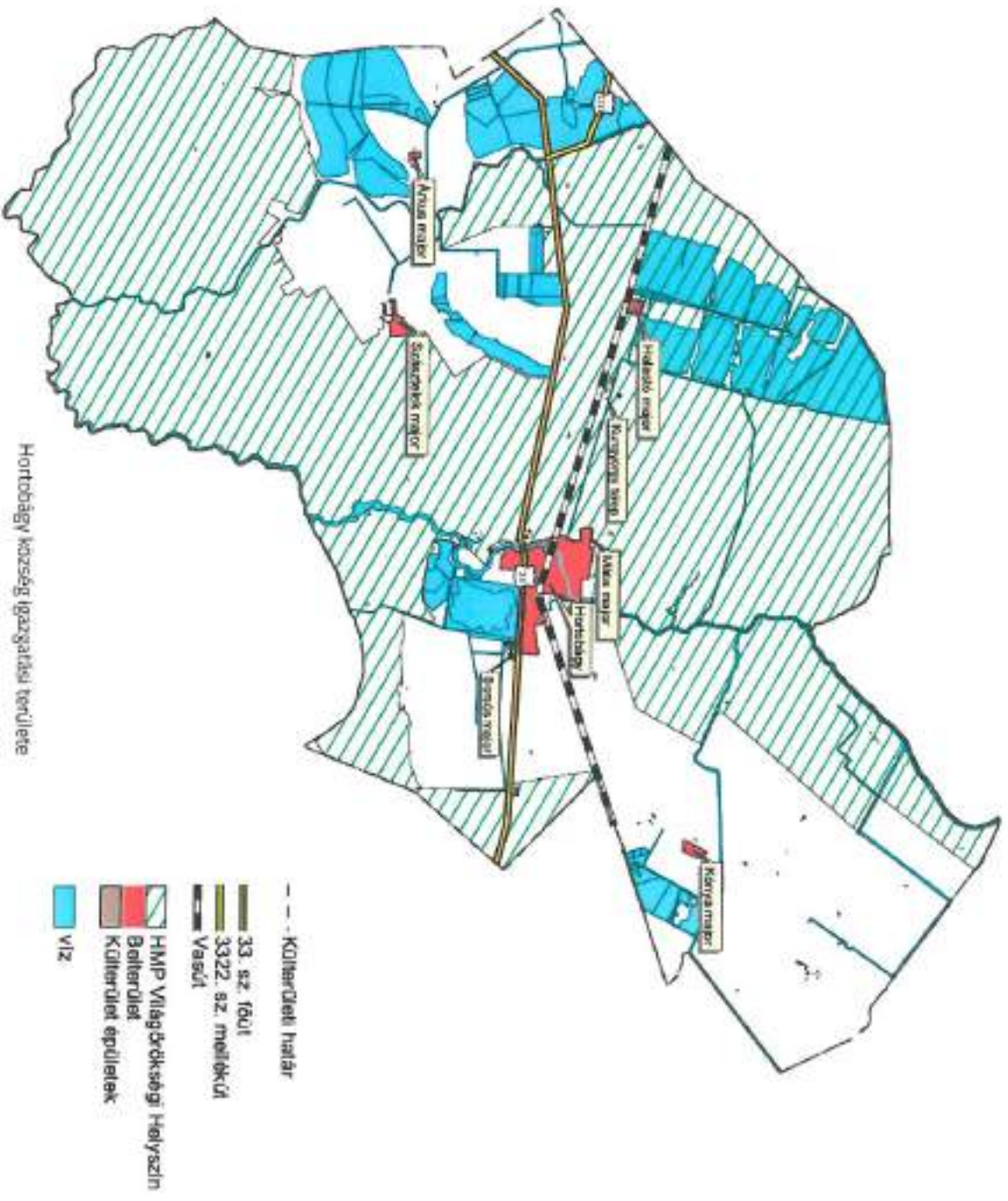
ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉS RÉSZEK

Eltérő karakterű településrészek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával.

Hortobágy településen az eltérő karakterű településrészek, a település méretéhez képest, viszonylag nagyobb számban kerültek lehatárolásra. Ennek oka a „Hortobágyi nemzet Park - a Pusztai Világörökségi Helyszín, mely a település központi részén, jelentős mértékben énti, belterületét is több oldalról határolja, illetve belterületének egy része is bele tartozik.

Az elkészült, de még nem jóváhagyott Világörökségi kezelési terv a Világörökségi Helyszín (VH) területére a környezetbe, tájba illesztésre vonatkozó előírásokat dolgozott ki, a kiemelt, egyetemes értékek megőrzése érdekében.

A VH területéhez csatlakozó, illetve annak tervezett védőövezetén belüli területre, a kezelési terv ajánlásokat fogalmaz meg, melyeket a település számára ajánlott saját településképi rendelkezése beépíteni.

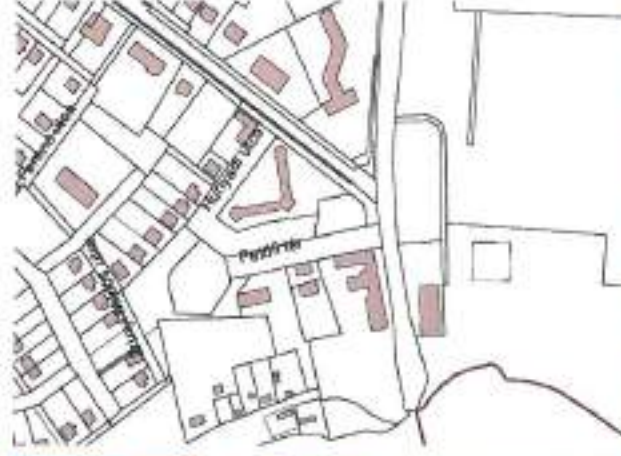
1/A: TURISZTIKAI ÉS KERESKEDELMI KÖZPONT

Hortobágy településen két, egymáshoz közel elhelyezkedő központ (településközpont / Oktatási- és intézményi központ) alakult ki, melyet a településstratégiai terv, a közöttük elhelyezkedő főút mellett lakóingatlanok sorával egy egységként jelöl. A két rész funkciójában és ezzel összefüggésben településképi arculatában is egymástól jelentősen eltér, emiatt külön kerülnek bemutatásra.

A településközpont a település turisztikailag kiemelt része. A műemléki védettségű Hortobágyi Csárda, a mellette (bár nem a településközpont területéhez sorolt) ugyancsak műemléki védettségű Kilenyivölgyi kőhid és székárállítás a Híd vásár területe. A központban épült új templom és az árusoknak is helyet adó üzletsor épülete, a turisztikai fogadóközpont mind olyan mai létesítésű épületek, melyeknél alapvető elvárás volt a műemléki környezet, a világörökségi helyszín értékeihez történő igazodás.

A területtel kapcsolatos településképi elvárásokat hasonló szigorúsággal szükséges majd meghatározni. A Világörökségi helyszínről a településközpont nyugati, belterületi részére is kiterjed, magába foglalva a kőhídon kívül a csárda teljes ingatlanát is.

A 33 sz. főút vállasztja el a településközpontot (az intézményekkel beépített részt) és a rendezvények, turisztikai létesítmények számára helyet adó, csak ritkábban beépített területet, melyet a településképi arculati kézikönyv a különleges területek közé sorol az eltérő karakterű településrészek sorában.

Településközpont a csárdával és az új templommal.

1/B: OKTATÁSI- ÉS IGAZGATÁSI KÖZPONT

A Településközpont különálló része, a turisztikai központnál valamivel keletebbre, a József Attila és Rózsa Sándor utcák között elhelyezkedő, igazgatási-oktatási központ. A településen egyedül itt találhatók emeletes épületek.

A fsz-1 és fsz-2 emeletes épületek nagy parkosított terület körül helyezkednek el, szabadonállóan, ingatlan körülfutató kerítések nélkül, kivéve az általános iskola át-
tört egyszerű kerítését.

(Balról jobbra): kollégium, általános iskola, polgármesteri hivatal

2: EREDETI, SAJÁTSÁGOS TELEPÍTÉSŰ LAKÓTERÜLETEK

Hortobágy település tervezett lakóterületének sajátossága, hogy az ingatlanokat két utca határolja. A lakóházak bejárata felel egy keskenyebb, csupán gyalogos közlekedésre szolgáló lakóútca. /zöld színnel jelölve/ míg a kertek végében egy szélesebb, gazdasági utca. /a ténylegpen sárga színnel jelölve./

A beépítés nyugodt, otthonos hangulatúhoz, az egyforma tömegű és tetődomú, fehérfalú, egyszerű homlokzatú épületek „katonás” rendje is hozzájárul. A településközpont szomszédságában utcával párhuzamos tetőgerinccel, attól távolabb, utcaira merőleges tetőgerinccel épültek a házak.

Lakóútca

Gazdasági út, a melléképületekkel

Lakóutca (gyalogos és kerékpáros közlekedés)

Jellemeztes utcakép

3: KÉSŐBB

MEGVALÓSULT

LAKÓTERÜLETEK

A Bocterület keleti és északkeleti része a későbbi igények kielégítésére megvalósított lakóterületek, ahol szabították az eredeti telepítési renddel, vagyis a telkek keirafaja (különválasztott lakó- és gazdasági) utcaival történő szervezésével. Itt hagyományos lakóutcák alakultak ki. Az épületek tömege, fedéldíszletének kialakítása, a házak színezése sok helyen igazodik a hagyományokhoz, de az új igényekből kielégítése miatt több esetben és módon eltérnek attól. Ezek egy része illeszkedik a hagyományos utcaképhez, más része azonban zavarólag hat. (Pl. álló tetőablakok oromfában létesült erkélyek, kivéve egyes kivételesen jól megválasztott megoldást.)

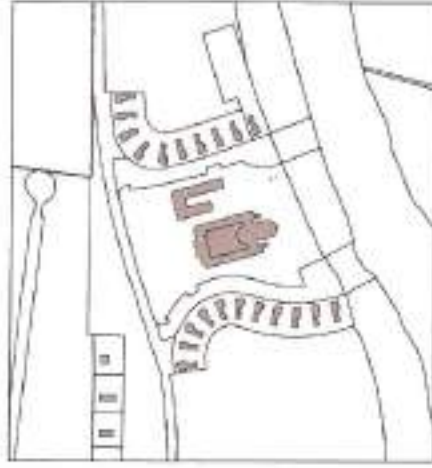

4: ÜDÜLŐ TERÜLETEK

Hortobágy - Máta településen valósult meg az üdülőfalu. A Hortus Naturae Hotels hortobágyi szállodája 1992-ben nyitotta meg kapuit a Hortobágyi Nemzeti Park szívében.

A hortobágyi hotelben 54 db kétágyas szoba, 4 db lakosztály és 20 db ház áll a vendégek rendelkezésére. A házak félkörívben veszik körül a hortobágyi hotel főépületét, minden ház két-szintes, szintenként 1-1 apartmannel. A hotel apartmanjai egymástól lezárhatóak, külön bejáratúak rendelkeznek, de egy társaság esetén össze is nyithatóak, teljes alapterületük 180 négyzetméter.

Az épületeket Gere Mihály építész tervezte, 1990 után valósultak meg. (Ablakai az akkori „dívtort” képviselik. Az úgynevezett szerves építészeti hatása.)

Részletek a lovasfaluból. (Fent a szálloda, lent az egyik apartmán épülete a falu belső területe felől.)

Freszi etek a lovassfaludon. (Fent: a szálloda, lent: az apartmanok)

5: KÜLÖNLEGES TERÜLETEK

Mátai Ménés különleges területe.

A puszta jelképének számító, 300 éves múltra visszatekintő, Európa tradicionális ménesei közé tartozó ménés jelenleg nemzetközi híró kibenyésztő- és idegenforgalmi központként működik. Népszerű programokkal, pusztakocsikázással, tereplovaglásal, zenes lovas parádával várja a vendégeket. A látogatók természetes környezetükben megtekinthetik a tájra jellemző őshonos állatokat (móniusz ménés, magyar szürke, rackanyáj, mangalica) és a pásztortahyományokat.

Művelési terület épületei.

Idégenforgalmi hasznosítású különleges terület: Vadász- és rendezvénytér /1/, szabadtéri színpad /2/, madárkórház /3/, kemping /4/, tervezett strandfürdő /5/ területe.

Egy spontán kialakult településrész, ahol az idegenforgalmat és turizmust kiszolgáló létesítmények a Világörökségi Helyszín közvetlen szomszédságában, egyedi elvárásoknak eleget téve kerültek megtervezésre és elhelyezésre.

Egyértelmű elvárás a Világörökségi helyszín építészeti hagyományához való igazodás, a parkosított területek egybefüggő átjárhatóságának megtartása, a VH szomszédságából adódó elvárások messzemenő figyelembe vétele.

eltérő karakterű településrészek | 39

Madaraskői ház és környezete a vízszínpaddal.

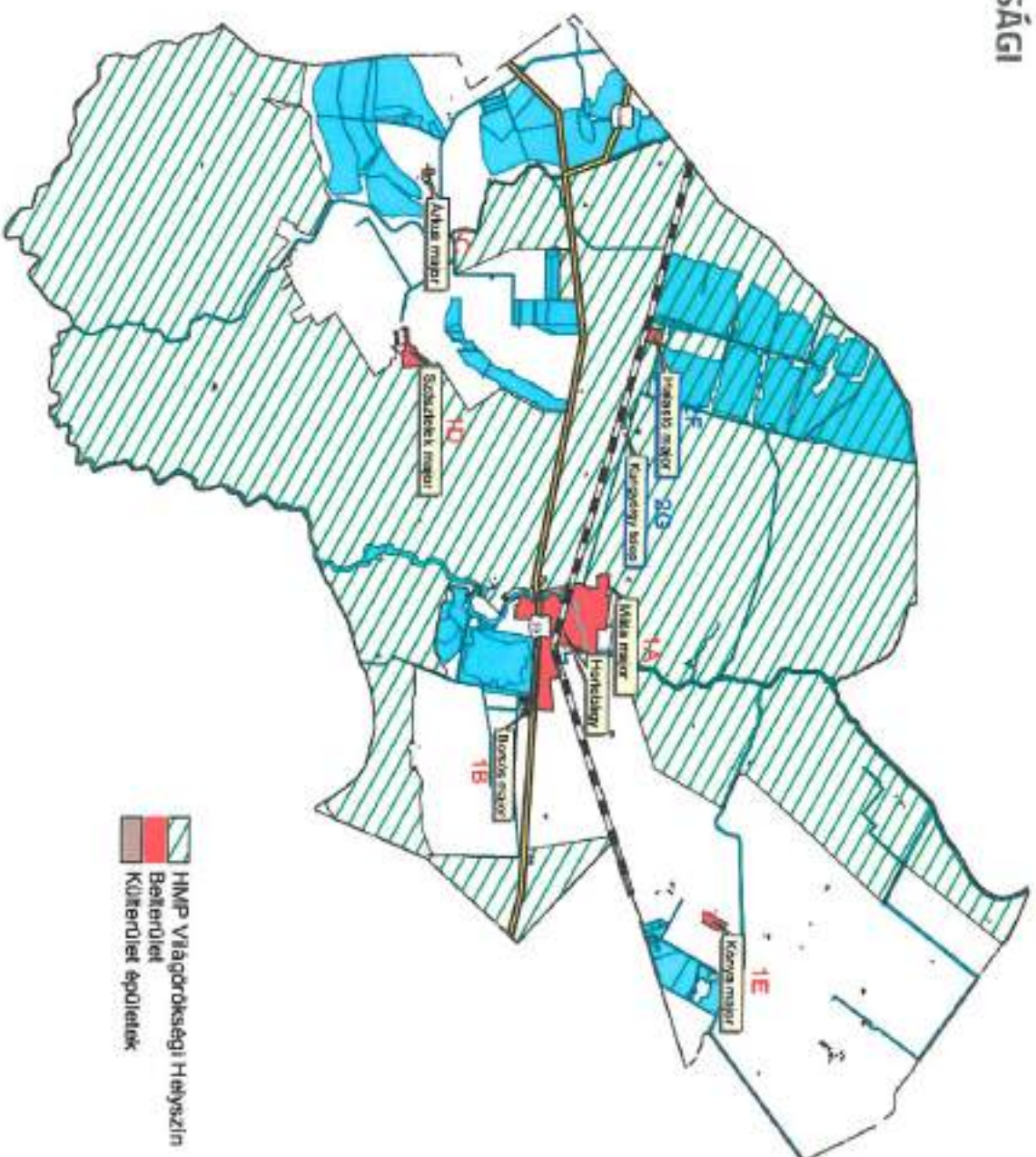

Fent: Pusztai vendégház, Pusztai kemping.

Lent: Hídi vásár, táncos bemutató a szabadtéri színpadon. /Fotó: HNP fotó társ/

6/1: LAKÓ ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK KÜLTÉRÜLETEN, VH-N KÍVÜL

eltérő karakterű településrészek | 4.1

6/1A: MÁTA

A belterület északi szélén található településrész a központtól 3 km távolságra helyezkedik el. Lakónépessége 105 fő. A korábban önálló major, a Máta ménes gazdasági létesítményéből és a mellette közelebb, együttes, néhány tucat ingatlan által alkotott, lakóterületből állt.

Ma a belterület részét képezi, de a település egybefüggően beépített részétől a Hortobágy folyó és az azt kísérő legelőterületek választják el.

A bevezető út Keleti oldalán helyezkedik el a település temetője. Kicsit északabbra a Fecskeház Erdői Iskola közösségi épülete, udvarán csillagvirágágyással.

A lakóterület északnyugati szélén Máta jellegzetes tégladisztesű gazdasági épületei is megtalálhatóak, de a lakóházak között is van hasonlóan díszített szép épület.

Fecskeház Erdői Iskola

Temetőkert bejárata

Málta: istálló épület és lakóház, a jellegzetes téglás díszítéssel

6/1B: BORSÓS

A belterület délkéleli szomszédságában, a főút településsel átellenes oldalán elhelyezkedő major. A major nyugati oldalán kialakított lakóterületet a főútról önálló bejárón keresztül közelíthető meg. Lakónépessége 87 fő.

A major mellett kialakított, eredetileg szolgáltató lakások, egy időben megépített kertházakból állnak. Útcával párhuzamos tetőgerincű, kis kontyolással kialakított, elővertes lakóépületek.

A major gazdasági része a keleti oldalon helyezkedik el, a főút felől önálló gazdasági úton közelíthető meg.

Ikerházak a Bajtár utcán.

otthoni karakterű településrészek | 45

Borsosújtelepi képek

Térképek Borsosújtelepi majornál /Forrás: Google/

6/1C: ÁRKUS MAJOR

Aki a 33-as út feléli aszfaltozott, keskeny, kátyúkkal szabadtal beutóúton érkezik Árkusra, először a Rákosi-rendszer legstóbtétebb időszakában működő kényszermunkaközpont fogadjával találja szembe magát. Az épület lakatlan, a száraz gaz az omladozó kerítés fűlé magasodik. A mellette álló ház is üres. Odább azonban rendezett portákat látni. Látszik, hogy nem új építésűek, de arra is odafigyelnek, hogy kívülről is rendben legyenek, így a falak tiszták, fehérék.

Az árkusi házak egykor az állami gazdasághoz tartoztak, majd a szolgálati lakásoktól költözöttek elköltöztek a környező településekre. Áll még a magtár, amit az egykori kiteleptettek emeltek, ma azonban már üres. Falán emléktáblát állítottak a kiteleptettek, akik rendszeresen visszajárnak.

1950 - 1952-ig

AZ ÁRKUSI ZÁRT
KÖZSÉGMUNKATÁRSULY
ÁRKUSI ANTE SZENATALHO

ANTÉ

EMLEKTÁBLA

Állították: Zoltóker

6/1D: SZÁSZTELEK

MAJOR

Hortobágy központjától való távolsága 12 km. Lakónépessége 212 fő. Jelleget tekintve mezőgazdasági jellegű (készlet-, szolgálati) lakótelep, illetve lakóhely, mezőgazdasági jellegű tanyák.

A világörökségi helyszín közvetlen szomszédságában elhelyezkedő településrész egyseges, egyszerű megjelenésű lakóépületei néhány utca mentén sorakoznak.

A településképet a fehér színű, cserépfedésű, utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas, oldalhatáron álló épületek jellemzik.

A majoroság nyugati és déli oldalán helyezkednek el a mezőgazdasági üzemi épületek (állattartó épületek, terménytárolók).

A településrész északi szomszédságában található a Hortobágyi Halgazdaság Zrt. Ivadéknövelő-tőgyátsége, gyönyörű természeti környezetben.

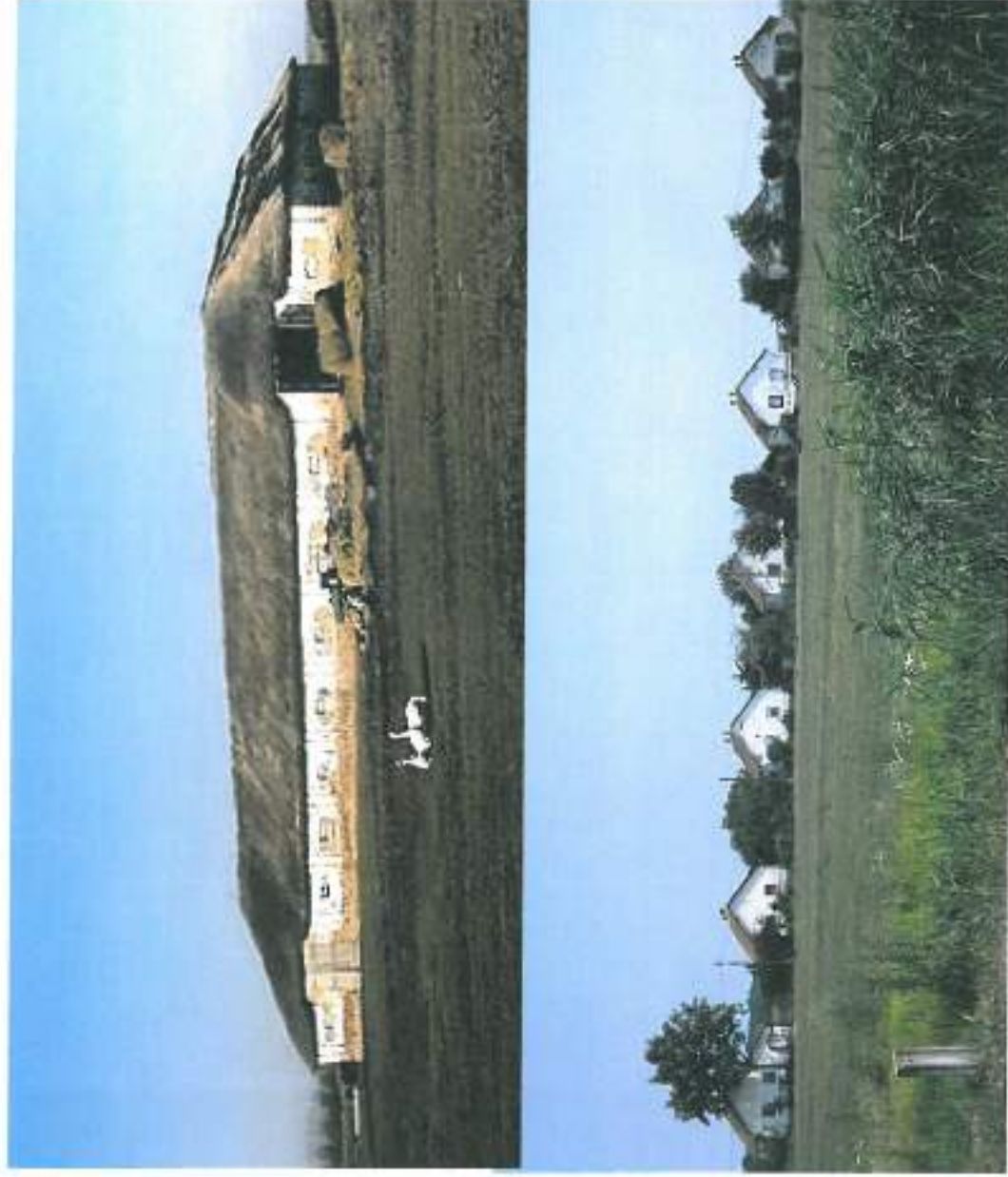
6/1E: KÓNYA MAJOR

Könyát Hortobágy község keleti szélé felől, a 33-as útból nyíló földúton is meg lehet közelíteni. A településközponttól való távolsága 11 km. Lakónépessége 43 fő.

A Kónyai Állami Gazdaság juhászatának és egyben központjának területe volt egykor. A gazdaság később betagozódott a Borsósi Állami Gazdaságba (a hortobágyi központ), annak egyik üzemegységévé működött. A juhászat és környéke: a Kónya tanya kisajátítása előtt a Semsey család balmazújvárosi birtokainak részeként, jól kiépített és felszerelt juhászat volt. 200 méternyire a Hortobágy és Balmazújváros közé eső vasútvonal kónyai megállójához (bakterházához).

A Kónya major a 1950-es években létrehozott kényszermunkatáborainak egyike volt. Az első deportált-szállítmány 1950 júniusában a tanyát átszelő út bal oldalán, Kónya messzeről feltűnő, jellegző épületében, a juhhodályban kapott helyet. A feltöltődés 1952 folyamán lassuló ütemben a tábor felszámolásáig folytatódott. 1953 nyarára a táborlakók száma 550 fő körül alakult.

A világörökségi helysíkmen kívül, de gyönyörű természeti környezetben található a major, a mezőgazdasági épületek és az egyszerű, de azonos megjelenésű lakóépületek, melyek egy-egy utcán mentén sorakoznak

eltérő karakterű településrészek | 51

Fent: Könyai Kényszermunkalábor emlékszlópa, Lent: Vihar Könyra felett /Forrás: Google/

Térképek: Borsós majornál /Forrás: Google/

6/2: LAKÓ ÉS GAZDASÁGI TERÜLETEK KÜLTÉRÜLETEN, VH-N BELÜL

6/2F: HALASTÓ MAJOR

A település-központtól való távolsága 8 km. Lakónépessége 88 fő. A világhírnévű helyszínen található településrész alapvetően két részből áll. Egyik része a százföldön épült egykori kastélyépület (2012. óta felújított szálloda) és környezetében elhelyezkedő lakóépületek, mezőgazdasági épületek együttese a major délnyugati szélén lévő vasútállomás magtárépülettel.

Másik része a halastavak dísz szélén kialakított idegenforgalmi fogadóhely, kisvasút állomással, ahol a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság a Hortobágy-halastavi tanösvényt, majd 2006-ban a terület ökoturisztikai célú bemutatását szolgáló kisvasutat hozott létre.

Fent: Egykori kastély épület, ma vendégház

Lent: lakóházak Halastó majorbom

eltérő karakterű településrészek | 53

Fent: Maglárépület - Lenti Halaszavai Irtogatódzárpont

Térképpek Borsós majlond /Forrás: Google/

Hortobágyi halastó térképe /Forrás: Google/

Hortobágyi Halastó

Hortobágyi Állomás

A Tiszának a XIX. században történt szabályozása után az Alföld tekintélyes részén, így a Hortobágyon is a vizes élőhelyek a csapadékvizen kívüli természetes vízutánpótlásukat elvesztették. A folyószabályozásnak számos negatív következménye jelentkezett a mezőgazdaságban is, így egy újabb program keretében néhány évtizeddel később az Alföldön jelentős halastó-, rizstelep- és üntözött gyeprenószter kiépítését kezdték meg. Ekkor létesítettek halastavakat a Hortobágyon mintegy 6000 hektáron, melyek közül a Hortobágyi-halastó (más néven Öreg-tavak) kialakítása már az első világháborúban megkezdődött, kb. 2000 hektáros területen. A törendszter kiépítése az 1970-es évek elején fejeződött be.

Később a Hortobágyi-halastó a Hortobágyi Nemzeti Park igazgatóság kezelésébe került, és ettől az időszaktól kezdve számíthatjuk az extenzív, természetkímélő halászat kezdetét.

Halastavi kisvasút- és gyalogos híd / Forrás: Google/

6/2G: KUNGYÖRGY

TELEP

Egykoron Debrecen város törzsmérsénének adott helyét.

A település központjától 6 km távolságra helyezkedik el, lakónépsége 4, fő.

A világörökségi helyszínen helyezkedik el, így az épületek, építmények értékelésére, megőrzésére szigorú előírások vonatkoznak.

A telep egyes épületei és a jellegzetes víztorony is hozzájuk mérő felújításon estek át. A víztorony „bujáskán” magassodik a puszták feje.

Kungyörgy víztorny és istálló épületek

Kungyörgy térképek /Forrás: Google/

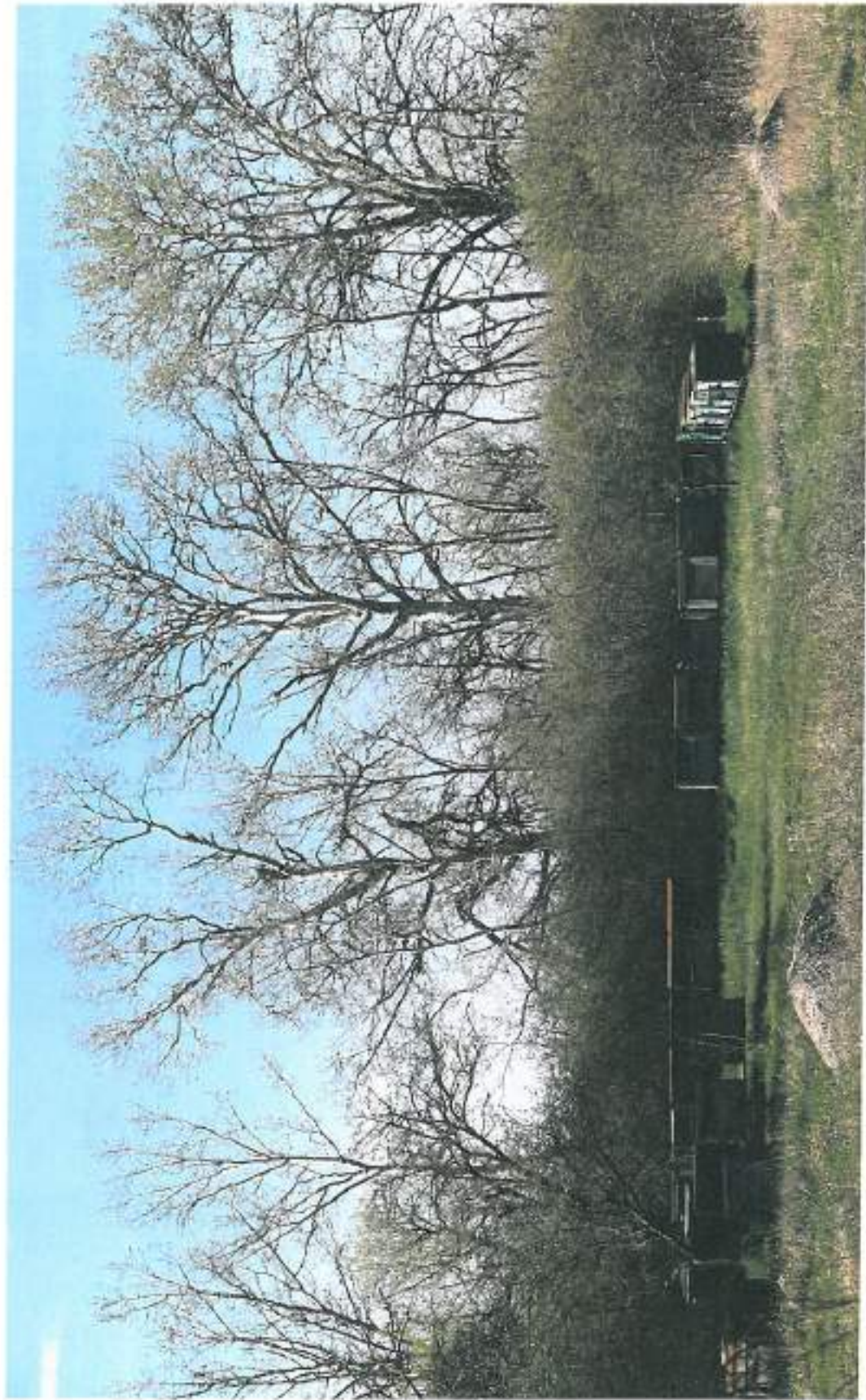
7/a: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK A VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEN KÍVÜL

Hortobágy község külterületének csak mintegy 20%-a nem tartozik a VH területéhez, de e területek is részét képezik a VH körül tervezett védőövezetnek.

E védőövezet külföldi akadályok miatt jogszabályilag még nem lehatárolt, így a kormány által még nem jóváhagyott Világörökségi Kezelési Terv tájképi illeszkedésre, építmények telepítésére, építészeti megjelenésére vonatkozó ajánlással csak szakmai javaslatoknak tekinthetők. Ettől függetlenül ajánlott a beépítésre nem szánt területre vonatkozó ajánlásokat megfogadni, és a készülő településkepi rendelethez beépíteni. Különösen fontos ez a VH területéhez közvetlenül csatlakozó területek esetében.

Szásztréki állattartó telep és halastó

Méh kaplárók a belterület nyugati szélé melletti területen.

Hortobágy Mátá háttérben a gulya

(Forrás: HNP fotó táj- Lisztes László)

64 | eltérő karakterű bepusztulások

Téli téglapaj, Kurtaq és luddak a Hortobágyon

Forrás: HNIP fotó tár - Dr. Kovács Gábor

Szikes pusztai táj a Hortobágyon

/Forrás: HNP fotó tár- Dr. Kovács Gábor/

Pardics sziget hódolvasáskor a Hortobágyon

Száraz szikes puszta a Hortobágyon

/Forrás: HNP fotó tár- Dr. Kovács Gábor/

Kilátótorny a lecsapoló Hortobágyi halastó gáján

/Forrás: HWP fotó táj - Dr. Kovács Gábor/

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások

Egy település arculata, sajátos értékeinek megőrzése, egyrészes képének megőrzése vagy megteremtése, az otthonosság érzésén túl, a helyi közösségek összetartó erejét is növeli.

E fejezetben a településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások találhatók. A szöveg fogalma ugyan reaktív, mégis meghatározható a közösség által általánosan elfogadott esztétikai színt, ami a települési környezet általánosan elfogadott, jellemző értékeihez való igazodást tekintve mérceének.

Ha külföldön járunk, és szíveinkhez közelítenek érzünk egy települést, a maga egyrészes megjelenésével, hangulatával, hiába építünk az ott látottal azonos (pl. mezőkerten, vagy alpesi házat a saját településünkön, nem éled fel az ott tapasztalt otthonosság érzése. Ezt úgy érhettük el, ha saját települési környezetünk értékeihez, hagyományaihoz illeszkető házat-otthont építünk.

A település egyes (általában történelvi) részei rendelkeznek ezekkel az értékekkel, de ha mincsernek ívnek, nekünk (a közösségnek) kell azokat megteremtani.

Az építészeti útmutatató az egyes, jellegzetes településrészek arculatához való illeszkedésben kíván segítséget szolgálni, bemutatva a településképhez illeszkedő sajátosságokat, és azokat is, melyek a környezetttől való bántó eltérést jelentenek és ezért nem ajánlottak.

1. TELEPÜLÉSKÖZPONT

1/A: Turisztikai és

kereskedelmi központ

1/B: Oktatási és

Igazgatási központ

/ajánlások/

Hortobágy község központja alapvetően két eltérő karakterű településképeben eltérő sajátosságokat hordozó, területre szerte bontható. A műemléki védettségű csárda és kocsiszón műemléki környezetében és annak közvetlen szomszédságában kialakított turisztikai és kereskedelmi központra és az ettől kicsit keletrebbre létesült, modernebb megjelenésű, fsz+ 1- 2 emeletes épületekből álló, igazgatási központra.

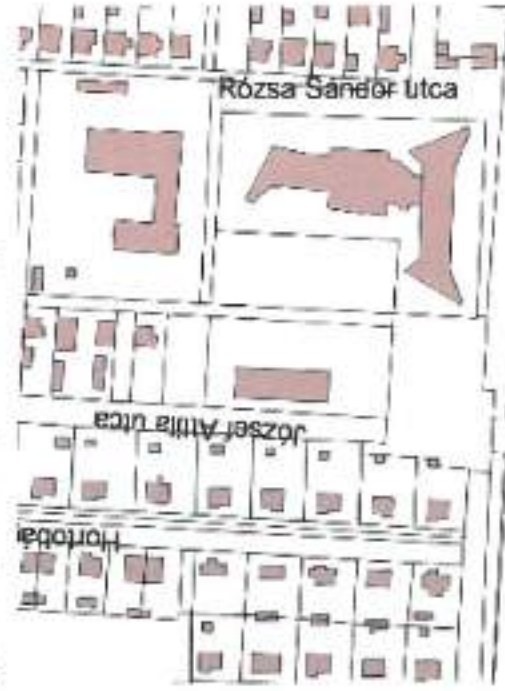
TELEPÍTÉS:

A/

Szabadonálló, elővertes beépítési mód jellemzi az igazgatási központot ahol az épületeket parkosított környezet veszi körül.

B/ Többségében szabadonálló beépítési mód jellemzi a turisztika és kereskedelmi központot is, de részben követelt jelent a Petőfi tértől nyugatra elhelyezkedő terület rész, ahol oldalhatáron álló beépítési mód is előfordul.

A településközpontban egyedül a zártorú beépítés nem illeszkedik a kialakult településképhez. Meghatározó településképi jellegzetesség, hogy az épületek előtt vagy nem készült kerítés, vagy ha készült, akkor teljes egészében átlátható, esetleg jelzékenű. Az épületek parkosított környezetben való megjelenése jellemzi a központ e részét.

Templom, bejárati udvarház és a csárda

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA, TETŐHALLÁSSZÖG, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

A/ bursztkai és kereskedelmi központ

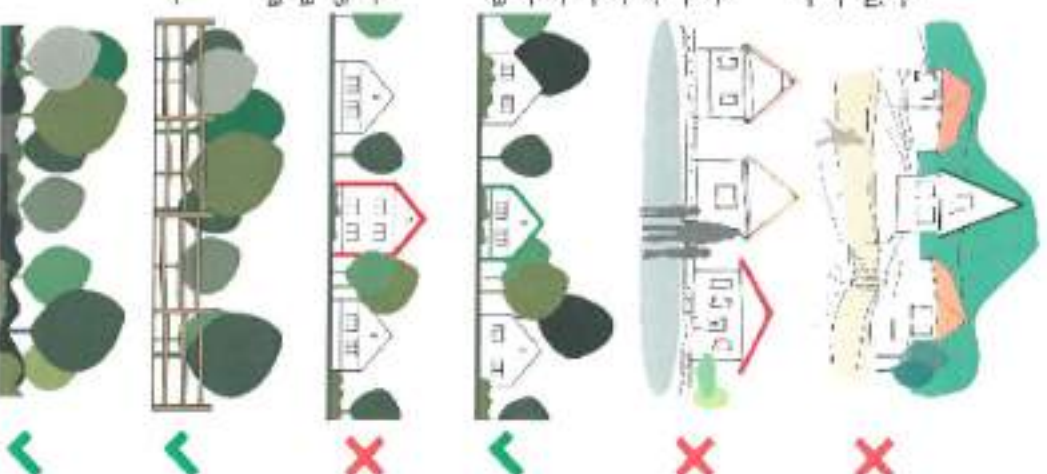
Épületei földszintesek, egyszerű nyeregtetővel készültek. Kivéveit csak az olyan speciális funkciójú épületek képeznek ez alól, mint a templom vagy a műemléki védettségű kórszín, vagy a kis kontyolású nyeregtetővel fedett műemléki védettségű szekérállás.

Épületei fehér színű vakolat- festett homlokzattal készültek, tetőfedésük natúr (sárgásvörös színű) cserépfedés. Speciális esetben nádfedés is illeszkedik a településképi hagyományokhoz. A nyílászárók fából készültek a natúr színtől a barnáig terjedő sáfrányszok-ban. A homlokzatokon a színek és anyagok alkalmazása ajánlott. A homlokzat részbeli díszítéséhez és lábazat burkolásához a natúr téglaburkolat alkalmazása is illeszkedik a településképhez.

KERTÉSEK:

A bursztkai és kereskedelmi központban csak az egyszerű, legfeljebb 1 méter magasságú, ritka- vízszintes díszkől és fa oszlopokból készült, natúr- vagy barna színű kerítés illeszkedik a településképhez, vagy ha nem készült kerítés.

Általosan a területek alkalmazása idegen a hagyományoktól.

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA, TETŐHÁLÁSSZÖG, ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

B/ Oktatási és igazgatási központ

Épületei fsz+1 illetve fsz+2 emelet magasak. Az egyszerű nyeregtető átléteződik legjobban a településképbe. Ajánlott a 35- 45 fok közötti hajlásszögű tetők alkalmazása.

Az ajánlott, homlokzaton alkalmazandó színek és anyagok meggyeznek a turisztikai és kereskedelmi központban ajánlottal.

Álló tetőtér ablakok nincsenek, ezek alkalmazása idegen a hagyományoktól.

Az általános iskola épülete lapos tetős, és ez a megoldás ugyancsak idegen a településképtől.

Az iskola típusú adaptálása, felújításánál ajánlott magasterő utólagos ráépítése.

KERÍTÉSEK:

Az intézmények telkének kerítéssel történő lehatárolása, az oktatási létesítmény kivételével nem ajánlott.

Utóbbi esetben az áttört, egyszerű fémpláca kerítés, téglabazarral és téglá oszlopokkal az ajánlott kerítésforma.

Kollégium, rodáé-puliot, iskola (Kár, hogy laposterős.)

2:

EREDETI, SAJÁTSÁGOS TELEPÍTÉSŰ LAKÓTERÜLETEK /ajánlások/

TELEPÍTÉS:

1966 évben, az Elnöki Tanács rendeletére értelmében a Kileny-lyukai fejlődés hírdőjévé Hortobágy major, Boros, Kónya, Halastó, Mátza, Kungyórgy, Szásztelek és Arkus majorokkal közszéppé egyesült. Az 50 400 holdnyi terület központja Hortobágy lett és az új falu is ezt a nevet kapta.

Kimért negyszögletű utcával és uniformizált házával a telepített faluk jellegzetességait viseli magán. Sajátságos telepítést az jelenti, hogy minden telek két utcával határolt. Az egyik utca a lakóházak feljeli előkertek között található, csak gyalogos forgalomra szánva. A másik utca a telekvégek (hátsókerthely) között húzódik, innen közlekedők meg a gazdasági kertek. Ez az utca gépjármű közlekedésre alkalmasan van kiépítve.

Ódálhatáron álló, előkertes beépítés a jellemző, a hátsó kertek feljeli utcavonalra a melléképületek kiépítése is hozzájárultak a jellemző településképhez.

Az ódálhatásra történő építés ténylegesen a telekhatárra történő épületehelyezést jelenti.

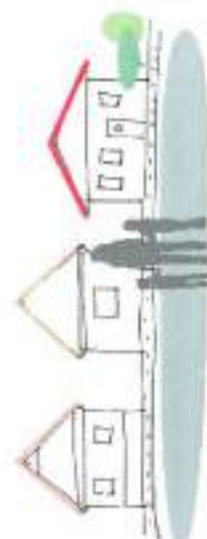
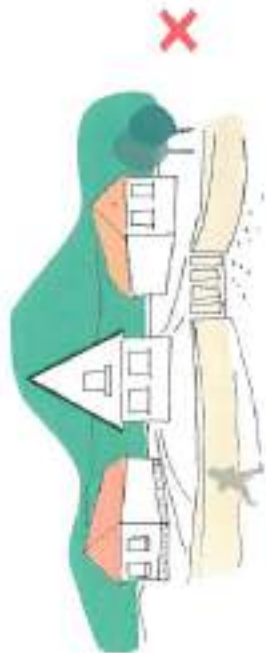
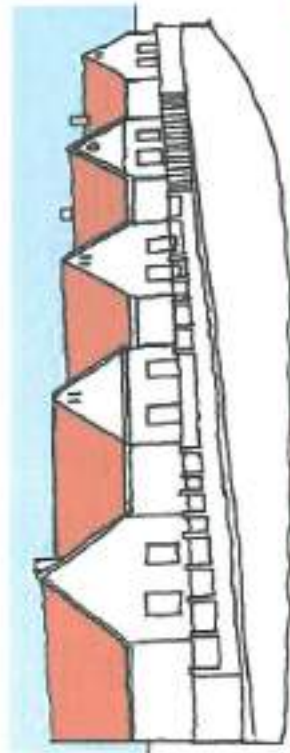
A lakakultúránál nagyobb előkerttel történő épületehelyezés, vagy a lakóépület utcavonalra történő kihelyezése idegen a jellegzetes utcaképről. Az épületek utcaképből való megjelenését tekintve, a településközpont melletti utcák beépítése különbséget, itt szintén előkertes beépítés található, de az épületek utcafelé párhuzamos betölgemmel épültek, másról utca felé merőleges a betölgem.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

Kiszárlólag a fehér színű homlokzat (fal)felület és oromfal jellemzi az utcaképet, így ajánlott az új épületeket is megépíteni, illetve a régiakat felújítani. A lakóépületek tetőfedésére egyöntetűen a téglavörös tetőcserep ajánlott. A kerítésmezők anyaga fa, lábazata előregyártott betonlelem, mátkó, vagy helyszíni beton.

A lila színnel ábrázolt, nem javasolt épületehelyezések, csak szemléltetésű szolgálnak, a valóságban ezek az épületek is a településképhez megfelelően vannak telepítve!

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA, TETŐHAJLÁSSZÖG, OROMFALAK KIALAKÍTÁSA

A) Utccára merőleges, tetőtölgennő oromfalas építészeti kialakítás.
A falszintek, azonos homlokzatmagasságú, nyereg-tetős, oromfalas, egyszerű megjelenésű épületek sora jellemzi a településképet.
A lapostetős, komolyt, vagy részben komolyt, erősen díszített, összetett tetődomu épület idegen a településképből.

Az alpesi- meredek tető és a mediterrán kis hajlású tető ugyancsak idegen a település képtől. Ajánlott a hagyományos utcaképre jellemző 40 fok körüli hajlásszögű tetődomok alkalmazása.

A lakóépületek esetében ajánlott az utccára merőleges tetőtölgennő alkalmazása, míg a gazdasági kertek végében kialakuló utcaképből az utcával párhuzamos tetőtölgennő tároló és gazdasági épület is illeszkedik a településképből.

A tetőtön ablak, főként az álló tetőablak, idegen a településképtől.

Az épületek oromfala egyszerű, vakolt, fehér színű. Az oromfalban kialakított tetőtön erkély idegen a hagyományos településképtől.

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA, TETŐHÁLJÁSSZÖG, DROMFALAK KIALAKÍTÁSA

B) Utcai párhuzamos tetőgerincű oromfalas építészeti kialakítás.

Kossuth-, Hortobágy-, Jászai Attila utca, Délnyírási köz

Az épületek utcaképjében való megjelenését tekintve, a településközpont melletti utcák beépítése különbözők, itt minden időkeretes beépítés található, de az épületek utcával párhuzamos tetőgerinccel épültek.

A földszintes, azonos homlokzatmagasságú, nyeregtetős, utcával párhuzamos tetőgerincű, oromfalas, egyszerű megjelenésű épületek sora jellemzi a településképet.

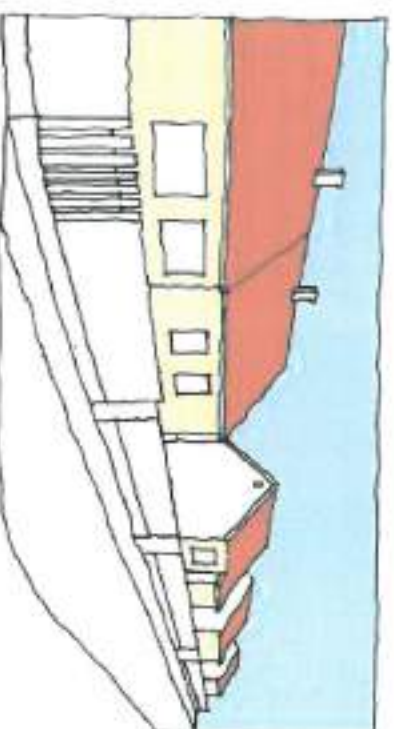
A lapostetős, kontyolt, vagy részben kontyolt, erősen díszített, összetett tetődomu épület idegen a településképben.

Az alpesi- meredek tetű és a mediterrán kis hajlású tetű ugyancsak idegen a település képétől. Ajánlott a hagyományos utcaképre jellemző 40 fok körüli hajlású tetődomók alkalmazása.

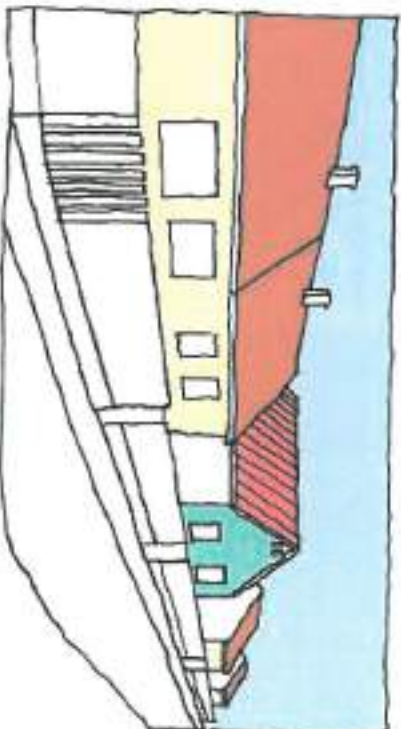
Az épületek esetében ajánlott az utcával párhuzamos tetőgerinc alkalmazása. A gazdasági kerterek végében kialakuló utcaképjében ugyancsak az utcával párhuzamos tetőgerincű táruló és gazdasági épület is illeszkedik a településképhez.

A tetőtéri ablak, főként az álló tetőablak, idegen a településképtől.

Az épületek oromfala egyszerű, vakolt, fehér színű. Az oromfalban kialakított tetőtéri erély idegen a hagyományos településképtől.

Az erdelti telepítésű, sajátos lakóterületek településközpont közvetlen közelében lévő utcáin, utcával párhuzamos tetőgerincű épületek vannak. Ez alkalja a kiegyensúlyozott utcaképet.

Az kiegyensúlyozott utcaképet megbontja, az oda nem illeszkedő, utcaira merőleges tetőgerincű épület, az utcában kinagaszó oromfal.

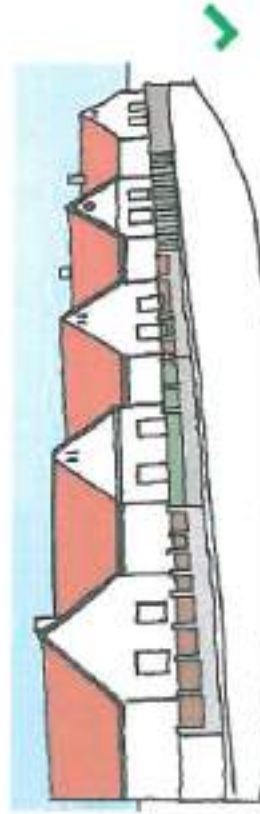

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

A) A település-központra kívül eső lakóterületeken, ahol utcára merőleges tetőgerincű épületek találhatók, kizárólag a fehér színű homlokzat (fal felület és oromfal) jellemzi az utraképet, így ajánlott az új épületeket is megépíteni, illetve a régiakat felújítani.

B) A település-központra két része, az igazgatási-oktatási és a Turisztikai-kereskedelmi központok között elhelyezkedő lakóterületeken, ahol utcával párhuzamos tetőgerincű épületek jellemzik az utraképet, ugyan nem egyeduralkodó a fehér színű homlokzat, de „visszafogottság” egyszerűség a jellemző, így a fehér szín mellett a törtfehér, halvány - meleg színű - világos homlokzatr festés ajánlott.

A lakóépületek tetőfedésére egyöntetűen a téglavörös tetőcserép ajánlott. A kerítésmezők anyaga fa, lábazata előregyártott betonelem, műkö, vagy helyszíni beton.

A) Az kiegészüllyozott, egységes utraképet megbontják a hagyományos-tól eltérő anyagú és színű tetőfedések, a homlokzat színére való festése.

B) Az kiegészüllyozott, egységes utraképet megbontják a hagyományos-tól eltérő anyagú és színű tetőfedések, a homlokzat hideg, vagy élénk színre való festése. A kerítés szmében az élénk színek mellett, a valóban fehér színű kerítés is zavaró hatású az utraképbén.

KERTÉSEK

A sajátos települési lakóterületen nem csak a lakóépületek azonos rendje a jellemző, hanem a kertéskhé is. A lakóházak közötti gyalogos utak mentén, az út utcafronton létesülő kertészek azonos magasságúak. A kertészművek anyaga fa, lábazata elbregyáratott betonelem, műkő, vagy helyszíni beton.

A kertés lábazati rétege natúr beton színű. A kertés mezőket ajánlott fából készíteni, függőleges levezéssel, a barna színnel ellátott műanyag, esetleg a szürkés-zöld szín is elfogadható még.

A kertésmező kialakításánál a függőleges fém-pálcás kialakítás abban az esetben illeszkedik a településképhez, ha jellege, színe a fa lédkertéséhez hasonló. A fehér, kék, piros és egyéb élénk színek alkalmazása nem ajánlott. A kertés mezőket ajánlott oszlopokkal tagolni, ahol az oszlopok színe jellemzően fehér (vagy ilyen vagy a lábazatával azonos).

A gazdasági utak mentén, ahol nem létesülnek az utcafronton tartó épületek az egyszerűbb dróthálós kertésmező is elfogadható, illetve színesítik az utcaképet a megjelölt tartó épületek, gördők.

A gyári sajtolásból kimaradt fémhulladék díszként való alkalmazása nem ajánlott. Alkalmazása idegen az utcaképtől.

Az utcaképhez idegen hatást kelt az élénk színű lábazat, de a vakázás fehér színű kertésmező is.

3: KÉSŐBB MEGVALÓSULT LAKÓTERÜLETEK /ajánlások/

TELEPÍTÉS:

A később megvalósult falusias lakóterületek beépítésénél sajnos szakítottak a korábbi közlekedési rendszerrel, így hagyományos kiszögálló utcák lettek kialakítva, a telekvégekhez is telekvégek csatlakoznak, tehát nincs kertvégi gazdászági út sem.

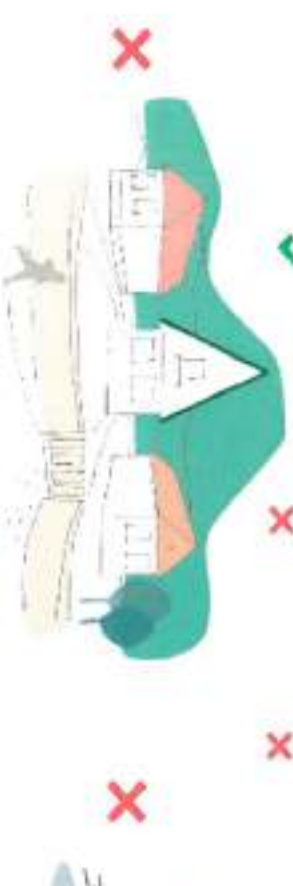
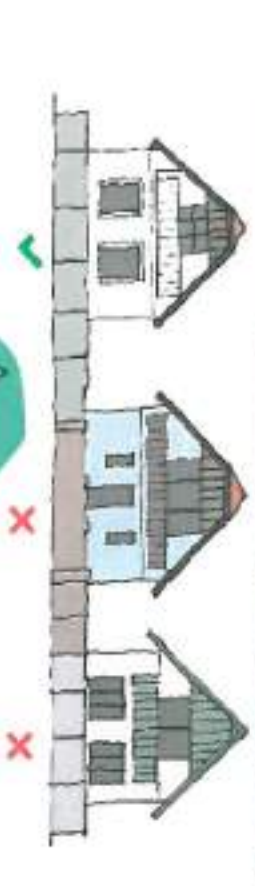
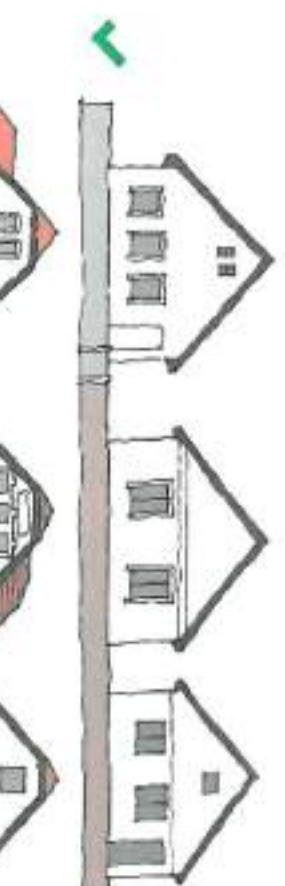
A beépítési mód azonban, itt is oldalhatáron álló, előkertes.

Az utcában jellemzően kialakult előkertnél kisebb, vagy nagyobb előkert kialakítása megbontja a rendezett utcaképet.

A lila színnel ábrázolt, nem javasolt épülettelepítések, csak szemléltetésül szolgálhatnak, a valóságban ezek az épületek is a településképnak megfelelően vannak telepítve!

MAGASSÁG, TETŐFORMA, OROMFALAK

A kisebb magasságsútlakrendeleken is csak a földszintes, közel azonos párhánymagasságú épületek elhelyezése ajánlott. Az utcaképhez az oromfalas épületek illeszkednek. Ajánlott az utca mértéges betöltésmű, egyszerű nyeregtetős épület, az oromfalon szimmetrikusan elhelyezett kisméretű ablakkal, vagy anélkül.

Ajánlott ugyanakkor, a tetőtér hasznosítása esetén, az oromfalon megjelenő ablakot (ablakokat) szimmetrikusan, megfelelő arányviszonyban elhelyezni.

Kifejezetten zavarja az utcaképet az oromfal aszimmetrikus kialakítása és a hágyornányoktól eltérő díszítése is.

Az oromfalon lehetőség szerint kerülni kell az évköly kialakításait, bár találhatók olyan épületek is, ahol az oromfal szimmetrikus kialakításával, a tetőn alkalmazott részleges környezéssel és deszkaburkolattal, sikerült harmonikus épület homlokzatot alakítani. Utóbbi esetben a környezetbe illő, egyszerű fehér (vagy fehér) falfestés és a fa szerkezetek megfelelő barna színezése, és áttört, világos színű erkélykorlát alkalmazása ajánlott.

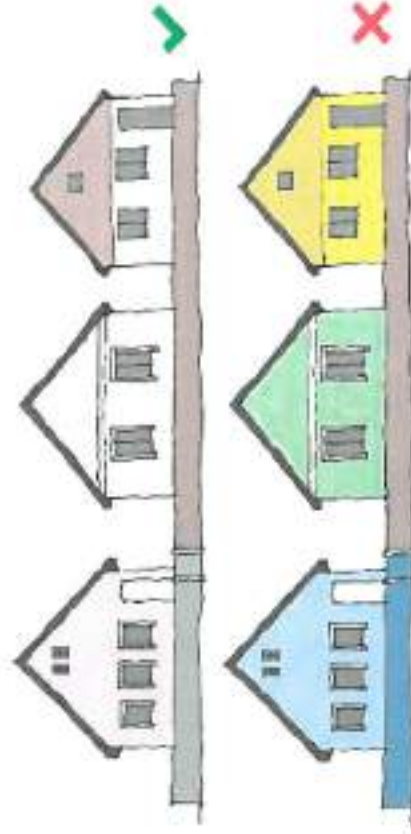

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

A később megvalósult lakóterületeken a sajátos telepítési lakóterületekkel megegyezően csak földszintes épületek létesültek. Az anyaghasználat és az alkalmazott színek visszafogottak, de az egyeduralkodó fehér fal és sárgászöld cserépfedés mellett, itt megjelennek a törtfehér, halványzöld színű homlokzatok, a sárgászöld színű cserépfedés mellett a sötétzöld (artrató) cserépfedés is. Utóbbi színek alkalmazása főként a közösségi-kereskedelmi- szolgáltató- szállás helyszolgáltatató- vendéglátó rendeltetések esetén javasolt csak.

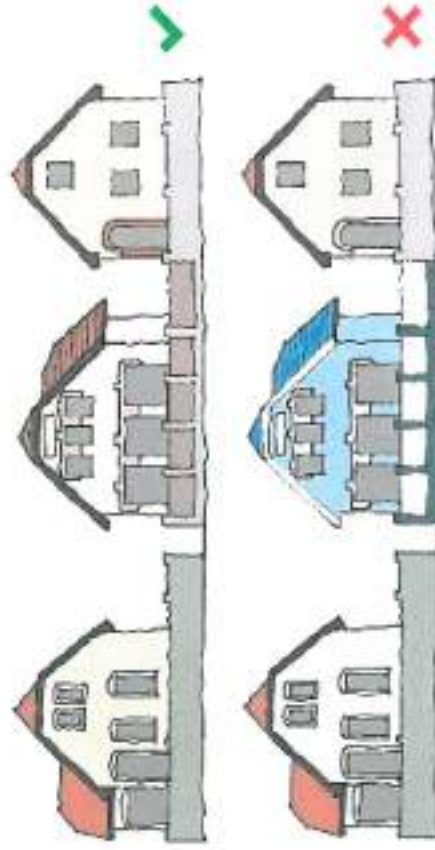
Ezekben az esetekben általában nagyobb méretű ingatlanokról van szó, tehát nem az oldalhatáron álló egymás után sorakozó lakóépületek rendezett sorát szokták meg.

A faszervezetek, deszka burkolatok esetében a natúr színtől a sötétbarnaig, valamilyeni barna- vöröses-barna, akár szintónusok alkalmazása elterjedt és illeszkedik a településképhez. A hideg színek (zöld, kék, lilai) és az élénk színek alkalmazása idegen a településképtől. A natúr- teglavörös téglaburkolat, mint kiegészítő elem esetenként dísz lehet a homlokzatnak.

Az utcaképpen idegen hatást keltenek fehér- sárga- vörös árnyalatú eltérő színű homlokzatok, a cserép színtől eltérő tetőfedések, különösen a zöld és kék színűek.

A kertiékek barnás, vörösen, szürkészöld színe között nem csak az élénk színek, hanem a „vakító” fehér színű is idegenül hat.

KERÍTÉSEK:

A később megvalósult lakóterületeken is jellemző az azonos magasságú utcai kerítések elbűbése. E településrészen, a sajátos településrésztől eltérően, már megjelenik a falazott kerítéspillérek, a nyersfalu láthatat és kerítésoszlop is.

A kerítésmezők jellemzően fából készülnek, többnyire függőleges létezéssel. Ettől függetlenül, a szélesebb, vízszintes deszkázat alkalmazásával is készíthető hagyományos és utcakepbe illő kerítés.

A kerítések lábazata nyers beton/ szürke színnel, vagy falazott/ nyersfalu felülettel.

Előfordul függőleges fémpláncs kerítésmező alkalmazása is, ami megfelelő kialakítással és színnel tud illeszkedni az utcakepbe.

A kerítésmezők hagyományosan a barna színárnyalatokban készülnek. A zöld szín alkalmazása abban az esetben tud az utcakepbe illeszkedni, ha szürkészöld színt alkalmaznak. Az élénk, vagy a barna-vörösbarna színárnyalatoktól eltérő színek idegenül hatnak az utcakepben.

Az íves záródású, vagy túl díszített kerítésmezők, a hagyományokkal szakító formák alkalmazása a kerítés oszlopaival, kapuk formálásánál nem javasolt.

A hagyományostól eltérő alakzatú kerítéselemek és élénk színek alkalmazása zavaró hatású. A fehér színű kerítésmező is túl hangsúlyos elemre az utcakepnek.

Zavaró hatású, ha a hosszú kerítés, mezőre való osztás, tagolás nélkül készül.

A gyémant alakból kimagadt fémhűtődéák díszítésként való alkalmazása nem ajánlott. Az ablakokat teljesen kitakaró, lábazat és osztás nélküli, teljesen tömör kerítés alkalmazása idegen az utcakepértől. nem javasolt a nád és a fémlemez ilyen jellegű alkalmazása sem.

4: ÜDÜLŐ TERÜLETEK /ajánlások/

Üdülőépület

TELEPÍTÉS:

Az üdülő területek, Hortobágyi község belterülete és északi szomszédságában elhelyezkedő Mátá major között került kijelölésre. Az üdülőterület középső, központi része valósult meg, a szálloda komplexummal, és az abban helyet kapó szolgáltatásokkal. A központi rész két oldalán az apartámanházak is megépültek, azonban az ettől távolabbi, következő ütemek megépítésére már nem került sor. Így az üdülőterület közel kétharmad része, még beépítetlen.

Amennyiben az üdülőterület továbbépítésére kerülne sor, a már megvalósult beépítési mód, építészeti formálás folytatása ajánlott.

MAGASSÁG ÉS TETŐFORMA

Az üdülő épületeket faldsintes, magastetős módon javasolt építeni, amennyiben közösségi funkciót ellátó épület is létesülne, a faldsint+ 1 emeletes, magastetős épület is megfelelhet a településképi elvárásoknak.

ANYAGHASZNÁLAT, SZÍNEK

A már megvalósult üdülőfalv épületeivel megegyezően, csak a helyben autentikus anyagok és színek ajánlhatók, az ezt követően megvalósuló épületek esetében is.

Sárgászöldös cserépfedés, fehér színű falfelületek, barna színű fa szerkezetek. Kiegészítő homlokzati és burkoló anyagként a nyers téglát is ajánlott. Tetőfedésre, bizonyos esetekben a nődfedés is ajánlott.

KERÍTÉSEK:

Az épületek között vagy ne épüljön kerítés, vagy fa kerítés készüljön, fa oszlopokkal, vízszintesen, ritka osztású deszkakerítés mezőköel.

Üdülő központ. Szálloda épülete

5: KÜLÖNLEGES

TERÜLETEK

/BELTERÜLETEN/ /ajánlások/Lovas falu,

rendezvény és vásárterület,
kemping, madárkórház/

TELEPÍTÉS:

Hortobágyi közösgyei beltérületen, és annak közelében olyan funkciójú területek is találhatóak, melyeknek az ártalanosodási előíró, különleges elvárásoknak is eleget kell tenniük (Malva Ménes lovas falu, Madárkórház, vásártér, Szabadtéri színpad, Kemping, Vadászpark, (Tervezett strandfürdő))

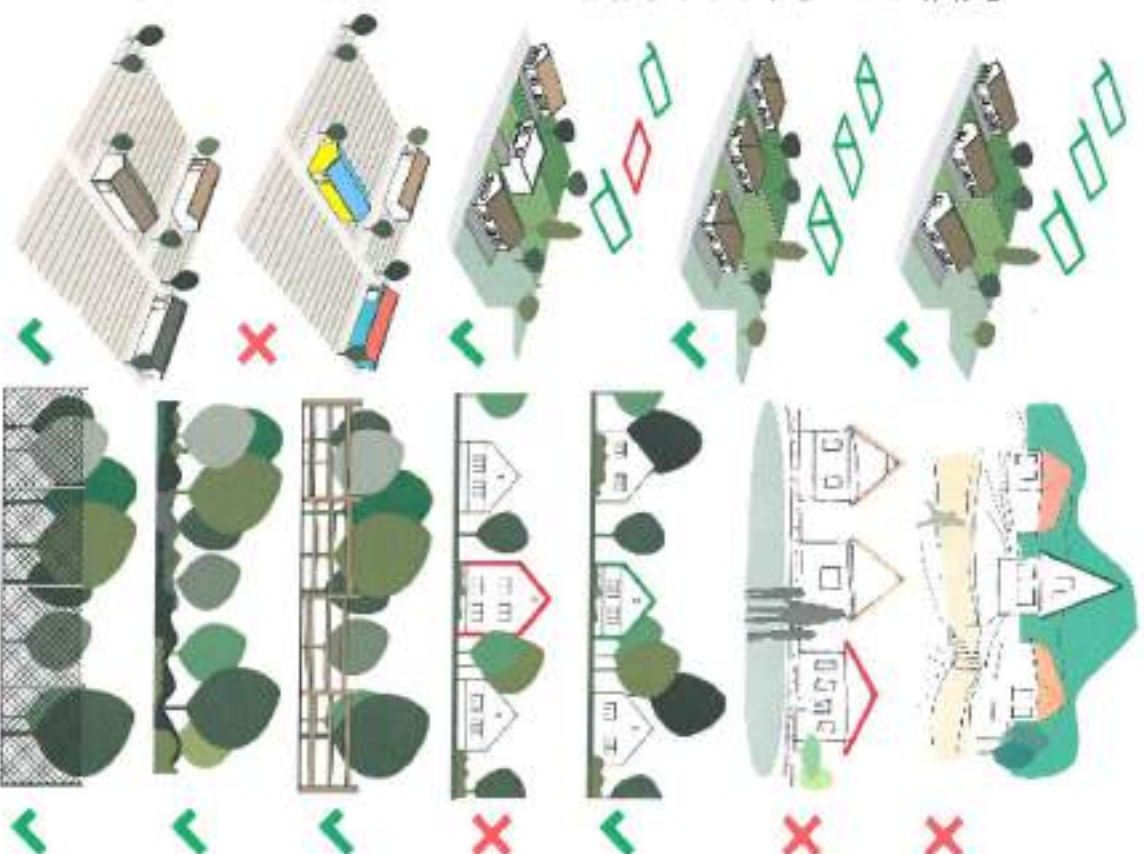
E területekkel kapcsolatos átjárásos elvárás, hogy a csatlakozó világörökségi helyszín, tájképvédeleml, és autentikus építészeti elvárásainak egyaránt feleljenek meg, az itt elhelyezendő kerüli épületek, építmények. A területek sajátos és sokrétű rendeltetése miatt az építmények valahán belüli elhelyezését a funkció és a településképi- tájképi követelményekhez lehet hozzáigazítani, így ajánlásként is e szempontok messzemenő figyelembe vételét fogalmazzuk meg.

MACASSÁG ÉS TETŐFORMA

A magastető, földszintes épületek illeszkednek a településképhez. A hosszúkás alaprajzú épületeket nyeregtetővel ajánlott fedni, oromfalas kialakítással, vagy teljes - esetleg részleges kontyolással. Speciális alaprajzú (kör- vagy sokszögű) épületek vagy építmények esetében a kúpos vagy sokszögű magastető kialakítása is illeszkedik a hagyományokhoz. A tető hajlásszögét 36-45 fok között ajánlott kialakítani.

KERÍTÉSEK:

Az épületek között vagy ne épüljön kerítés, vagy fa kerítés készüljön, fa oszlopokkal, vízszintes, ritka osztású deszkakerítés mezdokkal. Ha egy létesítmény funkciója miatt igényei a közterülettel való biztonságosabb lehatárolást, akkor lábazat nélküli, teljes átláthatóságot biztosító kerítést ajánlott építeni (pl. kemping, strandfürdő)

ANYAGHASZNÁLAT ÉS SZÍNEK

Tekintettel arra, hogy a küljünelges területek a turisztikailag kiemelt fontosságú létesítményeknek adnak helyt, a Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín Építészeti és környezeti arculatához illeszkedő anyag és színhasználat egyértelmű elvárás. Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályogtégla), homlokzatképzés ajánlott. A homlokzatképzés fehér színű mészkő, mészalapanyagú homlokzatfesték vagy vékony vakolat (nemesvakolat) legyen. Nem ajánlott fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésére történő alkalmazása sem ajánlott. Az épületek tetőfedő anyagaként a kerámia alapú cserép, vagy nád alkalmazása ajánlott. A tetőcsereppel történő fedésére az egyenes vagy íves vágású szalagcserép, továbbá a hődfarkú cserép ajánlott. A tetőhéjazat színéül a natúr agyag, a terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna színek ajánlottak. Cserépek befogató mérete legfeljebb 25x45 cm legyen. A nyílászárókat fából, hagyományos szerkezettel és arányokkal ajánlott készíteni.

A KÜLTÉRÜLET BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEI 6/1:

LAKÓ, GAZDASÁGI ÉS KÜLÖNLEGES TERÜLETEK A VH-N KÍVÜL

/ajánlások/ Szásztelek-major, Árkus-major, Borsós-major,
Kónya-major

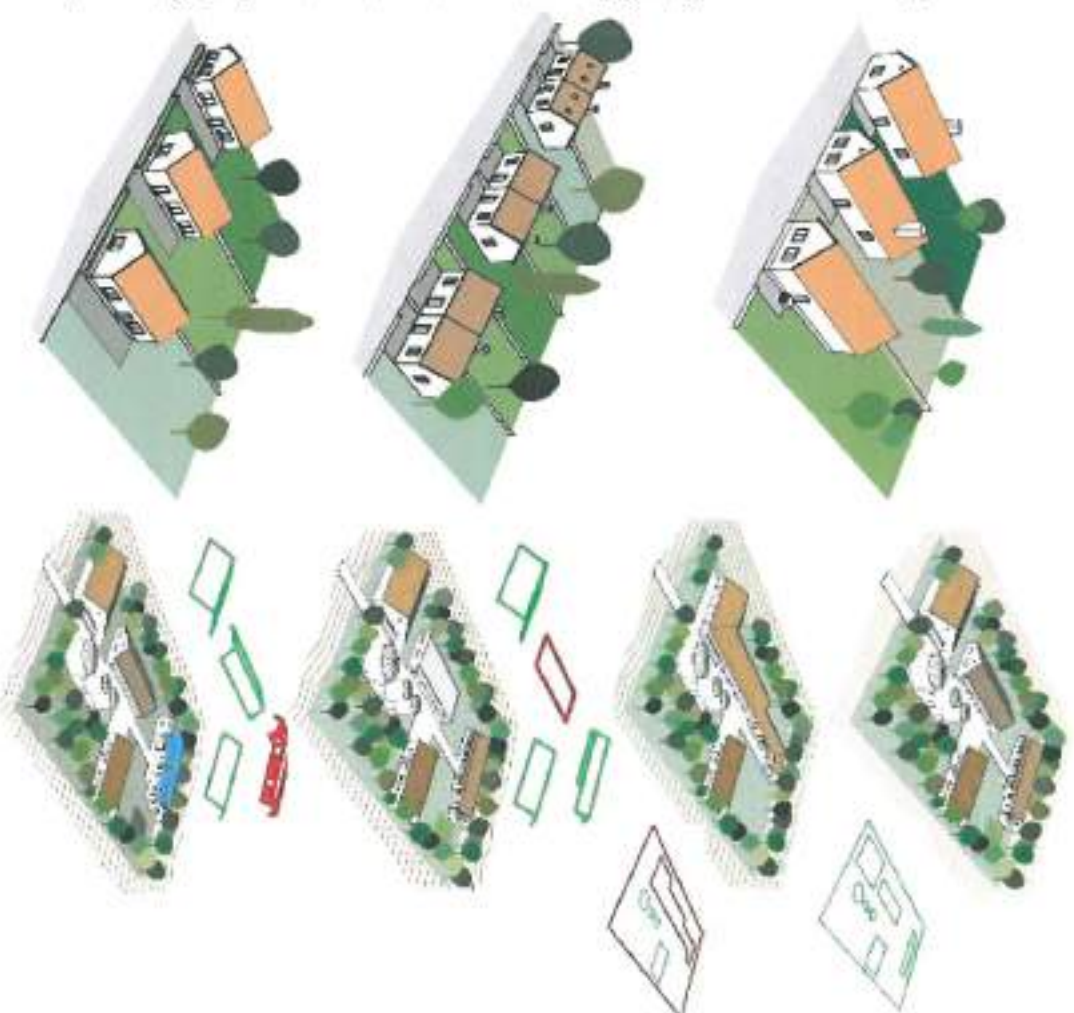
Hortobágy település mintegy 5 évtizeddel ezelőtti leruházásakor, gazdasági területeinek részei lettek a felsorolt majorok, melyek egyrészt a gazdálkodás színteréi, de egyben lakóhelyül is szolgálnak. A megfigalmazott településképi- tájképi ajánlások így a majorok építészeti formálására, alakítására és a lakóterületek- lakóutcák képzésének formálásáról is szólnak.

Az ajánlások egyaránt vonatkoznak mind egyik megnevezett majorra, mert építészeti határvonalnyal azonos gyökerekből erednek.

A tájba illesztésre vonatkozó ajánlások két kategóriában kerültek megfogalmazásra, összhangban a HWP Világörökségi Kezelési terv ajánlásaival.

- Tájképi illeszkedésre vonatkozó ajánlások, a HWP VH-közvetlen 1500 méterrel közelebbi környezetben, /A/, Szásztelek major
 - Tájba illesztésre vonatkozó ajánlások, a Világörökségi Helyszíntől 500 méterrel távolabb eső területeken, /B/, Árkus-major, Borsós-major, Kónya-major
- Az épületek telepítésére, elhelyezésére vonatkozó ajánlások azonban mindkét esetben azonosak. A mezőgazdasági tevékenység lefektetésének helyet adó major területén, szabaddon álló, vagy majorsterűben csoportosított épületehelyezés ajánlott. A majorok mellett kialakult lakóterületeken fűdszíntes, oldalhatáron álló, előkertes beépítés a jellemző, és ajánlott.

A VH-n kívül, de a VH KÉF-re hatással lévő területekre javasolt védőövezettel) vonatkozóan ajánlások:

/Szásztelek major/

a HNP-VH közvetlen 1500 méternél közelebbi környezetében;

A világörökségi helyszínhez csatlakozó 500 méteres sávban a tájképi illeszkedés külön szakmai útmutatóban megfogalmazott jellemzőinek betartása is ajánlott. E területén a magasságban a megengedett legnagyobb építménymagasság értékét a VH területén meghatározott 7,0 métert ne haladja meg. E területen a technológiai építmények magassága is maradjon ezen értékhatáron belül. A védett legelőkre „néző” lakótertek hagyományos és igényes használatára, a melléképületek tájba illő kialakítására ajánlott kiemelt figyelmet fordítani.

• Szásztelek majorban a lakótelekeket néhány utca mentén osztották ki, de telepítését tekintve jól elkülönülve, háromféle módon telepítve. A kialakult állapothoz igazodva, ajánlott a telepítési rend megőrzése, a következők szerint:

- Doldalhatáron álló, nyeregterős, oromfalas, utcára merőlege tetőgerincű, előkert nélküli lakóépület. Kentések: Tomor lábazatú, oszlopokkal tagolt, átlátható fémpláccás, vagy dróthálós kerítésmezőkkel.
- Doldalhatáron álló, nyeregterős, oromfalas, utcára merőlege tetőgerincű, előkertes lakóépület. Ajánlott kentés: Tomor lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen átlátható díszka, vagy léckerítés mezőkkel. Vagy díszkerítés vízszintes széles deszkázattal, részleges átláthatósággal, fa oszlopokkal.
- Ikerházas beépítés, utcával párhuzamos tetőgerincű, oromfalas, előkerttel elhelyezett épületekkel. Ajánlott kerítés: Lábazat nélküli, áttört, fa oszlopokkal tagolt, fém hálós.

A tájképi illeszkedésre vonatkozó ajánlások, a HNP-VH közvetlen 1500 méternél közelebbi környezetében:

- A mezőgazdasági építményeket ajánlott szabadon állóan, vagy majorszerűen csoportosítva elhelyezni, melyek épülettömegükben az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszukán nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek héjazatú épületek képét tükrözik vissza.
- Az épületek homlokzati képeiben a fehér meszelt falazat, vagy annak hatását helyő homlokzati megjelenés ajánlott.
- A tetőhéjazat hajlásszöge 36-45 fokos, míg az épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva kb. 5-7:1 arányú legyen.
- A héjazat anyagaként elsősorban égetett cserép alkalmazása ajánlott. Fémlemez tetőfedés csak akkor legyen alkalmazva, ha felületi tagolása cserépfedés megjelenésű. A héjazat színe cserépszínű, barna, vagy sziurke legyen. Az épületek nyílászárói jellemzően kis felületűek legyenek, elsődlegesen a légtörsen és a közlekedés céljaira méretezettek.

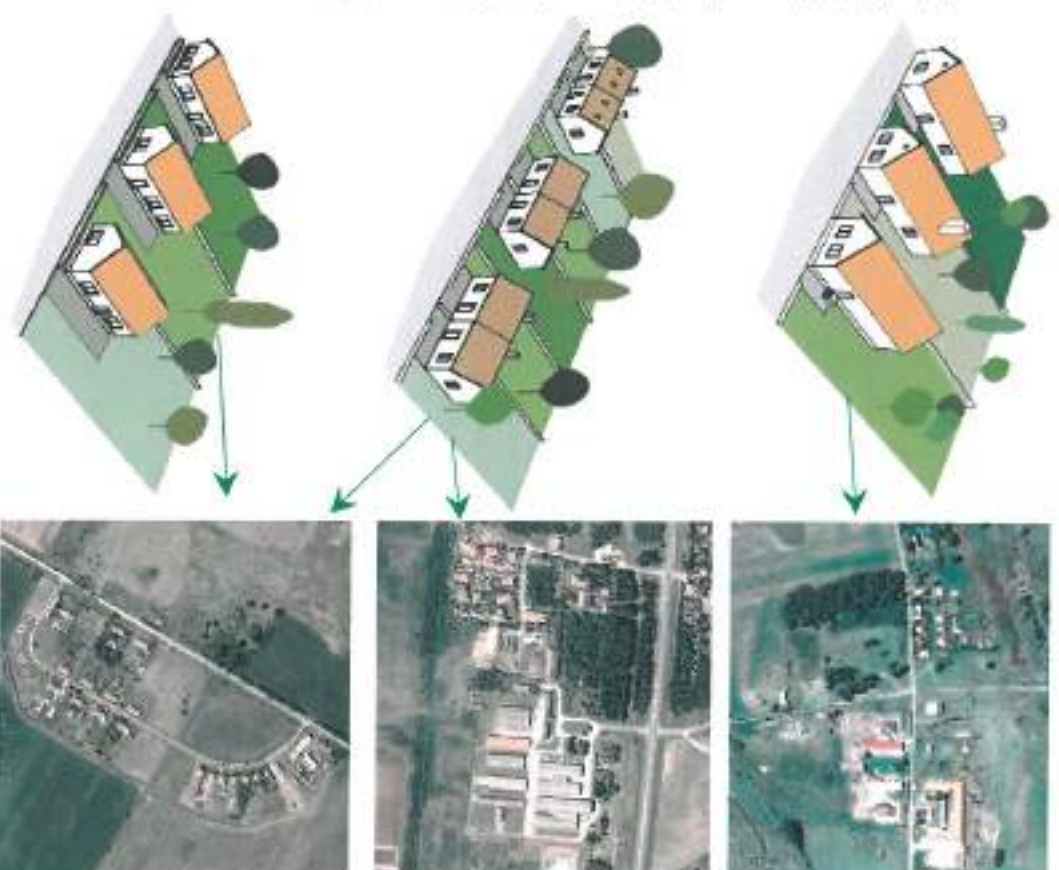

/Árkus-major, Borsós-major, Kónya-major/**a. Műegyetemi Helyszíntől 500 méterrel távolabb eső területeken**

- A majorok és a mellettük lévő néhány/ illetve néhány tucat lakóház, az állami gazdaságok létrejöttét követően, természetben került kialakításra. A néhány utcára felhúzott lakóházak és lakóházak szabályos rend szerint, de többféle karakter szerint kasztra, illetve megépítve. A lakóházak és kertesek felújításakor, vagy új építésekor, ajánlott igazodni az utcában kialakult sajátos renndhez, mert egyébként a környezet hangulatát adó szabályos „katonás rend” és egyszerűség- a gyönyörű nyílt tájjal való harmonikus kapcsolót sérülhet.

A kialakult állapothoz igazodva, ajánlott a telepítési rend megőrzése, a következők szerint:

- a) Oldalhatáron álló, nyeregvetős, oromfalas, utcára merőlegesen tetőgerincű, előkert nélküli lakóépületek. Kerítések: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, ártáható fémplakós, vagy dróthálós kerítésmezőkkel. (Árkus-major)
- b) Oldalhatáron álló, nyeregvetős, oromfalas, utcára merőlegesen tetőgerincű, előkertes lakóépületek. Ajánlott kerítés: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen ártáható deszka, vagy léckerítés mezőkkel. Vagy deszka kerítés vízszintes szalag deszkázattal, részleges átláthatósággal. Fa oszlopokkal. (Kónya-major északi része.)
- c) Ikerházas bérépítés, utcával párhuzamos tetőgerincű, oromfalas, előkertetel elhelyezett épületekkel. Ajánlott kerítés: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen ártáható deszka, vagy léckerítés mezőkkel.

A tájba illesztésre vonatkozó ajánlások a Világörökségi Helyszíntől 500 métereml távolabb eső területeken:

/Árkus-major, Borsós-major, Kórnya-majori/

- A mezőgazdasági építmények szabadon állóban, vagy majorszerden csoportosítva legyenek elhelyezve. Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy la tájban hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés az elvárás. Tájédegen színezés (pl. kék, élénkpiros, stb.), nem legyen alkalmazva. Az épületeket magas tetővel legyenek kialakítva.
- A látványvédelem (kilátás, rájárási) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten legyenek érvényesítve.
- Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága legfeljebb 8,0 méter legyen, mely alól kivétek képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete ne készüljön túlközös felülettel.
- Tájéképet zavaró építmények számítanak, ezért ne kerüljenek elhelyezésre olyan építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

A KÜLTÉRÜLET BEÉPÍTÉSRE SZÁNT TERÜLETEI

6/2:

LAKÓ, GAZDASÁGI ÉS KÜLÖNLEGES TERÜLETEK A VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEEN

/ajánlások/ /Pusztai állatpark, Halastó-major, Kungyörgy-telep,
Mezőgazdasági üzemi területek a VH-n belül/

Hortobágy község közigazgatási területén, a világörökségi helyszínen (VH-n) elhelyezkedő, beépítésre szánt területeken, a VH tervezett, Világörökségi kezelési terv által bevezetett tervezett településképi –tájképi előírásokat ajánlásként lehet megfogalmazni. A VH-n belüli beépítésre szánt területekre vonatkozó ajánlások lakóközvetedőben, mezőgazdasági központok és mezőgazdasági üzemi területein.

- Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályog-tégla), homlokzatképzés ajánlott. A homlokzatképzés fehér színű mész, mész-alapanyagú homlokzatképzések vagy vékony vakolat (mészsavakóral) legyen. Nem ajánlott fény, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre történő alkalmazása sem ajánlott.
- Az épületek fedése nyeregtetővel történjen la teljes, vagy részleges kontyolás nem idegen a hagyományos településképről. Kivételt képezhetnek a technológiai építmények és a teljes épületfedés 20 %-át meg nem haladó épületrészek eltérő fedései.
- Az épületek tetőfedő anyagaként a kerámia alapú cserép, vagy nád alkalmazása ajánlott. A tetőcseréppel történő fedésére az egyenes vagy íves végű szalagszerű, továbbá a hődfarukú cserépo ajánlott. A tetőhéjazat színűll a natúr égyag, a terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna színek ajánlottak. Cserépek befoglaló mérete legfeljebb 25x45 cm legyen.
- A nyílászárók faanyagúak és hagyományos szerkezetűek és arányúak legyenek.

Fent és lent: állattartó épületek

Középen: Hortobágyi Állatpark

- A meglévő védekt és védelemre jelölt épületek (pl. kastély, víztorny, magtár) kivételével a megengedett legnagyobb építménymagasság ne haladja meg a 4,0 m-t. Az épületek tetőfölduma: nyeregvető, a tetőtér magassága: legfeljebb 7 m legyen. A tető hajlásszögét 36–45 fok között ajánlott kialakítani.
- Tér- és szilárd burkolatok kialakítására öntött beton és aszfaltot nem ajánlott használni. Ilyen célra téglaburkolatot utánhó betonkő (bérkő) vagy téglák (klinkercéglák, hagyományos téglák) burkolat alkalmazása ajánlott.
- Kerítés csak betonlap nélkül, fából (léckéntés), esetleg nádából, különösen indokolt esetben létesülhet.

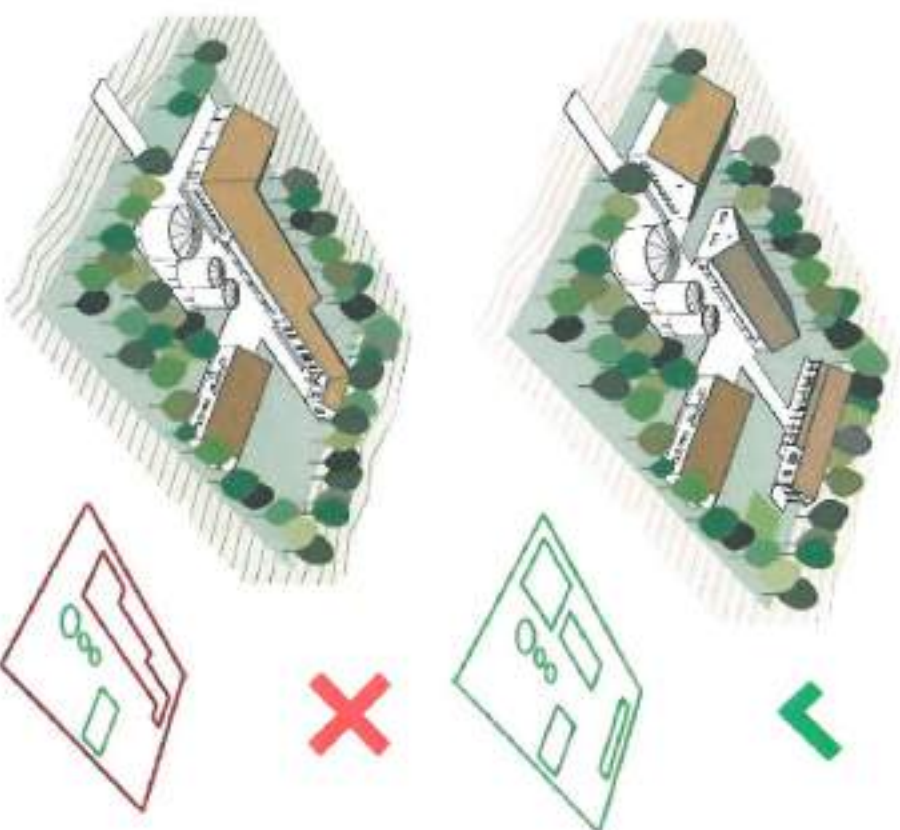
Ajánlások a Táj értékeinek megfelelő elhelyezkedési mód biztosítása érdekében:

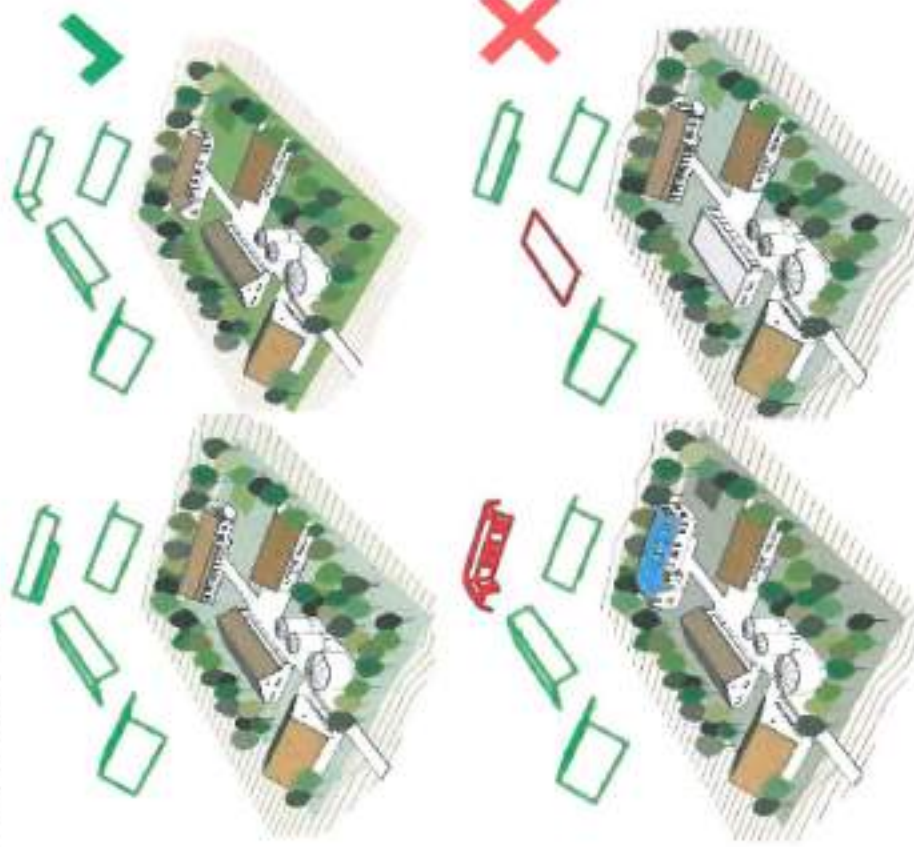
- A tájszerkezethez illeszkedő beépítési módot alkalmazása ajánlott a tájra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon kialakított épületekkel.
- A látványvédelem (kielátás, rálátási szempontoknak érvényesülését, ajánlott a tervezés során látványterv készítésével ellenőrizni).
- A mezőgazdasági épületeket szabadon állóan, vagy majorszerűen csoportosítva, ajánlott elhelyezni. Az épületek tömegükben az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszszélisan nyújtott tömegűeké, viszonylag meredek hegyzetű épületek képtől túlrögzötté vissza. Az épületek homlokzati képidőben a fehér meszelt falazat, vagy annak hatását képző homlokzati megjelenés ajánlott, míg az épületek hossza a magas-sárgához viszonyítva legalább 5-7:1 arányú legyen.

• Tájéképet zavaró építménynek szartartanak és nem ajánlott elhelyezni azokat az építményeket, melyek a táj állapotában hagyományos jellegűvel szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől erőteljesen eltérnek.

A Fényszennyezés ellenőrzését szolgáló ajánlások:

- A tartós használatú mesterséges világítótestek ne rontsák észrevehető mértékben a világítást 500 méteres sugarán kívüli az északi ágban és az északi táj képidő.
- A díszvilágításokat kivéve csak teljesen ernyőzött, sikkurás világítótestek legyenek alkalmazva, amelyeket olyan módon varrnak (és karbantartani), hogy fényük a vízszintes sík fölé közvetlenül ne vetüljön.
- Az északi megvilágítás csak indokolt esetben (személy- és vagyonbiztonsághoz, az élettartással kapcsolatos tevékenységekhez) legyen felkapcsolva, ehhez mozgásérzékelővel bekapcsoló lámpatest alkalmazása ajánlott.
- Meleg fényű LED-ek vagy fényforrások kerüljenek alkalmazásra. A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg színű hőmérsékletű (legfeljebb 3000 K) legyen. A világítótestenkénti fényáram ne haladja meg az 1600 lument.

Az egyszerű, nyeregvetésű épületek illeszkednek a hagyományos alföldi táj képébe, míg a z eltérő hajlásszögű - összetett tetőfelületek (pl. mansard tető), a lapos tető, idegenül hatnak.

A táptól idegen az élénk színűre festett homlokzatú épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományos eltérő színű tetőfedő anyagok használata.

■ Kerítés csak betonszlop nélkül, fából (lécként), esetleg másból, különösen indokolt esetben létesüljön. A fából és betontól készült kerítés idegen a védett táj látványától. Az eltérő színű és anyaggal történő tetőfedés javítás zavaró látványt nyújt a tájképben, még akkor is természetesen színt alkalmaznak. (pl. zöld)

7/1: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK A VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEN KÍVÜL, DE A VH JAVASOLT VÉDŐVEZETÉN BELÜL /ajánlások/ /Mezőgazdasági területek, Birtokközpontok, Tanyák, erdők és Vízgazdálkodási területek/

Hortobágy köztség közigazgatási területén, a világörökségi helyszínen (VH-n) kívül elhelyezkedő területek a VH tervezett (világörökségi) kezelési terv által javasolt védővezetbe tartoznak. A településkép –tájkép– alakítására vonatkozó ajánlások is ezt figyelembe véve kerültek megfogalmazásra.

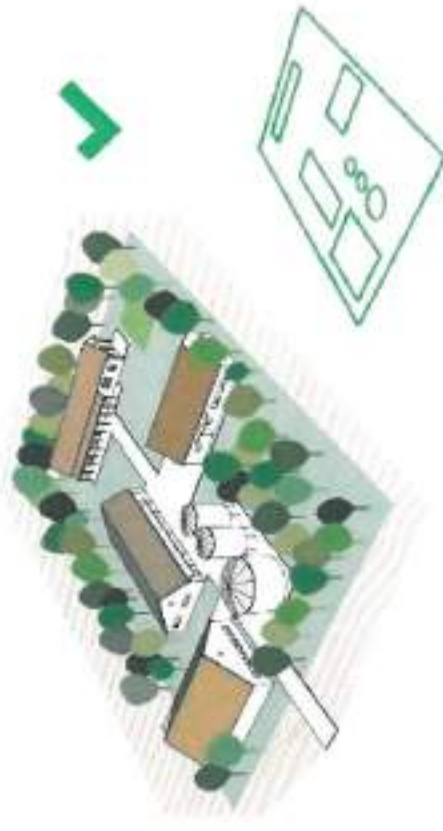
A helyi építési szabályzatok módosításakor a VH-n kívüli, de a VH KEÉ-re hatással lévő területekre javasolt védővezeteln vonatkozóan ajánlott feladatcik, szabályozási struktúrák:

- **Teljesalakításnál** a táj jellegét megartó, a kiemelkedő Egyetemes Értékű (KEÉ -ből) levezethető hagyományos területhasználat által megkívánt területmegtartás meghatározása, ezen belül a táj karakterét megváltoztató telekfelaprózódás megakadályozása, a gazdálkodáshoz szükséges építmények elhelyezésének biztosítása, a tájalakító elemek jellegzetes szórványos elhelyezkedésének, mint az egyedi látványminőséget hordozó elemnek a megőrzésével.
- A javasolt védővezetelen belül ajánlott olyan (a települések más, védővezetelen kívüli területeiről eltérő szabályozású) övezetek („övezetek”) alkalmazása, melyek biztonságos szolgáltatásnak a sajátos területhasználati építmény elhelyezése, beépítési magasság, stb. egyedi szabályozásával, a védővezeti funkció betöltésére.

A telekalakítás, épület elhelyezés, tájképi jellegzetességek megőrzését szolgáló) alánlás

- A világörökségi helyszínhez csatlakozó, annak kiemelkedő egyenemes értékére hivatással lévő területen kialakításra javasolt védőövezetben (mezőgazdasági övezetben, a beépíthető telek területe legalább 200 000 m² (20 ha), szélessége legalább 200 méter legyen. A telekterület legnagyobb megengedett beépíthetősége ne haladja meg a 3%-ot. Az épületet a telek határától legalább 15 méter távolságra legyen elhelyezve.
- Birtokközpont alakítására ne kerüljön sor. Ha új mezőgazdasági major (mezőgazdasági üzemi terület) kialakítása szükséges, akkor a mezőgazdasági övezetekre vonatkozó szabályok szerint a földterület legfeljebb 3%-os legnagyobb beépíthetősége mellett kerüljön erre sor, vagy településrendezési eszköz módosítása keretén belül kijelölt mezőgazdasági üzemi, vagy különleges beépítésre szánt területként. (Utóbbi esetben településrendezési, szabályozási eszközökkel biztosítani lehet, a világörökségi helyszín felőli harmonikus tájkép fenntartását. [PI. fásítás, tereprendezés, határoló épületek kialakítása, stb.]
- A világörökségi helyszínhez csatlakozó 500 méteres sávban a tájképi illeszkedés külön szakmai útmutatóban megfogalmazott jellemzőinek betartása is ajánlott. E terület sávban a megengedett legnagyobb építménymagasság értékét a VH területén meg határozott 7,0 méterben ajánlott szabályozni, a technológiai építmények magassági korlátozást (védőövezetben belül) feloldó engedélyre nélkül.
- A tájba illesztés alapvető elvárásainak ajánlati szintű kidolgozása javasolt, a helyi építési szabályzat készítésekor, a területek beépíthetősége mértékének, az építmények elhelyezése módjának, az épületek megjelenését befolyásoló szabályok kidolgozásával.

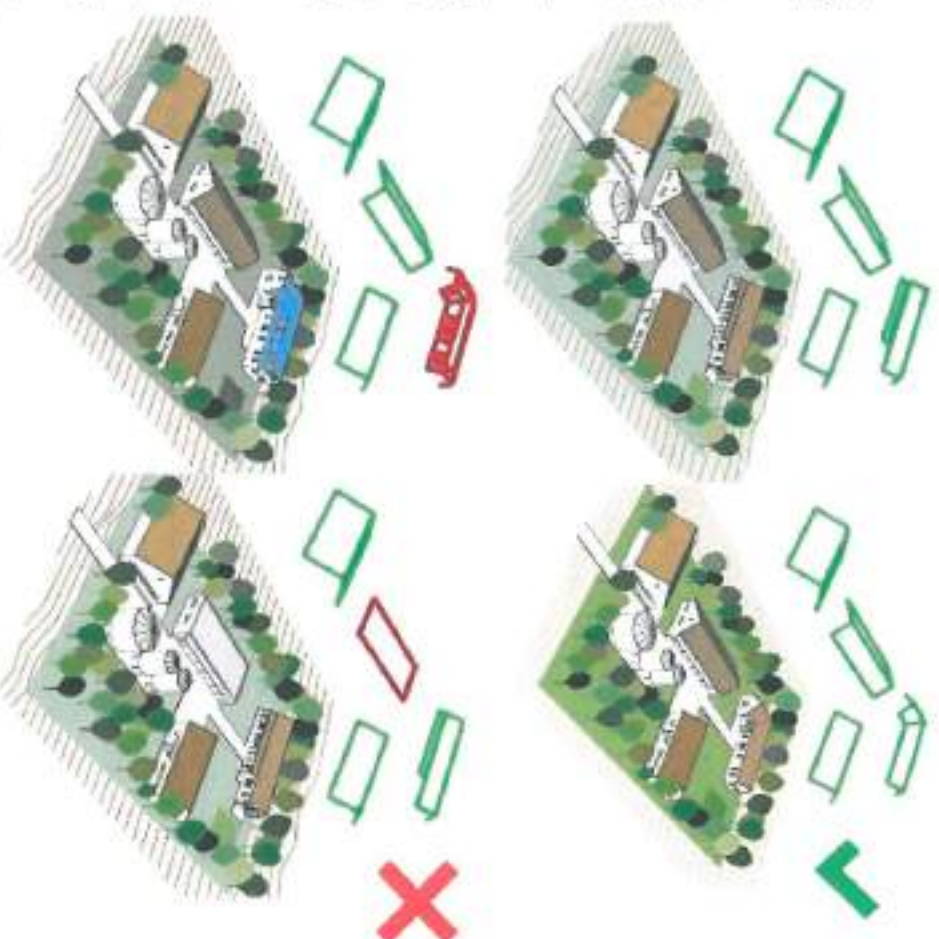
A tábla illesztésem vonatkozó ajánlások:

A világörökségi helyszínhez csatlakozó, annak kiemelkedő egyetemes értékeire hivatással lévő területen kialakításra javasolt védővezetékbeni tájszerkezethez illeszkedő beépítési módot alkalmazása javasolt, az építmények téjra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon történő kialakításával. Ennek értelmében:

- Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosítva javasolt a mezőgazdasági építményeket elhelyezni. Az épületek homlokzati képgéiben a fehér, vagy la tábla hagyományosan alkalmazott világos színű homlokzati megjelenés az elvárás. Tájidegen színezés (pl. kék, élénkpiros, stb.), nem kerüljön alkalmazásra. Az épületek magas tetővel legyenek kialakítva.
- A tájérvédelelm (újítás, rájátsz) szempontjait mind a tervezés, mind pedig a megvalósítás során kiemelten fontos érvényesíteni.
- Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága legfeljebb 8,0 méter legyen, mely alól kivételt képezhetnek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények. Ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete ne készülmjen túlzottabb felülettel.
- Tájképet zavaró építménynek számítanak, így ne legyenek elhelyezve olyan az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkoló elemektől, a tájól erőteljesen eltérnek.

A tájérvé illesztédes jellemzői a HNP V.H. környezetében:

- Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított olyan mezőgazdasági építmények helyezhetők el, melyek épületmagasságban az alábbi mezőgazdasági téjra jellemző acsorny, hosszúksán nyújtott téjmagarányú, viszonylag meredek héjazatú épületek képet tükröznek vissza.
- Az épületek homlokzati képgében a fehér meszelt falazat, vagy annak hatását kéltő homlokzati megjelenés.
- A tetőhéjazat hajlásszöge 36-45 fokos, míg az épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva kb. 5-7:1 arányú.
- A héjazat anyaga elsősorban téjkelet cseréj vagy nád. Fémlemez tetőfedés csak akkor, ha felület tagolása cseréjfedés megemelés. A héjazat színe cseréjszínű, barna, vagy szürke. Az épületek nyílászárói jellemzően kis felületűek, elsődlegesen a légszűrítés és a közlekedés céljára méretezettek.

Az egyszerű, nyeregtetűs épületek illeszkednek a hagyományos alföldi táj képgébe, míg a z el-térő hajlásszögű - összetett tetőfelületek (pl. mansard tető), a lapos tető, idegenül hatnak. A tájól idegen az élénk színűre festett homlokzati épület, az élénk színek alkalmazása, a hagyományos elváró színű tetőfedő anyagok használata.

7/2: BEÉPÍTÉSRE NEM SZÁNT TERÜLETEK A VILÁGÖRÖKSÉGI HELYSZÍNEIN

/ajánlások/

- A tájkép, a kiemelkedő egyedülálló látványminőség megőrzése.
- A tájkép látvány egységszínének fenntartását, tájalkotó elemek sűrűsödésének megakadályozása érdekében:
- A jellegzetes tájalkotó elemek jellegét és változatosságát meg kell őrizni, ezek sűrűsödése tovább nem kívánatos.
- A tájba illő épületek felújítása csak hagyományos módon történjen. (anyaghasználat, megjelenés, előfordulási gyakoriság)
- Tájékpert zavaró építménynek számítanak azok az építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől erőteljesen elütnek.
- Telekalkitással kapcsolatos eljárás során a történeti telekstruktúra fennmaradását nem veszélyeztető telekalakítás történjen az alábbiakat is figyelembe véve:
(Birtokközpont alakítása csak a meglévő majorok beépítési lehetőségeinek növelése érdekében történjen. Új tanya, major ne alakuljon ki.)
- A birtokhatárok barázdáit, árokait, jelzéssel történő jelölése, szőlőkerek létesítése, takarmány gyeper, erdőben, nád és mocsár területeken történő tarolása nem tájba illő.
- Új erdő telepítése sem kívánatos, kivéve arra természetvédelmi kezelési céllal kerül sor.
- A kedvező téralányok kialakítása, a nyíltság, a töretlen látóhatár megőrzése, a zavaró tájelemek felszámolása:
- Az infrastrukturális fejlesztése, vonalás létesítmények kialakítása tájképvédelmi szempontok szerint történjen.
- Az állattartó telepek területén a takarmány tárolása tájba illő módon történjen.
- A fényszennyezés csökkentése érdekében:
Az állattartó telepeken, épületeken a kültéri világításhoz csak teljesen emyőzött, a horizont felé ne világítson. Egyéb, ferde kanyú megvilágítás csak élel- és vagyontűz-töntség okokból, és csak mozgásérzékelős bekapcsolóval létesüljön. Világítótestenkénti legnagyobb megengedett fényárama 1600 lumen legyen. Meleg fényű LED-ek vagy fényforrások (maximum 3000K) kerüljenek alkalmazásra. A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg szín hőmérsékletű (legfeljebb 3000 K) legyen.

Aműemléki értékek megőrzése, fenntartása, állapotuk javítása:

- A véletlenszerű megtartása, fenntarthatósága érdekében kerülendők az értékű idegion átalakítások, hozzá nem illő kiegészítések (pl. nádtetőn napkollektor).
 - A világörökségi helyszínen lakóépület csak beépítésre szánt területen, meglévő lakó-üzemeltetési épületen, ahol ezt más előírások egyébként nem zárják ki (bővebb szabvány, gazdasági udvar, stb.). (Ez alól kivételt képez természetesen, a pésztoriszállások, a mezőgazdasági telepeknél az őrző személyzet számára szolgáló szállások, a meglévő lakott tanyákon a tulajdonos vagy személynél számlára szolgáló legfeljebb egy darab lakóépület).
 - A világörökségi helyszíni területen a beépítésre szánt területeken (lakóüzemek, mezőgazdasági központok, mezőgazdasági üzemi területék kívül, hármimennői épület, építmény csak természetvédelmi vagy legeltetéses állattartási célból létesüljenek. Állattartás építményei és állattartáshoz kapcsolódó egyéb épület, építmények) építhető.
 - Az épületek, építmények kialakításra vonatkozóan a világörökségi helyszíni területén a beépítésre szánt területekre (lakóüzemek, mezőgazdasági központok, mezőgazdasági üzemi területek) illetve a beépítésre nem szánt területekre egyedi elvárásoknak kell érvényt szerezni.
 - A gépességek meg kell őrizni, szükség esetén, hagyományos módon felújítani. A fűtőkötők és csatlakozó létesítmények is csak a térségi értékekhez igazodva készüljenek.
 - Villanypórástörök oszlopai, a kerítés és karrók terettség szerint ne készüljenek, ha erre mégis szükség lenne, akkor ezek kizárólag fából készüljenek.
 - A védelem megtartása, fenntarthatósága érdekében kerülni kell az értéktől idegen átalakításokat, a hozzá nem illő kiegészítéseket (pl. nádtetőn napkollektor elhelyezése.)
- A beépítésre nem szánt területeken elhelyezésre kerülő építményekkel kapcsolatos ajánlások
- Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályog-tégla), homlokzata vakolattal ellátott épület létesüljön. A homlokzati képzés fehér színű mész, mészalapanyagú homlokzatképzések vagy vékony vakolat (femesvakolat) legyen. Ne kerüljön alkalmazásra fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre se legyenek felhasználva.

- Az épületek fedése csak nyeregtetővel történjen (legfeljebb teljes, vagy részleges konyolás kerüljön alkalmazásra, ha erre feltétlenül szükség lenne.) (Ez alól kivételt képezhet a technológiai építmények és a teljes épületfedés 20 %-át meg nem haladó épületek részek eltérő lefedése.)
- A tetőhajlásszög: 36–45 fok létesüljön.
- Nem készüljön nem hagyományos alapanyagú és szerkezetű tetőszerkezet.
- A meglévő védtett és védelemre jelölt épületek kivételével a megengedett legnagyobb építménymagasság 4 m. A tetőgennc magassága: legfeljebb 7 m legyen.
- Az épületek tetőfedő anyaga kerámia alapú cserép, hagyományos cserép, vagy nád legyen. A tetőhéjazat kialakítása cserép esetében egyenes vagy íves végű szalagcseréppel, továbbá hódfarkú cseréppel történjen. A tetőhéjazat színe agyag, terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna legyen. Cserépek befoglaló mérete legfeljebb 25x45 cm legyen.
- A nyílászárók faanyagúak és hagyományos szerkezetűek, arányúak legyenek.
- Tér- és szilárd burkolatok kialakítására öntött beton és aszfalt ne legyen alkalmazva. Ilyen célra téglaburkolatot utánczó betonkő (térkő) vagy téglá (kinkertégla, hagyományos téglát), vagy vízáteresztő szemcsés burkolat az, ami megfelel a településképi előírásoknak.
- Kerítés, karám csak betonalap nélkül, fából (léckerítés), esetleg nádból, különösen indokolt esetben létesüljön.
- A tájszerkezetbe illeszkedő beépítési módot kerülni alkalmazásra, a tájra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon legyenek az építményeket kialakítva.
- A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjainak érvényesülését a tervezés során történő, látványterv készítésével lehet megnyugtatóan igazolni.
- Szabadon álló, vagy majorszerűen csoportosított, olyan mezőgazdasági építmények kerüljenek elhelyezésre, melyek épülettömegükben az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszúkaian nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek héjazatú épületek képét tükrözik vissza. Elvárás az épületek homlokzati képiében a felhárított falazat, vagy annak hatását keltő homlokzati megjelenés.
- Az épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva 5-7:1 arányú legyen.

KERÍTÉSEK /ajánlások/

Az utcai kerítés az egyik fontos meghatározó eleme a település képének.

A Hortobágyi településen, az eltérő sajátosságú településrészekben jellemző kerítések, az előzőekben bemutatásra kerültek. Ebben a fejezetben, ajánlásra érdemes, helyi példák kerülnék bemutatásra.

- 1) Településközpontban ajánlott kerítések
Zal. Eredeti, sajátos lakóterületen, Lakóépü-
letek előtt ajánlott kerítés típus
- 2) Eredeti, sajátos lakóterületen, hátsó
gazdasági út felőli ajánlott kerítések
- 3) Későbbi kialakult lakóterületeken ajánlott
kerítések.
- 4-5) Út menti és különleges területeken aján-
lott kerítések
- 6.) Külterületi lakóterületek ajánlott keríté-
sek.
- 7.) A Világörökség helyszínen- beépítésre
nem szánt területen- ajánlott kerítések

1) Településközpontban ajánlott kerítések

Fent: Lakóterületközpont kerítése

Lent: Csárda kerítése

2a.) Eredeti, sajátos lakóterületen, Lakóépü-
letek előtt ajánlott kerítések

2b) Eredeti, sajátos lakóterületen, hátsó
(gazdasági út felől) ajánlott kerítések

Gazdasági út felől: telekvégek kezárán kerítéssel és melléképületekkel

3.1 Később kialakult lakóterületeken ajánlott kerítések.

4-51 Üdülő és klubhelyes területeken ajánlott kerítések

6.) Kultúrterületi lakóterületek ajánlott kevésbé-
50L

7.1 A Világörökségi helyszínen - bozpraésre
nem szánt területen - alánított kerítések

KERTEK

Hortobágy település központi belterületén, a település sajátos gazdálkodásával összhangban, a lakóingatlanok kerthasználatára jelentősen elbír más településekhez képest. Ez a sajátos településszerkezet következtében, még karakteresebben jelenik meg, a közterületek felől.

A hátsó kertek megközelítését szolgáló külön gazdasági út felőli kerítésvonalra, a szabályozási előírások adta lehetőséget kihasználva, kiépültek a melléképületek, görök, tároló épületek. Tekintettel arra, hogy Hortobágyon az állattartás volt a gazdálkodás fő tevékenysége, és a településen élők az állami gazdaságokban találtak munkát, a falusias ingatlanok átlagához mérten kicsi lakókerterek használata is sajátos. Konyhakert, saját fogyasztásra tartott házellátok, kevés gyümölcsfa. Nincsenek nagy szőlős és gyümölcsös kertek. Az utcavonalra kiépített tároló épületek és sokszor zártabb kerítések miatt a hátsó-kertek is csak elvétve jelennek meg a közterület felől.

A lakóházak bejárata felől, ahol csak gyalogos forgalom lett kialakítva, viszonylag zárt léckerítések, és kis előkert található, melynek általában nem tölt be igazi kert funkciót.

Fent: A telkek végpőben kialakított gazdasági út

Lent: A lakóházak előtt kialakított gyalogos út.

A lakóingatlanok hátsó (gazdasági) kerthje a közterülettről, az egyszerű drótkerítés kövedezésében esetenként láthatóvá válik. Ezekkelhető a falusi léptékhez viszonyítva kicsi telkek sajátos használatá.

Ez az átlátható egyszerű kerítés, mely láthatóvá teszi a mögöttes elhelyezkedő kerített, épületeket a külterületi lakott területekre (majorságok mellett kialakult lakóterületek) általánosan jellemző.

A központi beltérületen ez csak a telkvégekbe szervezett gazdasági utak mentén jellemző, illetve azon közösségi, gazdasági hasznosítású különleges területeken, ahol a sajátos használat vagy a településképi / tájképi megjelenés ezt szükségessé teszi.

Kép a gazdasági út felől.

A gazdassági út feleli utcakép

ERKÉLYEK, TORNÁCSOK

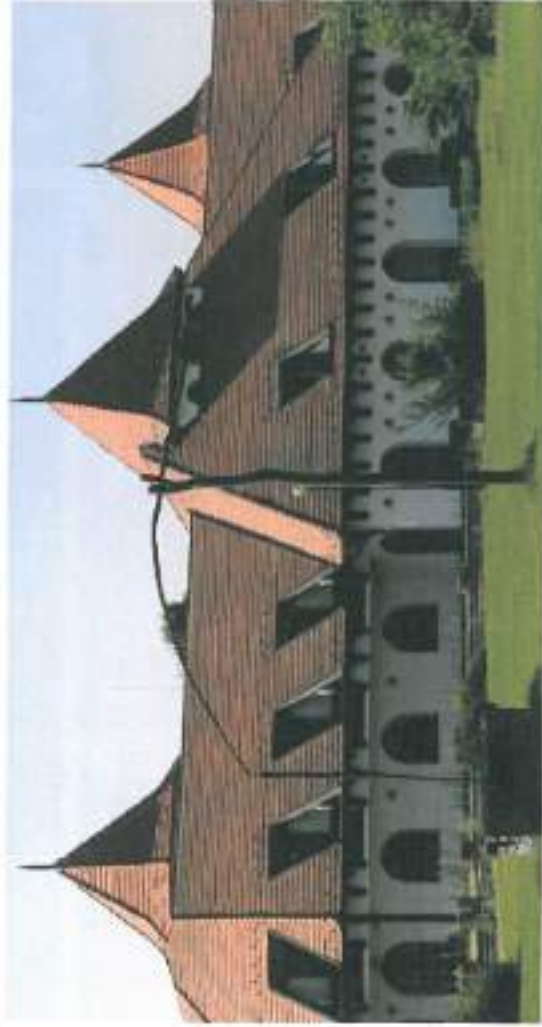
Hortobágyon, a jellemzően falkéntes beépítés miatt, az erkély építése nem jellemző, ahol pedig ilyen épült (nehány kivételtől eltekintve) a településképítő idegen építészeti elemként jelenik meg.

Közösségi épületek esetében készülték a településképhez illeszkedő, olyan modern épületek, ahol az erkély kialakítása is példaként ajánlható.

Tornácok az egyszerű és hagyományos lakóépületeken nem készültek, jellemzően a csárdák hasznos, jellegzetes és szép részei.

A mai épületek esetében, inkább fedett teraszokat építenek, melyekre szép példák is találhatóak a településen.

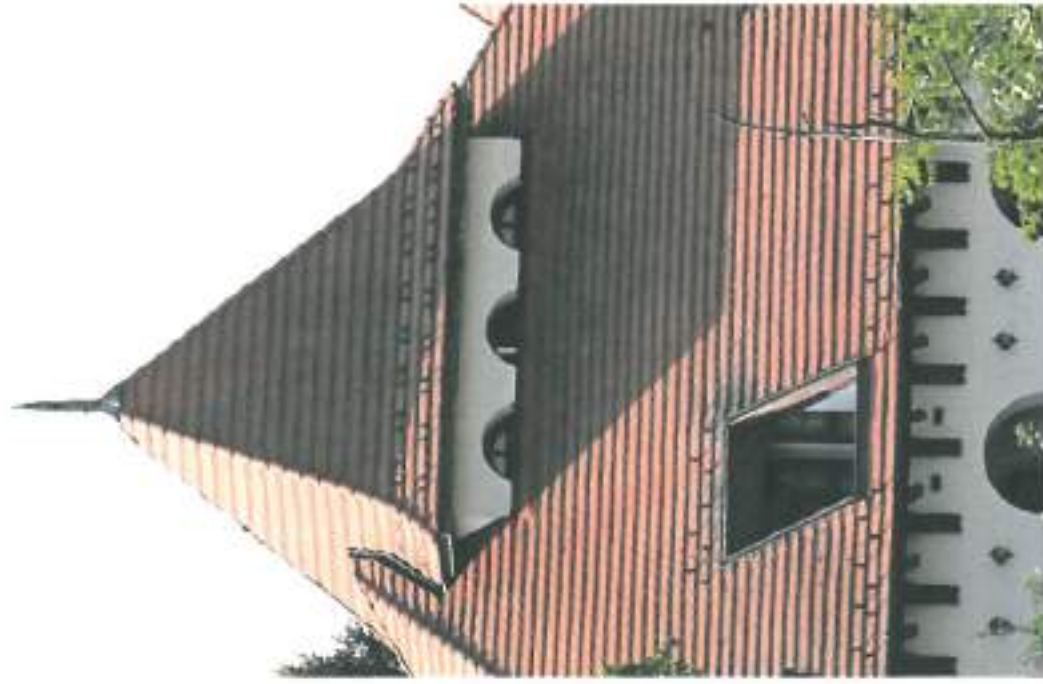

AJTÓK, ABLAKOK

A különböző korokban épület házak, ehhez belmagasságuk, így a nyílászárók arányai is mások. A nagyobb belmagasságú épületek esetében nyújtott arányú ablakok készültek, több vízszintes osztással. Az új épületek esetében előszeretettel alkalmaznak nagyobb felületű, szélesebb ablakokat, kevesebb osztással. A nagyobb felületű nyílászárók alkalmazásához a jobb hőszigetelésű mutatók is hozzájárulnak. Fontos elv, hogy régi épületek felújításakor, átalakításakor, lehetőség szerint ne változtassuk meg az ablakok arányát és osztásrendjét.

Ha az új épület történeti értékű utcakép része lesz, lehetőség szerint hagyományos arányrendszerű nyílászárók készüljenek. A nyílászárók arányán sokszor az alkalmazott osztásrendszer is javítani tud. A műanyag nyílászárók alkalmazása a fa nyílászárók mellett, ma már elterjedt alternatíva. Fontos azonban a hagyományos színek alkalmazása. Hirtobágy településen főként a kőzöldeség épületek és a világörökségi helyszínen lévő épületek nyílászárói képviselik történeti és településképi értéket, melyek az igazodás mércéi is egyben.

Fenti: Kunhalmi víztorny és szállásépület

Lele: Istálló a Pusztai területén a belterület nyugati szélénél közelében

HOMLOKZATKÉPZÉS

A modern épületek egyszerűbb, leosztaltabb homlokzattal készülnek, mégis fontos, hogy a minőséglet is képviselői szép részletek, mivel felületek is felléphetnek legyenek az épületeken. A beépülésképpé váltó illeszkedésnek fontos eszköze a megfelelő színek alkalmazása, az épületek homlokzatán, kertészlén.

Az épületek homlokzata Hortobágyon alapvetően fehér színű. A sárga- drapp, színek háttérként időnként megjelennek a belterület újabb beépítési területein, de ez ott sem nem nevezhető általánosnak. Idegenül hatnak az utcákban a zöld- kék, és egyéb hideg színek. A kertészlén, kopukon, átlátszó és ablakokon gyakran alkalmaznak a barna színárnyalatot mellett, a zöld külterületi (nem élték) színárnyalatot is. A vörös (natúr) léglábu/kozák, esetleg a kő burkolat, kégszázó homlokzat burkoló felületként is osza lehet az épületek.

Bevásárló utca Hortobágy központjában

Állatpark bejárata

Márai képek

RÉSZLETEK

A régi épületek finom díszítései, nem csak szögek, hanem a szakmai tudást- hozzáértést is sugallják. A modern technológia, a térhatároló anyagok alkalmazása feloldotta velünk a csapolásokról, áthidalókról, erősítő szerkezetek szükségességét, melyek, mint részletek, sokszor a díszet is viszik az épületeknek.

A statika, a szerkezeteket érő erők ugyanúgy működnek, bár a modern szerkezetek alkalmazásával egyszerűbb és lebiztosítottabb homlokzatú épületek, kerítések készülnek. Ha modern anyagokat alkalmazunk, de szeretnénk a homlokzaton megjelenő részletekben megőrizni valamit a régi hangulattól, ügyeljünk arra, hogy a valódi szerkezeti- statikai szerepnek megfelelően jelenjenek meg ezek a díszítések.

Egyrészt mellett nézve a régi és az új építési, műves építészeti megoldásokat, talán jobban átérizzük annak fontosságát, és megértjük, hogy a jól megmunkált természetes anyagok, a szakmai tudás, az egyszerűség és a finom részletek jól megválasztott aránya mindig időtálló és szép lesz.

Halastó kővasút állomás jegypénztár épülete

Halastó- egykori kastély, ma vendégház

MAI PÉLDÁK

Hortobágyon, ami kiemelt idegenforgalmi jelentőségű település, nagyobb figyelem kíséri az új épületek tervezését és megvalósulását. Böven van tehát ajánlásra méltó, mai példa. Van olyan új épület is, ami vitára adhat okot, ellszkedés tekintetében. A most bemutatásra kerülők azonban követhető példaként kerülnek bemutatásra.

A Hortobágyi Nemzeti Park látogatóközpontja, jelentős építettkomplexum, a település központjában jól szemlélte az épületek a településen elvárható egyszerű anyag és színházzálatot. A modern építészet, esztétik és formailag használata nem zárja ki, a helyi hagyományos településképhez való alkalmazkodást.

Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont

Hortobágyi Nemzeti Park Látogatóközpont

A mai lakóépületek között, a település egyik igazi gyöngyszeme, ez az épület. Láthatóan mai és modern, de megőrizte a régi parasztházak hangulatát. Törvényes anyaghasználat, színe és a gyönyörűen megformált részletek teszik igazán megkapóvá ezt az épületet.

Hortobágy településközpontjának új ékes-sége a Rácz Zoltán által tervezett templom.

Modernsége mellett, hordozza azokat az építészeti jegyeket, melyek a Hortobágyi Puszta hagyományait, lelkületét idézik meg.

Ritka alkalom és lehetőség, amikor ilyen létesítmény épül, de tanulságot szolgálhat a jövőben építkezők számára.

Ugyancsak Hortobágy - Mátia településén - szent épült fel a „Fecskenház Erdeti Iskola”, közösségi épülete. Az épület jól példázza, hogyan lehet modern építészeti eszközökkel megfelelően igazodni, a helyi építészeti hagyományokhoz.

A tetőablakokat magába foglaló felépítmény tömege, formailag is hasonló a hortobágyi nádfedélű épületeken alkalmazott formához, az ablakokat körtefogó deszkázat cserépfedéssel azonos színre méginkább ezt az érzést kelti.

A fehér falak, a sárgászöttes kisméretű cseréppel fedett, megfelelő hajlásszögű tető, az egyszerű formák, a jól alkalmazott faszervezet, az épületet környezetétől nem elzáró, átülátható alacsony deszkázatos ugyancsak példamutató.

Hortobágy- Mátra településen valósult meg az üdülő-falu. A Hortus Naturae Hotelis hortobágyi szállodája 1992-ben nyitotta meg kapuit a Hortobágyi Nemzeti Park szívében.

A hortobágyi hotelben 54 db kétágyas szoba, 4 db lakosztály és 20 db ház áll a vendégek rendelkezésére. A házak felkörüben veszik körül a hortobágyi hotel főépületét, minden ház kétszintes, szintenként 1-1 apartmannel. A hotel apartmanjait egymástól lezárhatják, külön bejárattal rendelkeznek, de egy társaság esetén össze is nyithatók teljes alapterületük 180 négyzetméter.

A hortobágyi hotel főépületében kaptott helyet a fedett uszoda, egy nagyobb, 25 méteres, fűszített víztükür- és egy kisebb, melegvízes medence, szauna, fitness szoba, masszázs, szolárium és pool-bar. A hotel uszodájához aromaterápiás gőzfürdő és zuhanyzóval felszerelt neoprótkent csatlakozik.

Hortobágy - Mátra településrészén épült, a természeti bejárati kapuja és szolgáltató épületek.

Új gyalogos híd a Hortobágy folyó mellett. A híd a Kilenclükú híd szomszédságában készült el. A hídról gyönyörű fényképek készíthetők a műemlék védettségi, Hortobágy jelképeknek számító hídról.

SAJÁTOS ÉPÍTMÉNYEK

Csillagvizsgáló a Hortobágy- Móra településen épült „Fecskendő Erdői Iskola” közösségi épület udvarán.

Madárfigyelő hely a Hortobágy Pusztán

Hortobágy Halastó bioszféra állomás épülete.

UTCÁK, TEREK

Hortobágy beltérületének jellegzetességéhez, az egyszerű formavilághoz, és szűn épületek egyszerű megjelenésén túl, az utcák és terek sajátos megjelenése is hozzá tartozik. A sajátosságai megtervezett településszerkezet külön választja a lakóházak bejárata felől lakóutcát, melyet kizárólag gyalogos forgalomra terveztek, valamint a telekvégénken tervezett gazdasági utcát. A település eredeti, sajátos tervezési lakóterületén járva, így mindkét szerepkörű utca hangulatát és arculatát érzékelni lehet.

Egyedi hangulatú a település központja is, ahol a közösségi és ellátó létesítmények ingatlanjait vagy termi határolja kertés, vagy ha igen, akkor csak jelésszerű, egyszerű fa oszlopokból és vízszintes deszkákból készült kerítés készült. Ha a funkció mégis szükkelgessé teszi, a terek biztonságosabb lehatárolását, akkor is csak egy teljesen átlátható, egyszerű dróttorlatos kerítés készült.

Az központban elhelyezkedő intézmények, és a közparkok így teljes egészében jelennek meg.

A lakóházak kertessel viszonylag zártak a szűpen gondozott és parkosított, sétány jellegű lak utcák mégis hangulatosak, az egyedi épületek és kertések miatt.

A gazdasági utaknak is különleges hangulata és képe van. Az utcavonalra kőpálya egységes anyaghasználatú és léptékhöz méltó épületek, görék és az őket összekötő kerítéspek, a bokrokkal, falkkal kísért utcaszélek és kerítésükre gyakran felhúzó borostyán szép és otthonos településéppel eredményez.

HIRDÉTÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A hirdetőtáblák többsége a turizmussal és az ahhoz kapcsolódó tevékenységekkel kapcsolatos. A település kiemelt turisztikai jelentősége miatt ezek egységes formában jelennek meg. Terveznie kell arra, hogy a vállalkozásokat hirdető táblák is igazodjanak a település arculatához.

IMPRESSZUM

MEGRENDELŐ:

HORTOBÁGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Hortobágy honlapcíme: www.hortobagy.hu

E-mail címe: phhortobagy@gmail.com

Postal címe: 4071 Hortobágy, Czinege J. utca 1.

Telefon: +36 (52) 369-021

Polgármester: Vircze Andrásné

Főpolgármester: Bonusz Bernát

SZERKESZTETTE, SZÖVEG, FOTÓ:

Zsombori István és Zsomborié Luca Anikó

Civisferr Bt. (4025 Döbröc, Széchenyi utca 8.)

Telefon: +36 (52) 531-732

Email: civisferr@cwisterr.hu

Az arculati kézikönyvben, külön megjelölve, felhasználásra kerültek a Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság foto tárának felvételei is.

TÉRKÉPI MELLÉKLETEK:

Zsombori Márk

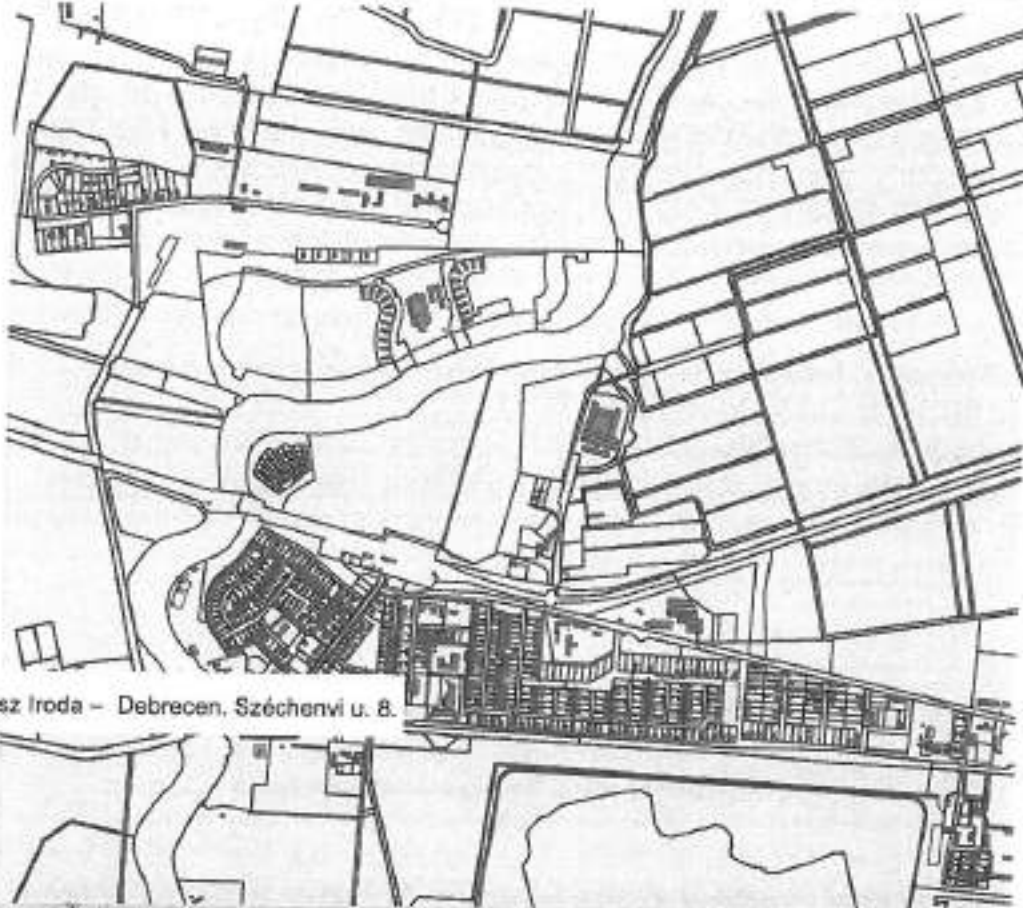
GRAFIKAI TERVEZÉS:

A Lechner Tudasközpont által kidolgozott minta felhasználásával készült.

Hortobágy, 2017. szeptember

HORTOBÁGY KÖZSÉG TELEPÜLÉSKÉPI RENDELETE

Várostervező és Építész Iroda – Debrecen, Széchenyi u. 8.

**Hortobágy Község Önkormányzat Képviselő-testületének
.../2017. (.....) önkormányzati rendelete**

**Egyeztetési dokumentáció
2017. december hó**

**HORTOBÁGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA
KÉPVISELŐ-TESTÜLETÉNEK**

„2017.(.....) önkormányzati rendelete

HORTOBÁGY KÖZSÉG TELEPÜLÉSKÉPÉNEK VÉDELMÉRŐL

Hortobágy Község Önkormányzat Képviselő-testülete az Alaptörvény 32. cikk (2) bekezdésében biztosított eredeti jogalkotói hatáskörében, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény 12. § (2) bekezdésében kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 32. cikk (1) bekezdés a) pontjában, Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 1. pontjában, valamint az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 57. § (2) és (3) bekezdésében meghatározott feladatkörében eljárva – a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 43/A. §-ában biztosított véleményezési jogkörében eljáró

- az állami főépítési hatáskörében eljáró Hajdú- Bihar Megyei Kormányhivatal;
- Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság;
- Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság;
- Miniszterelnökség, mint a kulturális örökség védelméért felelős miniszter, valamint
- az erről szóló külön önkormányzati rendeletben partnerségi egyeztetésre megjelölt partnerek véleményének kikérésével – a következőket rendeli el:

**I. Fejezet
BEVEZETŐ RENDELKEZÉSEK**

1. A rendelet célja, hatálya és alkalmazása

1. §

- (1) E rendelet célja Hortobágy Község jellegzetes és értékes arculatának megóvása és az épített és a természeti környezet egységes védelme érdekében a helyi építészeti értékvédelemmel, a településképi követelményekkel és a településkép- érvényesítési eszközökkel kapcsolatos szabályok megállapítása.
- (2) E rendelet előírásait a mindenkor hatályos településrendezési eszközökkel együtt kell alkalmazni.

2. Értelmező rendelkezések

2. §

E rendelet alkalmazásában:

1. *Értékvizsgálat*: a települési érték helyi védelem alá helyezésének szakmai megalapozására szolgáló, megfelelő jogosultsággal rendelkező szakértő illetve tervező (müemléki szakértő, építész tervező, településtervező, táj- és kertépítész mérnök) által készített esztétikai, műszaki, történeti és természeti vizsgálatot tartalmazó munkarész.
2. *Áttört kerítés*: olyan kerítés, amelynek a kerítés síkjára merőleges átláthatósága 50%-nál nagyobb mértékben nem korlátozott.
3. *Részben áttört kerítés*: olyan kerítés, amelynek a kerítés síkjára merőleges átláthatósága 50 és 90 % között korlátozott.
4. *Tömör kerítés*: olyan kerítés, amelynek a kerítés síkjára merőleges átláthatósága 90%-nál nagyobb mértékben korlátozott.
5. *Pasztellszín*: a színek nagyon világos és kis telítettségű árnyalatai, melyeknek (a szín mellett) csak fehértartalma van, fekete nincs.

6. *Földszínek:* (más néven terra színek) tört, sötét, meleg színek, melyek színtartománya a vörös-narancs- sárga-zöldessárga.
7. *Rikító szín:* nagyon élénk, erőteljes, figyelemfelkeltő színek, melyeknek nagy a szintelitettsége.
8. *Majorszerű csoportosítás:* Az épületek külterületen történő elhelyezésének az a módja, amikor az épületek viszonylag kis helyen, művelésből kivett területen, egyszerű különálló tömegekben (egy major területén) kerülnek elhelyezésre, nem szétszórtan, egymástól távol.
9. *Céger:* a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint az egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. § (b) pontja szerinti épület-tartozék.
10. *Településkép, tájkép fő rálátási, kilátási irányai:*
A településre bevezető országos utakon, külterületi meghatározó mezőgazdasági utakon, turisztikai, kerékpáros és gyalogos utakon település felé közeledve meghatározható irány, melyből a település képe a közlekedő számára feltárul.
11. *Információs vagy más célú berendezés:* a településkép védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 104/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 1. § 4. pontjában meghatározott berendezés,

II. Fejezet A HELYI VÉDELEM

3. A helyi építészeti örökség területi és egyedi védetté nyilvánítása, a védelem nyilvántartása, a védelem megszüntetése

3. §

- (1) A helyi védelem célja a település településképe és történelme szempontjából meghatározó építészeti és természeti örökség kiemelkedő értékű elemeinek védelme, a jellegzetes épített és táji karakterének a jövő nemzedékek számára történő megóvása.
- (2) A helyi védettség alá helyezésről, annak megszüntetéséről a Képviselő-testület dönt. A védetté nyilvánítást, annak megszüntetését települési Főépítész készíti elő.
- (3) Helyi érték védetté nyilvánítására vagy a védelem törlésére bármely jogi vagy természetes személy, településrendezési terv keretében vagy önállóan készített örökségvédelmi hatástanulmány és önállóan készített értékvizsgálat is javaslatot tehet, melyet a jegyzőnél kell benyújtani. A javaslatnak az alábbiakat kell tartalmaznia:
 - a) a javasolt vagy érintett érték megnevezése,
 - b) a javasolt vagy érintett érték helyének meghatározása (utca, házszám, helyrajzi szám), egyértelműsítés érdekében szükség esetén helyszínrajzi ábrázolással,
 - c) a javaslattevő természetes vagy jogi személy, ez utóbbi esetén annak képviselőjének megnevezése, elérhetősége,
 - d) a javasolt vagy érintett érték fotódokumentációja, leírása, ismertetése,
 - e) a védelem fajtája,
 - f) a védetté nyilvánításra vagy a védelem megszüntetésére vonatkozó javaslat indoklása.
- (4) A helyi értékvédelemmel járó nyilvántartást önkormányzati települési Főépítész készíti.
- (5) A védetté nyilvánított helyi értékek listáját és térképi ábrázolását e rendelet 5. melléklete tartalmazza.
- (6) A védetté nyilvánított helyi értékek nyilvántartása - e rendelet 5. mellékletének megfelelően - tartalmazza a védetté nyilvánított helyi érték

- a) megnevezését,
 - b) nyilvántartási számát,
 - c) azonosító adatait (alkotó megnevezése),
 - d) védelem típusát, rövid indokolását,
 - e) pontos helyét (utcanév, házszám, helyrajzi szám),
 - f) fotókat,
 - g) állapotfelmérésének adatait, állapotát befolyásoló átalakításokat, tevékenységeket történeti sorrendben,
 - h) a védett értékhez fűződő korlátozásokat,
 - i) a védett értékhez kapcsolódó támogatásokat.
- (7) A védetté nyilvánított helyi értéket, növényt, növény-együttest táblával meg kell jelölni a védett értéken, növény, növény-együttes esetén annak közvetlen környezetében. A tábla elkészítéséről, elhelyezéséről, fenntartásáról, pótlásáról az önkormányzat gondoskodik, azt a tulajdonos és a használó tűrni köteles.
- (8) A védettség megszüntetésére akkor kerülhet sor, ha a védetté nyilvánított helyi érték
- a) megsemmisül,
 - b) életveszélyessé válik, és az eredeti állapotba történő visszaállítása aránytalanul magas költséggel járna, illetve növényegészségügyi szempontból állapota visszafordíthatatlanul károsodik,
 - c) A védelem alapját képező értékeit helyreállíthatatlanul elvesztek, vagy a védelemmel összefüggő szakmai ismérveknek már nem felel meg,
 - d) magasabb rendű jogszabály által védettséget (műemléki, természetvédelmi) kap.
- (9) A védettség megszüntetésére irányuló kérelem melléklete az állapotörögző dokumentáció, amely tartalmazza:
- a) az érintett elem helyszínrajzát,
 - b) épület, vagy építmény esetén a felmérési tervet (alaprész minden szintről, metszetek, homlokzatok, műszaki leírás),
 - c) természeti érték állapotát bemutató leírást, felmérési tervet
 - d) fotódokumentációt,
 - e) amennyiben szükséges - épület, vagy építmény esetén tartószerkezeti tervezési területen jogosultsággal rendelkező, természeti érték esetén rendelkező okleveles táj- és kertépítésmérnök, kertésmérnök által készített
– szakvéleményt.
- (10) A védettség megszüntetésére irányuló eljárásban a védetté nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni.

4. A helyi védett érték fenntartása

4. §

- (1) A védetté nyilvánított helyi érték fenntartása a tulajdonos feladata, aki köteles annak jó karbantartásáról gondoskodni.
- (2) A védettség alatt álló építményhez tartozó földrészlet, annak jellegzetes növényzete, szobor, képzőművészeti alkotás, utcabútor és egyedi tájérték védelméről a tulajdonosnak, kezelőnek gondoskodnia kell.
- (3) Felújítást, korszerűsítést megkezdeni és végezni, valamint a védett érték rendeltetését megváltoztatni csak településképi véleményezési eljárás alapján, e rendeletben foglalt részletes előírások betartásával lehet.
- (4) A fennmaradás feltétele az eredeti rendeltetésnek megfelelő használat. A használat a védett értéket nem veszélyeztetheti.
- (5) A helyi védett érték tulajdonosa kérheti az önkormányzat támogatását a felújítás, helyreállítás és ezáltal az értékmegőrzés érdekében. A támogatás megítélésnek feltétele a rendeltetészerű használat.

- (6) A helyi védett érték tulajdonosa a tulajdonviszonyokban, a kezelőben és a használatban történt változásokat a jegyzőnek a változástól számított 30 napon belül köteles írásban jelezni. Ennek elmaradása esetén a védett értékre önkormányzati támogatás nem adható.
- (7) A közterületen álló védett fák esetenként szükséges növényvédelméről, rendszeres fenntartásáról, az önkormányzat köteles gondoskodni szakértő bevonásával.

5. A helyi védett érték fogalma, annak fajtái

5. §

- (1) E rendelet alapján helyi védett értéknek minősül minden olyan, magasabb szintű jogszabály által nem védett épített alkotás és természeti érték, amely e rendelet 5. mellékletében felsorolásra, valamint térképi ábrázolásra került.
- (2) A helyi védett értékek kategorizálása:
 - a) helyi védett utcakép, jele: HU,
 - b) helyi védett épület jele: HE,
 - c) helyi védett természeti érték, jele: HTE.

III. Fejezet

TELEPÜLÉSKÉPI SZEMPONTBÓL MEGHATÁROZÓ TERÜLETEK

6. A településképi szempontból meghatározó területek megállapítása

6. §

- (1) A településképi szempontból meghatározó területek megállapításának célja a településszerkezet, településkarakter, tájképi elem és egyéb helyi adottság alapján az eltérő területhasználatnak megfelelően eltérő karakterű, telekszerkezetű, beépítésű, anyaghasználatú, zöldfelületi arányú területek egyedi arculati elemeinek fenntartása és megőrzése.
- (2) A településképi szempontból meghatározó területek térképi lehatárolását a belterületre és a külterületre vonatkozóan e rendelet 1. és 2. melléklete tartalmazza.
- (3) Hortobágy település területe az alábbi eltérő karakterű területekre osztható:
 - a) Turisztikai és kereskedelmi központ (1/a)
 - b) Oktatási és igazgatási központ 1/b:
 - c) Eredeti, sajátosságos telepítésű lakóterületek (2)
 - d) Később megvalósult lakóterületek (3)
 - e) Üdülőterületek (4)
 - f) Különleges területek (5)
 - g) Lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen kívül. (6/1)
 - h) Lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen (6/2)
 - i) Beépítésre nem szánt területek a Világörökségi Helyszínen kívül. (7/a)
 - j) Beépítésre nem szánt területek a Világörökségi Helyszínen (7/b)

IV. Fejezet

A TELEPÜLÉSKÉPI KÖVETELMÉNYEK MEGHATÁROZÁSA

7. Építmények anyaghasználatára vonatkozó általános építészeti követelmények

7. §

- (1) Az anyaghasználatra vonatkozó követelmény kiterjed az építmény, és a sajátos építményfajták építőanyagának településkaraktert befolyásoló valamely minőségi jellemzőjére.
- (2) A településképileg meghatározó területekre, az egyedi építészeti követelmények, az alábbiakban megengedett anyagok és színek körét, a településképi adottságokra és értékekre szűkíthetik!
- (3) Tetőfedés: Tetőfedő anyagként a helyben hagyományos anyagokon és színeken kívül, más anyagok és színek nem alkalmazhatóak. Utcái homlokzaton, tájidegen építészeti elemek, anyagok, színezés nem alkalmazható. Földszintes épület tető héjazatául cserépfedésen, cserépmintázatú- nem tükröző felületű lemezfedésen, nád és faszindelyen fedésen kívül, más nem alkalmazható.
 - a) Emeletes épületek és gazdasági épületek esetében, az a) pontban felsoroltakon kívül, korcolt fémlemez fedés és palafedés is alkalmazható.
 - b) A tetőfedő anyag színe, csak sárgászöld (natúr cserép színű), barna, szürke, vagy antracit lehet.
 - c) Kiegészítő épületrészek (elötető, toronysisak, párkányok) a teljes tetőfelület 20% - át meg nem haladó össz felületű egyedi megformálású tetőfelületek) fémlemezzel történő fedése megengedett.
- (4) Homlokzatok:
 - a) Az épületek homlokzatában a fehér, és a halvány pasztellszínek árnyalatainak alkalmazása megengedett.
 - b) Az erősebb drapp, barna és vörös árnyalatok, a téglavörös szín, elsősorban a lábazaton, valamint az oromfalak, és homlokzatok díszítésénél alkalmazható.
 - c) A hideg színek, vakolat színeként, (a halványzöld kivételével), valamint kerítés és kapuk színeként, (a hagyományosnak számító szürkészöld színen kivételével) nem alkalmazhatóak.
- (5) Kerítések:
 - a) A kerítések színében vöröses-barna, szürkés- barna, szürkés-zöld színeket és árnyalatait, valamint a szürke árnyalatait lehet alkalmazni. Az élénk színek és fehér szín a környezetben idegenül hat, így ezek alkalmazása nem megengedett.
 - b) A kerítésmezőket deszka, lécz, fémpálcás vagy kovácsoltvas kialakítással, valamint falazott kivitelben - vakoltan lehet készíteni.
 - c) Lábazat és osztás (mezőkre való osztás nélküli), tömör lemezkerítés nem építhető. Fémlemezről kerítés abban az esetben készíthető, ha osztásrendszerében, felületi struktúrájában, színében magán hordozza a deszkakerítés településképi jellemzőit.

8. Valamennyi településképi szempontból meghatározó területekre vonatkozó építészeti követelmény:

8. §

- (1) Területi építészeti követelmények:
 - a) Építmények telepítése: Az épületek építési helyen belüli elhelyezésének szabályait, a terület sajátosságainak és a területi szempontból meghatározó területek területi építészeti követelményeinek (9.-16.§) figyelembe vételével, a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
 - b) Legmagasabb pont: Templom, kilátó, technológiai építmények megengedhető legnagyobb magasságát a Hész. övezeti előírása meghatározhatja, illetve korlátozhatja.

- c) A tájba illesztésre vonatkozó szabály:
A mezőgazdasági építmények szabadon állóan, vagy majorszerűen csoportosítva kell elhelyezni.

(2) Egyedi építészeti követelmények:

- a) Tömegformálás: A településen csak a 35- 45 fok közötti hajlásszögű tetőidomok alkalmazása megengedett.
- b) A tájba illesztésre vonatkozó szabályok:
ba) Az épületek homlokzati képében a fehér, vagy (a tájban hagyományosan alkalmazott világos színű) homlokzati megjelenés az előírás. Tájidegen színezés (pl. kék, élénkpiros, stb.), nem alkalmazható. Az épületeket magas tetővel kell kialakítani.
bb) Az építmények megengedett legnagyobb épületmagassága ne haladja meg a térség jellemző, hagyományos épületek magasságát, mely értéket az elvárások figyelembe vételével a Hész határoz meg. Ezen előírás alól kivételt képeznek a mezőgazdasági üzemi területeken létesülő technológiai építmények, de ezen építmények esetében az épület falazata, tetőzete se készüljön tükröződő felülettel.
bc) Tájképet zavaró építménynek számítanak, ezért nem helyezhetők el olyan építmények, melyek a táj alapvetően hagyományos jellegével szemben erősen modern, ipari mezőgazdasági karaktert hordoznak, a hagyományos tájalkotó elemektől, a tájból erőteljesen elütnek.

9. Turisztikai és kereskedelmi központ (1a)

9. §

(3) A műemléki védettségű csárda és kocsiszín műemléki környezetében és annak közvetlen szomszédságában kialakított turisztikai és kereskedelmi központ.

(4) Területi építészeti követelmények:

- a) A beépítés telepítési módja: A Petőfi tértől nyugatra elhelyezkedő területrészen, oldalhatáron álló, előkertes beépítési módot, míg a központ többi területén, szabadonálló beépítési módot, előkertes beépítést szükséges alkalmazni.
- b) Szintszám: A beépítés földszintes magastetős, igény esetén tetőtér beépítéses. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
- c) Kerítésalakítás: A telek területét nem kötelező a közterülettel kerítéssel lehatárolni.

(5) Egyedi építészeti követelmények:

- a) Anyaghasználat:
aa) Az épületeken a fehér színű vakolt- festett homlokzaton, natúr (sárgászöld színű) cserépfedésen, nádfedésen kívül más homlokzatképzés és tetőfedés nem alkalmazható. Speciális építmények (pl. templom), illetve a tetőfelület 20%-át meg nem haladó össz felületen, nem tükröző szürke, vagy cserépszínű fémlemez fedés is alkalmazható.
ab) A nyílászárók faanyagból kívül, más anyagból készíthetők. A natúr színtől a barnáig terjedő színtónusokon kívül, más színekre nem festhetők.
ac) A homlokzat részbeli díszítéséhez és lábazat burkolásához megengedett a natúr téglaburkolat, szürke műkö és beton felület, illetve az aa) pont szerinti fémlemez és ab) pont szerinti faburkolat/ faszervezet, szürke- fekete színtónusú fémszerkezet alkalmazása is.
- b) Tömegformálás:

- ba) Csak magastetős épületek elhelyezése megengedett.
 - bb) A tetők formájaként az egyszerű nyeregtetőn, az azonos hajlásszögű egyenes tetősíkokon kívül más szabálytalan geometriájú, mansard tetős, gömb kupolás, hiperbolikus parabolaid, stb. tetőfedés nem alkalmazható. Megengedett azonban, az olyan a speciális funkciójú épületek más formájú fedése, mint a templom, csillagvizsgáló, a VH-n autentikusnak számító építmények.)
 - bc) Álló tetőtéri ablak alkalmazása nem megengedett.
- c) Kerítésalakítás:
 - ca) A telek területét nem kötelező a közterülettől kerítéssel lehatárolni.
 - cb) Amennyiben a kerítés készül, csak az egyszerű, legfeljebb 1 méter magasságú, ritka- vízszintes dekákból és fa oszlopokból készült, natúr- vagy barna színű kerítés a megengedett.

10. Oktatási és igazgatási központ (1b)

10. §

- (1) A turisztikai és kereskedelmi központtól kicsit keletebbre létesült, modernebb megjelenésű, fsz+ 1- 2 emeletes épületekből álló, igazgatási központ.
- (2) Területi építészeti követelmények:
 - a) A beépítés telepítési módja: Szabadon álló, előkertes.
 - b) Szintszám: A beépítés földszintes- vagy földszint+ 1 legfeljebb fsz+2 emeletes magastetős/ igény esetén tetőtér beépítéses. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
 - c) Kerítésalakítás: A telek területét nem kötelező a közterülettől kerítéssel lehatárolni.
- (3) Egyedi építészeti követelmények:
 - a) Anyaghasználat: Az építmények anyaghasználatára vonatkozó, jelen rendelet 7.§-(2) és (3) pontjaiban meghatározott általános építészeti követelményeken szerint.
 - b) Tömegformálás:
 - bb) A tetők formáját tekintve: az utcával párhuzamos tetőgerincű nyeregtetős épületek építhetőek.
 - c) Kerítésalakítás:
 - ca) A telek területét nem kötelező a közterülettől kerítéssel lehatárolni.
 - cb) Amennyiben a kerítés készül, csak egyszerű megjelenésű, legalább 80%-ban átört kerítés létesíthető.

11. Eredeti, sajátos telepítésű lakóterületek (2)

11. §

- (1) Hortobágy település azon sajátosan megtervezett lakóterületei, melyeknek sajátossága, hogy az ingatlanokat két utca határolja. A lakóházak bejárata felől egy keskenyebb, csupán gyalogos közlekedésre szolgáló lakóutca, míg a kertek végében egy szélesebb, gazdasági utca létesült.
- (2) Területi építészeti követelmények:
 - a) A beépítés telepítési módja:
 - aa) Az építési helyet az oldalhatáron álló beépítési mód szabályai szerint kell lehatárolni, kivéve az Arany János utca déli oldalán, a Délibáb köz nyugati oldalán, a Hortobágyi utca északnyugati oldalán kialakult ikres beépítést.

- ab) Az építési hely kijelölését, az épület elhelyezést úgy kell a Hész-ben szabályozni, hogy a lakóházak gyalogos bejárata felőli oldalán az utcában kialakult mélységű előkert alakuljon ki, a telek végénél kialakított gazdasági út felől az építési hely a hátsó telekhatárhoz csatlakozzon.
- b) Szintszám: A beépítés földszintes. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét, figyelembe véve az utcában kialakult léptékrendet is, a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
- c) Kerítésalakítás: A telek gyalogos bejárata felőli oldalán kerítés építése kötelező, a telek hátsó (gazdasági út) felőli oldalát kerítéssel vagy/ és melléképülettel, terménytároló építménnyel (góréval) kell lezárni.
- (3) Egyedi építészeti követelmények:
- a) Anyaghasználat:
- aa) Az utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas épületek esetében, kizárólag a fehér színű homlokzat (falfelület és oromfal) alkalmazása megengedett, míg az utcával párhuzamos tetőgerincű épületek esetében a halvány pasztellszínek alkalmazása is megengedett, de hideg színek ebben az esetben sem alkalmazhatóak.
- ab) A lakóépületek tetőfedésére csak a téglavörös agyagcserép tetőcserép használható.
- b) Tömegformálás:
- ba) A tetők formáját tekintve az ikres beépítésű utcákon (utca szakaszokon) csak utcával párhuzamos, az oldalhatáron álló épületekkel beépült utcákon csak utcára merőleges tetőgerincű, oromfalas nyeregtető alkalmazása megengedett. A gazdasági kertek végében, utcavonalon elhelyezett melléképületek esetében az utcával párhuzamos, vagy arra merőleges tetőgerincű nyeregtető is alkalmazható.
- bb) Az utcai oromfal nem kontyolható le.
- bc) Csak a meglévő lakóépületekkel megegyező, egyszerű tömegű/ magasságú épület elhelyezése megengedett.
- c) Homlokzati kialakítás:
- ca) Tetőtér beépítése esetén csak fekvő tetőablak alkalmazható. Álló tetőablak csak az utcával párhuzamos tetőgerincű épületek esetében alkalmazható, ha az ablak nélküli oldalain a tetőfedéssel azonos fedés jeleneik meg. (ökörsem ablak, illetve azzal azonos „logikájú” egyesekkel határolt ablak.)
- cb) Utcára merőleges tetőgerincű épület utcai oromfalában erkély nem létesíthető.
- d) Kerítések kialakítása:
- da) A lakóházak közötti gyalogos utak mentén, az út utcafronton létesülő kerítéset, a kialakult magassággal (1,80 m) kell készíteni.
- db) A kerítésmezők anyaga fa, függőleges lécezésű, lábazata előregyártott betonelem, műkö, vagy helyszíni beton lehet.
- dc) A kerítés lábazati része natúr beton színű lehet.
- dd) A kerítésmező kialakításánál a függőleges fém pálcás kialakítás abban az esetben alkalmazható, ha jellege, színe a fa léckerítésekhöz hasonló.
- de) A fehér, kék, piros és egyéb élénk színek alkalmazása nem megengedett.
- df) A kerítés mezőket oszlopokkal kell tagolni, ahol az oszlopok színe a lábazatával legyen azonos.
- dg) A gazdasági utak mentén, ahol nem létesülnek az utcavonalon tároló épületek az egyszerűbb dróthálós kerítésmező is megengedett.

12. Később megvalósult lakóterületek (3)

12. §

- (1) A belterület keleti és északkeleti részei a későbbi igényeket kielégítésére megvalósított lakóterületek, ahol szakítottak az eredeti telepítési renddel, vagyis a telkek kétfajta (különválasztott lakó- és gazdasági) utcával történő szervezésével. Itt hagyományos lakóutcák alakultak ki.
- (2) Területi építészeti követelmények:
 - d) A beépítés telepítési módja: Az építési helyet az oldalhatáron álló beépítési mód szabályai szerint kell lehatárolni, oly módon, hogy a lakóházak gyalogos bejárata felőli oldalán az utcában kialakult mélységű előkert alakuljon ki, a telkek végében 6,0 m mélységű hátsókerítést nem része az építési helynek.
 - e) Szintszám: A beépítés földszintes. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
 - f) Kerítésalakítás: A telkek határain kerítés építése kötelező.
- (3) Egyedi építészeti követelmények:
 - a) Anyaghasználat: Az építmények anyaghasználatára vonatkozó, jelen rendelet 7.§-(2)-(3) bekezdésében meghatározott általános építészeti követelményeken szerint.
 - b) Tömegformálás:
 - bb) A tetők formáját tekintve: utcára merőleges tetőgerincű nyeregtetős, oromfalas, vagy kis kontyolású oromfalas épületek helyezhetőek el.
 - c) Homlokzati kialakítás:
 - ca) Az utcára merőleges tetőgerincű épület utcai oromfalát az eresz magasságában (illetve annak 50 cm-es sávjában), ha az oromfalon egyébként nem készül burkolat, vízszintes homlokzati tagozattal is el lehet látni.
 - cb) Utcára merőleges tetőgerincű épület utcai oromfalában:
 - erkély csak akkor létesíthető, ha az oromfal szimmetrikus kialakítással, a tetőn alkalmazott részleges kontyolással és deszkaburkolattal készül és az erkély a nem válik homlokzat hangsúlyos elemévé.
 - ablak az oromfalban: csak az oromfal szimmetrikus kialakítása esetén létesíthető.
 - d) Kerítések kialakítása:
 - da) A lakóházak közötti gyalogos utak mentén, az út utcafronton létesülő kerítéseket, a kialakult magassággal kell készíteni.
 - db) A kerítésmezők áttört megjelenéssel készíthetők, anyaga fa, vagy fém pálcás függőleges lécezésű lehet, de készülhet szélesebb- vízszintes deszkázattal is.
 - dc) A kerítés lábazati része natúr beton színű, falazott szerkezetű- vakolt felületű, vagy téglaburkolatú lehet.
 - dd) A kerítésmező kialakításánál a függőleges fémpálcás kialakítás abban az esetben alkalmazható, ha jellege, színe a fa léckerítésekhöz hasonló.
 - de) A kerítésmezők a hagyományosnak számító barna színárnyalataiban készülhetnek. A zöld szín alkalmazása abban az esetben megengedett, ha az utcaképhez illeszkedve, szürkészöld színt kerül alkalmazásra.
 - df) A fehér, kék, piros és egyéb élénk színek alkalmazása nem megengedett.
 - dg) A kerítés mezőket oszlopokkal kell tagolni, ahol az oszlopok színe a lábazatával legyen azonos.

13. Üdülőterületek (4)

13. §

- (1) Hortobágy belterületének északi részén elhelyezkedő, Hortobágy- Máta településen megvalósult üdülő-falu, illetve további üdülési célú fejlesztésre szánt területek.
- (2) Területi építészeti követelmények:
 - a) A beépítés telepítési módja: Az építési helyet szabadon álló beépítési mód szerint, előkerttel kell lehatárolni, egy telken belül, a rendeltetési egységek, önálló épületek számát, külön szabályozni nem szükséges.
 - b) Szintszám: A beépítés földszintes magastetős/ igény esetén tetőtér beépítéses. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.
 - c) Kerítésalakítás: A telek területét nem kötelező a közterülettel kerítéssel lehatárolni.
- (3) Egyedi építészeti követelmények:
 - a) Anyaghasználat:
 - aa) A már megvalósult üdülőfalu épületeivel megegyezően, csak a helyben autentikus anyagok és színek alkalmazhatók, az ezt követően megvalósuló épületek esetében is. (A fehér falfelületen, nyers téglaburkolaton, sárgászörös cserépfedésen, nád fedésen, a barna színárnyalataira festett fa szerkezeten és faburkolaton, a tetőfedés színével azonos színű, vagy szürke fémlemezen kívül más anyagok és színek alkalmazása homlokzaton nem megengedett.)
 - ab) Sárgászörös cserépfedés, fehér színű falfelületek, barna színű fa szerkezetek, kiegészítő homlokzati és burkoló anyagként a nyes téglák is alkalmazhatók. Tetőfedésre a nádfedés is alkalmazható.
 - b) Tömegformálás: A tetők formáját tekintve: utcára merőleges tetőgerincű (oromfalas, részleges vagy teljes kontyolású) nyeregtetős, az utcával párhuzamos tetőgerincű nyeregtetős oromfalas, vagy teljes kontyolású épületek egyaránt építhetőek.)
 - c) Homlokzati kialakítás:

A már megvalósult üdülőfalu épületeivel harmonizáló, egyszerű homlokzati kialakítás a megengedett.
 - d) Kerítések kialakítása:

Az épületek között lehetőség szerint ne épüljön kerítés, ha erre mégis szükség van, akkor csak a fa kerítés készítése megengedett, fa oszlopokkal, vízszintes, ritka osztású deszkakerítés mezőkkel.

14. Különleges területek (5)

14. §

- (1) A Máta Ménes, az Idegenforgalmi hasznosítású különleges területek (Vásár- és rendezvénytér, szabadtéri színpad, madárkórház, kemping, strandfürdő).
- (2) Területi építészeti követelmények:

A beépítés telepítési módja: Az építési helyet az oldalhatáron álló előkert nélküli beépítési mód szabályai szerint kell lehatárolni, oly módon, hogy a rendeltetési egységet magába foglaló épületek a közterület határvonalán, utcavonalon, vagy tetszőleges távolságra is el lehessen helyezni. Ha a telek hátsó telekhatára is közterülethez csatlakozik, akkor hátsó keretet sem kell megtartani, azaz az építési hely a hátsó telekhatárhoz csatlakozik.

 - a) Szintszám: A beépítés földszintes. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.

- b) Kerítésalakítás:
Az ingatlanok körül, vagy azon belül nem kötelező kerítés építése.
- (3) Egyedi építészeti követelmények:
Elvárás, a csatlakozó világörökségi helyszín, tájképvédelmi, és autentikus építészeti elvárásoknak való megfelelés.
- a) Anyaghasználat, homlokzati kialakítás:
aa) Tekintettel arra, hogy e különleges területek a turisztikailag kiemelt fontosságú létesítményeknek adnak helyt, csak a Hortobágyi Nemzeti Park Világörökségi Helyszín építészeti és környezeti arculatához illeszkedő anyag és színhasználat az megengedett.
ab) Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályogtégla), homlokzatképzés a megengedett. A homlokzatképzés fehér színű mész, mész-alapanyagú homlokzatifesték vagy vékony vakolat (nemesvakolat) legyen.
ac) Nem megengedett fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre történő alkalmazása.
ad) Az épületek tetőfedő anyagaként csak a kerámia alapú cserép, vagy nád alkalmazása megengedett. A tetőcseréppel történő fedésére az egyenes vagy íves vágású szalagcserép, továbbá a hódfarkú cserépfedésen kívül, más nem alkalmazható.
ae) A tetőhéjzat színétől csak a natúr agyag, a terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna színek alkalmazása megengedett.
af) Cserépek befoglaló méreténél a 25x45 cm-nél nagyobb méretűek alkalmazása nem megengedett.
ag) A nyílászárókat csak fából, hagyományos szerkezettel és arányokkal megengedett készíteni.
- b) Tömegformálás:
ba) Csak magastetős épületek helyezhetők el.
bb) A hosszúkás alaprajzú épületeket nyeregtetővel történő fedése megengedett, oromfalas kialakítással, vagy teljes- esetleg részleges kontyolással. Speciális alaprajzú (kör- vagy sokszög) épületek vagy épületrészek esetében a kúpos vagy sokszögű magastető kialakítása is megengedett, mert ez is illeszkedik a hagyományokhoz. A tető hajlásszögét csak 36-45 fok közötti lejtéssel megengedett kialakítani.
- c) Kerítésalakítás:
da) Az épületek között (lehetőség szerint) ne épüljön kerítés.
db) Amennyiben kerítés készül:
- vagy fa kerítés készüljön, fa oszlopokkal, vízszintes, ritka osztású deszkakerítés mezőkkel.
- vagy, ha egy létesítmény funkciója miatt igényli a közterülettől való biztonságosabb lehatárolást, akkor lábazat nélküli, teljes átláthatóságot biztosító kerítés készítése csak a megengedett.

15. Lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen kívül. (6/1.)

15. §

- (1) Hortobágy község külterületén elhelyezkedő, lakott helyek, egykori állami gazdasági központok, ahol a mező- és állatgazdálkodás üzemi építményei és kisebb lakóterületek is megtalálhatóak:

- a) *Máta major **
- b) Borsós major
- c) Árkus major
- d) *Szásztelek major
- e) Kónya major

** (A központi belterület északnyugati szélén helyezkedik el, de környezeti adottságai miatt, e településképi szempontból meghatározó területegységek rendelkezései vonatkoznak rá.)

* A HNP Világörökségi Helyszínen kívül, de a határvonaltól mért 500 m távolságon belül találhatóak, így kiegészítő rendelkezések vonatkoznak rájuk.

(2) Területi építészeti követelmények:

- a) **A beépítés telepítési módja:** A lakóterületeken az építési helyet a Hész területegységként eltérően, a kialakult településképi jellegzetességeknek megfelelően, az alábbiak szerint kell, hogy meghatározza.

aa) Máta major: Oldalhatáron álló beépítési mód, az előkert az utcai telekhatárhoz csatlakozik, hátsókert 6 m. (Az építési helyen belül, az épület az utcavonaltól 0- 20 méter között helyezhető el, az utcában kialakult állapotnak megfelelően, szabályozási terven meghatározandó építési vonalon.)

ab) Borsós major: Ikres beépítési mód, 5 méter előkert, hátsó kert nincs.

ac) Árkus major: Oldalhatáron álló beépítési mód, előkert nincs, hátsókert 6,0 méter. (Az utcában kialakult állapot szerint, az épületet az építési helyen belül ténylegesen az építési oldalt jelentő telekhatárra kell elhelyezni, vagy attól legalább 4,0 méterre.)

ad) Szásztelek major: Az egyes tömbökben kialakult településképnek megfelelően, különböző beépítési módot és az építési helyen belül, különféle épületelhelyezést szükséges szabályozni.

- Oldalhatáron álló beépítési mód, előkert nélküli, utcavonalon álló épület elhelyezéssel.
- Oldalhatáron álló beépítési mód, 5-6,0 m között meghatározott mélységű előkerttel.
- Ikres beépítési mód, 5-8,0 m között meghatározott mélységű előkerttel.

(Valamennyi tömbben, 1 darab melléképület (illetve egy épülettömegnyi melléképület) helyezhető csak el, az utcavonaltól mért 30- 35 m távolságra meghatározott építési vonalon. Hátsókert, a hátsó építési vonal mögötti telekrész.)

ae) Kónya major: Az egyes tömbökben kialakult településképnek megfelelően, különböző beépítési módot és az építési helyen belül, különféle épületelhelyezést szükséges szabályozni.

- Ikres beépítési mód, 5 méter előkert, hátsókert az utcavonaltól mért 34 méter mögötti telekrész.
- Oldalhatáron álló beépítési mód, 5-6,0 m között meghatározott mélységű előkerttel, hátsókert az utcavonaltól mért 34 méter mögötti telekrész.

(Valamennyi tömbben, 1 darab melléképület (illetve egy épülettömegnyi melléképület) helyezhető csak el, az utcavonaltól mért 34 m távolságra meghatározott építési vonalon. Hátsókert, a hátsó építési vonal mögötti telekrész.)

- b) **Szintszám:** A beépítés földszintes. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.

- * Mátá major és Szásztelek major a VH külső határvonalától 500 méteren belül helyezkedik el, ezért a Hész előírásainak kidolgozásakor a megengedett legnagyobb építménymagasság értékét úgy szükséges meghatározni, hogy az a VH területén meghatározott 7,0 métert ne haladja meg. E területeken a technológiai építmények magassága is maradjon ezen értékhatáron belül. A védett legelőkre „néző” lakókeretek hagyományos és igényes használatára, a melléképületek tájba illő kialakítására is figyelmet kell fordítani.

c) **Kerítésalakítás:** A telek határain kerítés építése kötelező.

(3) **Egyedi építészeti követelmények:**

Egyaránt vonatkoznak mindegyik megnevezett majorra, mert építészeti hagyományaik azonos gyökerekből erednek.

a) **Anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás:**

- aa) Az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszúkán nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek (36-45 fokos,) héjazatú épületek elhelyezése megengedett.
- ab) Az épületek homlokzati képében csak a fehér meszelt falazat, vagy annak hatását keltő homlokzati megjelenés a megengedett.
- ac) Az épületek héjazatának anyagaként elsősorban égetett cserép alkalmazása a megengedett. Fémlemez tetőfedés csak akkor legyen alkalmazva, ha felületi tagolása cserépfedés megjelenésű.
- ad) A héjazat színeként csak a cserépszín (sárgászöld) alkalmazása megengedett.
- ae) Az épületek nyílászárói a hagyományos épületeken meglévővel összhangban azok, arányait és méreteit figyelembe véve készüljenek, az előírt szellőzésre és bevilágításra is figyelemmel.
- ef) Az épületeket a majorokban kialakult településképpel összhangban lehet kialakítani. Az ikres beépítési mód esetén: Utcával párhuzamos nyeregterülettel, az oldalhatáron álló beépítési mód esetén utcára merőleges tetőgerincű nyeregterülettel, oromfalas kialakítással (kontyolás nélkül.)

b) **Kerítések kialakítása lakóingatlanok esetében:**

Mátá major:

- Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen átlátható deszka, vagy léckerítés mezőkkel. Vagy deszkakerítés vízszintes széles deszkázattal, részleges átláthatósággal, fa oszlopokkal.

Borsós major, Borsós major, Kónya major:

- Előkert nélküli beépítés esetén: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, átlátható fém-pálcás, vagy dróthálós kerítésmezőkkel. (Árkus-major)
- Előkertes beépítés esetén: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen átlátható deszka, vagy léckerítés mezőkkel. Vagy deszkakerítés vízszintes széles deszkázattal, részleges átláthatósággal, fa oszlopokkal. (Kónya-major északi része.)
- Ikerházas beépítés esetén: Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen átlátható deszka, vagy léckerítés mezőkkel.

Szásztelek major:

- Előkert nélküli beépítés esetén a tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, átlátható fém-pálcás, vagy dróthálós kerítésmezőkkel.
- Előkertes beépítés esetén a Tömör lábazatú, oszlopokkal tagolt, részlegesen átlátható deszka, vagy léckerítés mezőkkel. Vagy deszkakerítés vízszintes széles deszkázattal, részleges átláthatósággal, fa oszlopokkal.
- Ikerházas beépítés esetén Lábazat nélküli, áttört, fa oszlopokkal tagolt, fém hálós kerítésmezőkkel.

16. Lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen

16. §

- (1) Hortobágy község külterületén, Világörökségi Helyszínen elhelyezkedő, lakott helyek, egykori állami gazdasági központok, ahol a mező- és állatgazdálkodás üzemi építményei és kisebb lakóterületek is megtalálhatóak:

- f) Halastó major
- g) Kungyörgy telep

(2) **Területi építészeti követelmények:**

- a) **A beépítés telepítési módja:** A lakóterületeken az építési helyet a Hész területegységenként eltérően, a kialakult településképi jellegzetességeknek megfelelően, az alábbiak szerint kell, hogy meghatározza.

af) **Halastó major:** Az egyes tömbökben kialakult településképnak megfelelően, különböző beépítési módot és az építési helyen belül, különféle épületelhelyezést szükséges szabályozni.

- Ikres beépítési mód, 5 méter előkert, hátsókert az utcavonaltól mért 34 méter mögötti telekrész.
- Oldalhatáron álló beépítési mód, 1-5,0 m között meghatározott mélységű előkerttel, hátsókert az utcavonaltól mért 34 méter mögötti telekrész.

(Valamennyi tömbben, 1 darab melléképület (illetve egy épülettömegnyi melléképület) helyezhető csak el, az utcavonaltól mért 34 m távolságra meghatározott építési vonalon. Hátsókert, a hátsó építési vonal mögötti telekrész.)

ag) **Kungyörgy telep:** Szabadon álló beépítési mód, a kialakult állapotnak megfelelő mélységű előkerttel és hátsókerttel.

- b) **Szintszám:** A beépítés földszintes. Kivételt jelent Halastó majorban az egykori kastély épülete és a vasútállomásnál levő magtár épület, valamint Kungyörgy telepen a többszintes víztorony. Az előírt szintszámból is következő, megengedett legnagyobb homlokzatmagasság értékét a Hész. övezeti előírásai határozzák meg.

- c) **Legmagasabb pont:** A közösségi használatú épületek, kilátó, technológiai építmények megengedhető legnagyobb magasságát a Hész. övezeti előírása meghatározhatja, illetve korlátozhatja.

A meglévő védett és helyi védettségű épületek kivételével a megengedett legnagyobb építménymagasság ne haladja meg a 4,0 m-t. Az épületek tetőidoma: nyeregtető, a tetőgerinc magassága: legfeljebb 7 m legyen.

- a) **Kerítésalakítás:** Csak a lakótelkek határain kötelező a kerítés építése. A gazdasági területek esetében lehetőség szerint ne készüljön kerítés, amennyiben ez nem kerülhető el, az csak az egyedi építészeti követelményekben meghatározottak szerint történhet.

(3) **Egyedi építészeti követelmények:**

Egyaránt vonatkoznak mindegyik megnevezett majorra, mert építészeti hagyományaik azonos gyökerekből erednek.

- a) **Anyaghasználat, tömegformálás, homlokzati kialakítás:**

aa) Az alföldi mezőgazdasági tájra jellemző alacsony, hosszúkásan nyújtott tömegarányú, viszonylag meredek (36-45 fokok.) héjazatú épületek elhelyezése megengedett.

- ab) A falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályogtégla), homlokzatképzés megengedett.
- ac) A homlokzatképzés fehér színű mész, mész-alapanyagú homlokzatifesték vagy vékony vakolat (nemcsvakolat) alkalmazható.
- ad) A fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú falszerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre történő alkalmazása nem megengedett.
- ae) Az épületek fedése csak nyeregtetővel történhet, de a teljes, vagy részleges kontyolás megengedett, mert ez nem idegen a hagyományos településképtől.
- af) A technológiai építmények és a teljes épületfedés 20 %-át meg nem haladó épületrészek eltérő ad) pontban megfogalmazott fedéstől eltérően is megengedett.
- ag) Az épületek tetőfedő anyagaként csak a kerámia alapú cserép, vagy nád alkalmazása megengedett.
- ah) A tető cseréppel történő fedésére az egyenes vagy íves vágású szalagcserép, továbbá a hódfarkú cserép alkalmazható.
- ai) A tetőhéjazat színétől a natúr agyag, a terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna színek alkalmazhatóak.
- aj) A cserépek befoglaló mérete legfeljebb 25x45 cm legyen.
- ak) A nyílászárók faanyagúak és hagyományos szerkezetűek és arányúak legyenek.
- al) Tér- és szilárd burkolatok kialakítására öntött beton és aszfaltot nem használható, ilyen célra téglaburkolatot utánozó betonkő (térkő) vagy téglaklinkertégla, hagyományos téglakburkolat alkalmazható.

b) Kerítések kialakítása lakóingatlanok esetében:

- ba) Kerítés a bb) pontban felsorolt kivétellel, csak betonalap nélkül, fából (léckerítés), esetleg nádból, különösen indokolt esetben létesülhet.
- bb) Lakóingatlanok esetében a kerítésmező alacsony (legfeljebb 30 cm magas) lábazattal, fém hálós kerítésmezőkkel készülhet.

17. Beépítésre nem szánt területek a Világörökségi Helyszínen kívül

17. §

(1) A tájba illesztésre vonatkozó szabályok:

Jelen rendelet 8.§ 1/c és 8.§ 2/b. előírásai szerint.

18. Beépítésre nem szánt területek a Világörökségi Helyszínen

18. §

(1) A „Hortobágyi nemzeti Park - a Puszták” Világörökségi Helyszín, település közigazgatási területén elhelyezkedő, beépítésre nem szánt területek.

(2) Területi építészeti követelmények:

Az alábbi elvárások kereteket, feladatokat határoznak meg, a Helyi építési szabályzat és annak mellékletét képező szabályozási terv számára, ahol az elvárásoknak megfelelő rendelkezésekkel érvényt lehet szerezni!

- a) A tájba illesztésre vonatkozó szabályok: Jelen rendelet 8.§ 1/c előírásai szerint.
- b) A jellegzetes tájalkotó elemek jellegét és változatosságát meg kell őrizni, ezek sűrűsödése tovább nem kívánatos.
- c) Telekalakítással kapcsolatos eljárás során a történeti telekstruktúra fennmaradását nem veszélyeztető telekalakítás történjen az alábbiakat is figyelembe véve:

- d) (Birtokközpont alakítása csak a meglévő majorok beépítési lehetőségeinek növelése érdekében történjen. Új tanya, major nem alakítható ki.)
- e) Új erdő telepítése sem kívánatos, kivéve arra természetvédelmi kezelési céllal kerül sor.
- f) A kedvező térarányok kialakítása, a nyíltság, a töretlen látóhatár megőrzése, a zavaró tájelemek felszámolása:
- g) A világörökségi helyszínen lakóépület csak beépítésre szánt területen, meglévő lakóövezetben épüljön, ahol ezt más előírások egyébként nem zárják ki (kivett szérűskert, gazdasági udvar, stb.). (Ez alól kivételt képez természetesen, a pásztorszállások, a mezőgazdasági telepeknél az őrző személyzet számára szolgáló szállások, a meglévő lakott tanyákon a tulajdonos vagy személyzet számára szolgáló legfeljebb egy darab lakóépület.)
- h) A világörökségi helyszín területén a beépítésre szánt területeken (lakóövezetek, mezőgazdasági központok, mezőgazdasági üzemi területek) kívül, bármilyen épület, építmény csak természetvédelmi vagy legeltetési állattartási célból létesüljenek. (állattartás építményei és állattartáshoz kapcsolódó egyéb épület, építmények) építhető.
- i) Az épületek, építmények kialakítására vonatkozóan a világörökségi helyszín területén a beépítésre szánt területekre (lakóövezetek, mezőgazdasági központok, mezőgazdasági üzemi területek), illetve a beépítésre nem szánt területekre egyedi elvárásoknak kell érvényt szerezni.
- j) A meglévő védett és védelemre jelölt épületek kivételével a megengedett legnagyobb építménymagasság 4 m. A tetőgerinc magassága: legfeljebb 7 m legyen.
- k) A tájszerkezetbe illeszkedő beépítési módot kerüljön alkalmazásra, a tájra jellemző építészeti hagyományoknak megfelelő módon legyenek az építményeket kialakítva.
- l) A látványvédelem (kilátás, rálátás) szempontjainak érvényesülését a tervezés során történő, látványterv készítésével lehet megnyugtatóan igazolni.

(3) Egyedi építészeti követelmények:

- a) A tájba illő épületek felújítása csak hagyományos módon engedhető meg. (anyaghasználat, megjelenés, előfordulási gyakoriság)
- b) A birtokhatárok barázdával, árokkal, jelzéssel történő jelölése, szélkerék létesítése, takarmány gyepen, erdőben, nád és mocsár területeken történő tárolása nem megengedett.
- c) Az infrastrukturális fejlesztése, vonalas létesítmények kialakítása csak tájképvédelmi szempontok szerint megengedett.
- d) Az állattartó telepek területén a takarmány tárolása tájba illő módon megengedett.
- e) A gémeskutakat meg kell őrizni, szükség esetén, hagyományos módon felújítani. A fűrt kutak és csatlakozó létesítményeik is csak a tájképi értékekhez igazodva készüljenek.
- f) Villanypásztorok oszlopai, a kerítések és karámok lehetőség szerint ne készüljenek, ha erre mégis szükség lenne, akkor ezek kizárólag fából készüljenek.
- g) Elsősorban falazott szerkezetű, kizárólag hagyományos alapanyagú (tégla, vályogtégla), homlokzata vakolattal ellátott épület létesüljön. A homlokzatképzés fehér színű mész, mészalapanyagú homlokzatképzés vagy vékony vakolat (nemesvakolat) legyen. Ne kerüljön alkalmazásra fém, műanyag, nem hagyományos alapanyagú fal-szerkezet, és ezen anyagok homlokzatképzésre se legyenek felhasználva.

- h) Az épületek fedése csak nyeregtetővel történjen (legfeljebb teljes, vagy részleges kontyolás kerüljön alkalmazásra, ha erre feltétlenül szükség lenne.) (Ez alól kivételt képezhet a technológiai építmények és a teljes épületfedés 20 %-át meg nem haladó épületrészek eltérő lefedése.)
- i) A tetőhajlásszög: 36-45 fok létesüljön.
- j) Nem készüljön nem hagyományos alapanyagú és szerkezetű tetőszerkezet.
- k) Az épületek tetőfedő anyaga kerámia alapú cserép, hagyományos cserép, vagy nád legyen. A tetőhéjazat kialakítása cserép esetében egyenes vagy íves vágású szalag-cseréppel, továbbá hődfarkú cseréppel történjen. A tetőhéjazat színe agyag, terrakotta, vörös vagy barna, szürkésbarna legyen. Cserépek befoglaló mérete legfeljebb 25x45 cm legyen.
- l) A nyílászárók faanyagúak és hagyományos szerkezetűek, arányúak legyenek.
- m) Tér- és szilárd burkolatok kialakítására öntött beton és aszfalt ne legyen alkalmazva. Ilyen célra téglaburkolatot utánzó betonkő (térkő) vagy téгла (klinkertégla, hagyományos téгла), vagy vízáteresztő szemcsés burkolat az, ami megfelel a településképi elvárásoknak.
- n) Kerítés, karám csak beton alap nélkül, fából (léckerítés), esetleg nádból, különösen indokolt esetben létesüljön.
- o) Az épületek hossza a magasságukhoz viszonyítva 5-7:1 arányú legyen.

(4) A fényszennyezés csökkentése érdekében meghatározott követelmények:

- a) Az állattartó telepeken, épületeken a kültéri világításhoz csak teljesen ernyőzött, a horizont alá 3-4 fokkal takart, síkburás lámpatest legyen alkalmazva oly módon, hogy az a horizont fölé ne világítson.
- b) Egyéb, ferde irányú megvilágítás csak élet- és vagyonbiztonsági okokból, és csak mozgásérzékelős bekapcsolóval létesüljön.
- c) Világítótestenkénti legnagyobb megengedett fényárama 1600 lumen legyen. Meleg fényű LED-ek vagy fényforrások (maximum 3000K) kerüljenek alkalmazásra.
- d) A lámpatestekben alkalmazott fényforrás sárgás fényű, meleg színhőmérsékletű (legfeljebb 3000 K) legyen.

19. A helyi védelemben részesülő területekre és elemekre vonatkozó építészeti követelmények

19. §

- (1) A település helyi védett épületeinek, építményeinek, természeti értékeinek felsorolását és térképi ábrázolását e rendelet 5. melléklete tartalmazza.
- (2) *Helyi védett utcakép (HU)* esetén
 - a) megőrzendők az utcakép értéket adó jellegzetességek, illetve új épület építése esetén alkalmazandó építészeti jellegzetességek:
 - aa) utcavonalhoz viszonyított helyzet (utcavonalon álló, vagy meghatározott méretű előkertes) épületelhelyezés,
 - ab) Tetőidom formája, tetőgerinc irányultsága
 - ac) Oromfal léte- vagy nem léte, illetve kialakításának módja
 - ad) kialakult magassági értékek közötti ereszmagasság, homlokzatmagasság,

- ae) Az épületek jellegzetes tömegarányai és tömegformálása,
- af) A homlokzaton alkalmazott színvilág, és díszítések formavilága
- ag) A kerítések jellegzetességei (magassága, szín- és formavilága, lábazat és kerítésmezők arányai, kerítésmezők átláthatóságának módja, alkalmazott anyagok.)
- b) az épületek bővítése az épület mögött, az oldalhatár mentén hosszirányban történhet. Ha a telekszélesség lehetővé teszi, az épületek bővítése udvari keresztzárnyal is megoldható, de a keresztzárny szélessége a főépület (meglévő épület) szélességét nem haladhatja meg, és csak azzal azonos hajlásszögű, szimmetrikus nyeregtetővel fedhető,

(3) *Helyi védett épület, vagy építmény (HE) esetén*

- a) a fő rendeltetést tartalmazó épület megtartandó és eredeti állapotában helyreállítandó,
- b) a homlokzat, tetőidom nem változtatható,
- c) a közterület felől látható homlokzatokon műanyag nyílászáró nem alkalmazható,
- d) az épületek homlokzatának felületképzése vakolt, pasztell színezésű lehet,
- e) az épületek homlokzatain elhelyezhető cégereket, cégtáblákat és cégfeliratokat úgy kell kialakítani, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok meglévő, vagy tervezett vízszintes és függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, anyaghasználatával, színezésével, építészeti hangsúlyaival,
- f) épületek homlokzataira kerülő cég- és címtábla épületdíszítő tagozatot nem takarhat el,
- g) tetőfelületre cégér nem helyezhető el,
- h) a közterület felőli tetőn tetőablak nem alkalmazható,
- i) a tetőfedés színe, jelen rendeletben meghatározottak szerint.
- j) a kialakult telekszerkezet megőrzendő, ezért ennek érdekében a meglévő telek tovább nem osztható,
- k) Ha a helyi egyedi védelem alá helyezett védett érték egyes részét, részletét korábban az eredetitől eltérő megjelenésűvé alakították át, a védett érték egészére, vagy lehatárolható részegységére kiterjedő felújítás során azt az eredeti állapotnak megfelelően, vagy ha az átalakított rész eredeti állapotára vonatkozó dokumentum nem lelhető fel és azt következtetésekkel sem lehet valószínűsíteni, a homlokzatot a megfelelően megmaradt eredeti elemeinek, vagy hasonló stílusú épülethomlokzatok, eredeti vagy a helyben fellelhető, azonos formaelemeinek alkalmazásával kell helyreállítani.

l) A helyi egyedi védelem alá helyezett védett érték nem védett részei - amennyiben ezt egyéb jogszabályok nem tiltják - bonthatóak és az épülethez illő épületrésszel bővíthetőek. A változtatások a védett érték jellegét nem módosíthatják, építészeti értékét nem csökkenthetik.

20. Reklámhordozókra vonatkozó településképi követelmények

20. §

- (1) Reklámhordozó és reklám – jelen rendeletben foglalt kivételekkel – az országos érvényű jogszabályok szerint helyezhető el.
- (2) Építési reklámháló kihelyezésére vonatkozó kérelem esetén, az építési tevékenységi időtartamára az önkormányzat településképi bejelentési eljárásban engedélyezheti az építési reklámháló kihelyezését, ha a tulajdonos igazolja a felújítás megkezdését.
- (3) Helyi népszavazás, települési rendezvény, vagy a település szempontjából jelentős eseményről való tájékoztatás érdekében az esemény napját megelőző legfeljebb 5 naptári hét időszakban az eseményre vonatkozó hirdetések elhelyezhetők a településen.

- (4) Az épületek homlokzatain elhelyezhető cégereket, cég- és címtáblákat és üzlet feliratokat úgy kell kialakítani, hogy azok szervesen illeszkedjenek a homlokzatok meglévő, vagy tervezett vízszintes és függőleges tagolásához, a nyílászárók kiosztásához, azok ritmusához úgy, hogy együttesen összhangban legyenek az épület építészeti részletképzésével, színezésével, építészeti hangsúlyaival.
- (5) Utólagos elhelyezésénél az (4) bekezdésben foglaltakon túl biztosítani kell, hogy a berendezés épületdíszítő tagozatot nem takarhat el.
- (6) Közvilágítási berendezésen, hírközlési oszlopon reklám célú felület nem helyezhető el.

21. Egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelmények

21. §

- 1) A település igazgatási területén hírközlést szolgáló antennatornyok, ha egyéb előírás valamely területen egyébként ezt nem tiltja, elhelyezhető, de belterületen csak akkor, ha egyéb közösségi funkciót is ellátó építményen kerül elhelyezésre, vagy ilyen funkciót is ellátó módon létesül. (pl: kilátó, vadász les, templomtorony, tűzjelző torony, víztorony, stb)
- 2) Hírközlést szolgáló antennatornyot nem szabad elhelyezni:
 - a) a lakóterület határától 50 méteren belül,
 - b) védett természeti területen,
 - c) az ökológiai hálózat magterület övezetébe tartozó területen.
- 3) Helyi védett utcakép és helyi védett épület esetén az épület közterület felől látható homlokzati- és tetőfelületein, elő- és oldalkertjében, kerítésén parapet-konvektor, vagy klímaberendezés kültéri egysége, továbbá közművezetékek nem helyezhetők el.
- 4) A településen amennyiben a műszaki követelmények ezt lehetővé teszik, a légvezeték-kábelhálózatok egy tartószerkezeten kell elhelyezni.
- 5) Közművezetékek, járulékos közműlétesítmények elhelyezésénél a településképi megjelenésre, esztétikai követelmények betartására is figyelemmel kell lenni.
- 6) Középnymású földgázellátású területeken telkenként egyedi nyomásszabályozókat kell elhelyezni. A tervezett gáznyomás-szabályozók az épületek utcai homlokzatára nem helyezhetők el. A berendezés a telkek előkertjében, udvarán, vagy az épület alárendeltebb homlokzatára szerelhetők.
- 7) Közszolgálati hírközlési antennák a településképi, a tájkép fő rálátási, kilátási irányában nem létesíthetők.

V. Fejezet

ÖNKORMÁNYZATI TÁMOGATÁSI ÉS ÖSZTÖNZŐ RENDSZER

22. Helyi védelemmel érintett ingatlanok támogatási rendszere

22. §

- (1) Az ingatlantulajdonosnak a védettséggel összefüggésben szükségessé váló, a jó karbantartást meghaladó munkálatok – ezen belül a műemléki szakértés, előkészítő kutatás, rekonstrukciós tervezés, értékvizsgálati munkarészek Elkészítése, építési munkák – finanszírozásához az Önkormányzat évente meghatározott keretösszeg erejéig támogatást adhat.
- (2) A támogatás forrását az Önkormányzat tárgyévi költségvetési rendelete tartalmazza, melynek felhasználására pályázatot kell kiírni.
- (3) A támogatás mértéke nem lehet több, mint a bekerülési összeg legfeljebb 50 %-a, amely tartalmazza az áfát, az egyéb adókat és a közterheket is.
- (4) Támogatásban csak az a pályázó részesülhet, aki a tervezett felújításhoz a támogatáson felül szükséges önrésszel rendelkezik, és a saját forrás rendelkezésre állását pénzügyintézet által kiállított dokumentummal igazolja.

- (5) A pályázat benyújtásának időpontja előtt megkezdett előkészítési és építési munkához támogatás nem nyújtható.
- (6) A pályázatokról a Képviselő-testület a benyújtási határidőt követő 30 napon belül dönt.
- (7) A nyertes pályázóval az önkormányzat támogatási szerződést köt.
- (8) Az önkormányzat a támogatás összegéből legfeljebb 10% előleget biztosíthat, melyet a támogatási szerződés aláírását követően 8 napon belül kell folyósítani.
- (9) A támogatási szerződésben foglaltak teljesítéséről a támogatott írásban nyilatkozik, melyhez a támogatás felhasználását bizonyító számlákat eredeti példányban becsatolja. A teljesítést a jegyző ellenőrzi.

VI. Fejezet **TELEPÜLÉSKÉP-ÉRVÉNYESÍTÉSI ESZKÖZÖK**

23. A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció

23. §

- (1) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció kötelező
 - a) minden olyan építési tevékenység esetén, mely a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet hatálya alá esik és helyi védett utcaképpel érintett, vagy településképi szempontból meghatározó területen található,
 - b) minden olyan építési engedély nélkül végezhető építési tevékenység esetén, melyet a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete tartalmaz.
 - c) településképi szempontból meghatározó területen az építmények homlokzatán cégek, cégtáblák és cégfeliratok elhelyezése esetén,
- (2) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció a települési főépítész, annak hiányában a polgármester feladata.
- (3) A településkép-védelmi tájékoztatást és szakmai konzultációt – az (1) bekezdésben foglaltakon kívül - bármely természetes vagy jogi személy, jogi személyiséggel nem rendelkező szervezet írásban kezdeményezheti a főépítésznél, annak hiányában a polgármesternél. Ebben az esetben a kérelemnek tartalmaznia kell, a településképet érintően tervezett tevékenység rövid leírását.
- (4) A településkép-védelmi tájékoztatást és szakmai konzultációt legalább 8 nappal az építési tevékenység megkezdése előtt, illetve a kérelem benyújtását követő 8 napon belül le kell folytatni.
- (5) A településkép-védelmi tájékoztatásról és szakmai konzultációról a főépítész, illetve annak hiányában a polgármester emlékeztetőt készít, amelyben rögzített javaslatok és nyilatkozatok mindkét félre nézve kötelezőek.
- (6) A településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció díjmentes.

24. A településképi véleményezési eljárás

24. §

- (1) Az előírások nem vonatkoznak az építésügyi és építésfelügyeleti hatósági eljárásokról és ellenőrzésekről, valamint az építésügyi hatósági szolgáltatásról szóló kormányrendeletben meghatározott azon engedélyezési eljárásokra, amelyek esetében:
 - a) Az építészeti-műszaki tervdokumentációk előzetes minősítése, a településrendezési és építészeti-műszaki tervtanácsokról szóló kormányrendelet szerint, a központi, illetve a területi építészeti tervtanács hatáskörébe tartozik, vagy
 - b) Az építettő összevont telepítési eljárást, ezen belül telepítési hatásvizsgálati szakaszt kezdeményezett.

- (2) A rendelet személyi hatálya kiterjed minden természetes személyre, jogi személyre és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetre, aki (amely), a közigazgatási területen jogszabályban építésügyi hatósági engedélyhez kötött építési tevékenységet végez, vagy azzal összefüggő építészeti-műszaki tervdokumentációt készít.
- (3) Településképi véleményezési eljárást kell lefolytatni építési engedély köteles esetekben
 - c) új építmény építéséhez minden esetben,
 - d) meglévő építmény bővítéséhez, a településképet érintő, befolyásoló átalakításához készített építészeti-műszaki tervekkel kapcsolatban az építési, összevont vagy fennmaradási engedélyezési eljárást megelőzően.
- (4) Településképi véleményezési eljárást nem kell lefolytatni homlokzati változással nem járó, kizárólag belső átalakítási munkákra vonatkozó engedélyköteles építési tevékenységek esetén.
- (5) Jogszabály alapján helyi a területi tervtanács köteles építési tevékenységre vonatkozó településképi vélemény alapját a tervtanács állásfoglalása képezi.
- (6) Településképi véleményezési eljárásához kötött építési munkákra vonatkozó építészeti-műszaki tervdokumentációkkal kapcsolatban a településképi vélemény alapját a főépítész szakmai álláspontja képezi.
- (7) Amennyiben a jogszabály alapján kötelezően összehívandó tervtanács határozatképessége objektív okok miatt nem biztosítható, kivételes esetben az (5) bekezdés szerinti tervtanács állásfoglalást a főépítész – (6) bekezdés szerinti – szakmai állásfoglalása alapján kiadott településképi vélemény helyettesítheti.
- (8) A településképi véleményezési eljárás az építető, illetve az általa megbízott tervező (a továbbiakban együtt: kérelmező) által a polgármesterhez benyújtott kérelemre indul. A benyújtandó építészeti-műszaki tervdokumentációnak a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben előírt munkarészeket kell tartalmaznia.
- (9) A polgármester településképi véleményét a főépítész készíti elő.

25. A településképi bejelentési eljárás

25. §

- (1) Településképi bejelentési eljárást kell lefolytatni
 - a) a 312/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 1. melléklete szerinti építési engedélyhez nem kötött építési tevékenységeket megelőzően,
 - b) meglévő építmények rendeltetésének részleges vagy teljes megváltoztatása, rendeltetési egység számának megváltoztatása esetén,
 - c) közterületen vagy közhasználatú magánterületen információs vagy más célú berendezés elhelyezése, átalakítása, megváltoztatása esetén.
- (2) Amennyiben az (1) bekezdés c) pontja szerinti információs vagy más célú berendezések elhelyezésére közterületen kerül sor, a közterület használatára szerződés csak a településképi bejelentési eljárás lefolytatását követően, a bejelentés tudomásulvételét tartalmazó igazolás alapján, és az abban meghatározott kikötések figyelembevételével köthető.
- (3) A településképi bejelentési eljárás az ügyfél által a polgármesterhez benyújtott – a 3. melléklet szerinti bejelentő lap papíralapú benyújtásával – bejelentésre indul. A bejelentéshez papíralapú dokumentációt vagy a dokumentációt tartalmazó digitális adathordozót kell mellékelni.
- (4) A dokumentációnak – a bejelentés tárgyának megfelelően – a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló kormányrendeletben előírt munkarészeket kell tartalmaznia.
- (5) A tevékenység a bejelentés alapján – a polgármester által kiadott igazolás birtokában, az abban foglalt esetleges kikötések figyelembevételével – megkezdhető, ha ah-

- hoz egyéb hatósági engedély nem szükséges.
- (6) A polgármester által kiadott igazolás érvényessége az igazolás kiállításának dátumától számítva:
- állandó építmény esetén végleges,
 - legfeljebb 180 napig fennálló építmény esetén legfeljebb 180 nap,
 - Reklámcélú hirdetmény és hirdető-berendezése – kivéve cégér – esetén legfeljebb 2 év,
 - cégér, valamint cégjelző- és címjelző hirdetmények és hirdető-berendezései esetén a működés befejezésének időpontja, de legfeljebb 5 év,
 - Útbaigazító hirdetmény esetén a működés befejezésének időpontja, de legfeljebb 2 év.

26. A településképi kötelezés

26. §

- (1) A polgármester a településképi követelmények teljesítése érdekében - hivatalból, vagy kérelemre – településképi kötelezést rendelhet el.
- (2) A településképi kötelezés településképi-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultáció, beépítési, helyrehozatali, illetve beültetési kötelezettség lehet.
- (3) A polgármester a kötelezési eljárásban az érintett ingatlan tulajdonosát - a helyi építészeti értékek, a településképi védelme érdekében - az ingatlan beépítésére, építmény, építményrész felújítására, átalakítására vagy elbontására, az ingatlan növényzettel való beültetésére hatósági határozatban kötelezheti,
- (4) A polgármester a hatósági határozatban foglaltak be nem tartása esetén figyelmeztetést tartalmazó felszólító levelet küld az érintettnek.
- (5) Amennyiben a felszólításra az elkövető 8 napon belül nem reagál, a Képviselőtestület településképi bírságot szabhat ki, melyet az önkormányzat által megküldött befizetési csekken kell teljesíteni.
- (6) A településképi bírság összege:
 - a) helyi védett utcaképet, vagy helyi védett egyedi építészeti értéket érintő mulasztás esetén 200 000 forint,
 - b) településképi szempontból meghatározó területet érintő mulasztás esetén 150 000 forint,
 - c) reklámhordozókra és egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó mulasztás esetén 100 000 forint.
- (7) A kötelezettség érvényesítésére a közigazgatási végrehajtás szabályait kell alkalmazni, ha annak önkéntes teljesítése elmaradt.

VII. Fejezet

ZÁRÓ ÉS ÁTMENETI RENDELKEZÉSEK

27. Hatálybalépés

27. §

- (1) E rendelet 2018. január 1. napján lép hatályba.
- (2) E rendelet hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a településképi véleményezési és bejelentési eljárásról szóló 16/20014. (IX. 29.) önkormányzati rendelet.

28. Átmeneti rendelkezések

28. §

E rendelet előírásait csak a 2018. január 1. után indult eljárásokban kell alkalmazni.

Hortobágy 2017. december 14.

Vincze Andrásné
polgármester

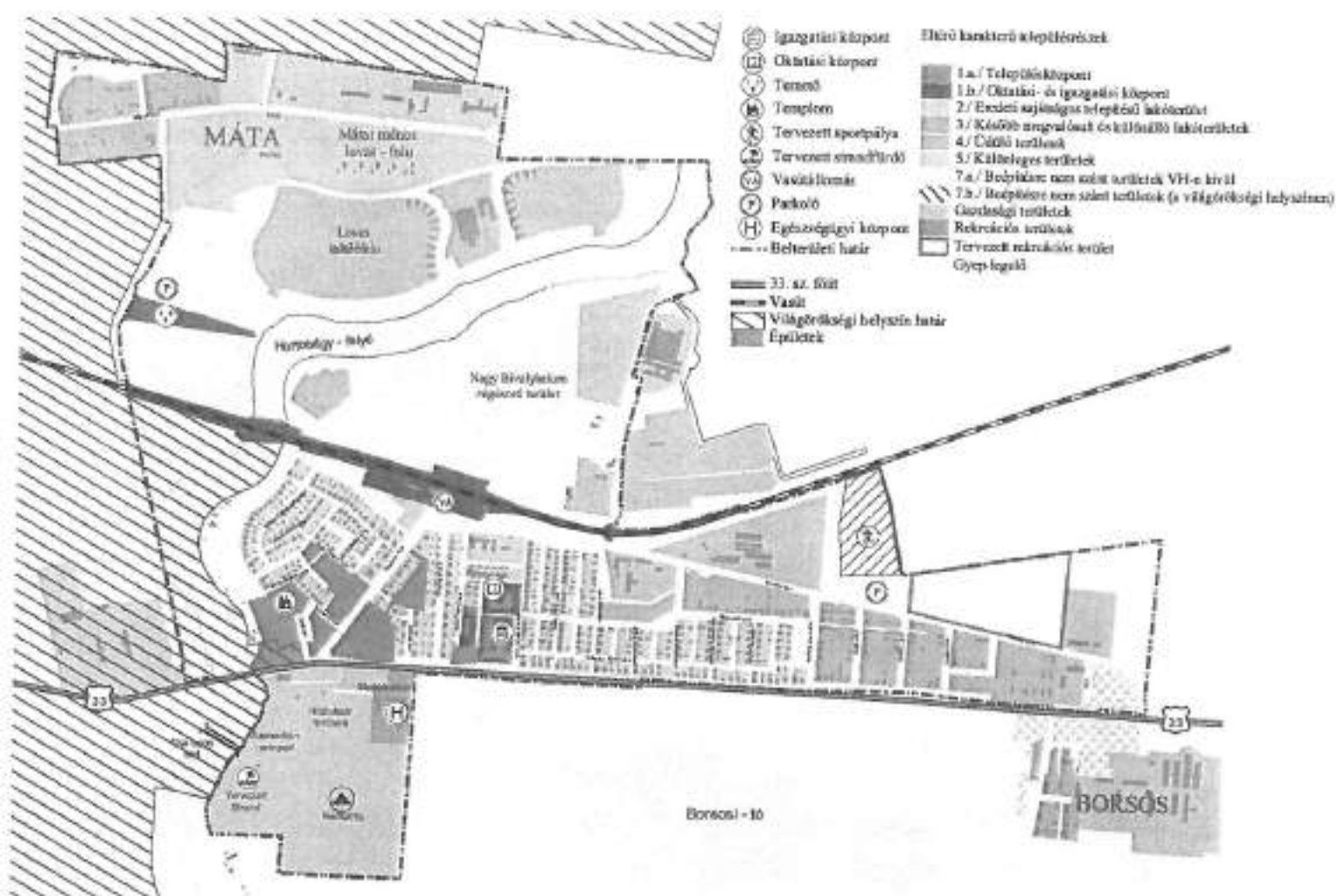
Dr. Bencsik Judit
jegyző

hhh

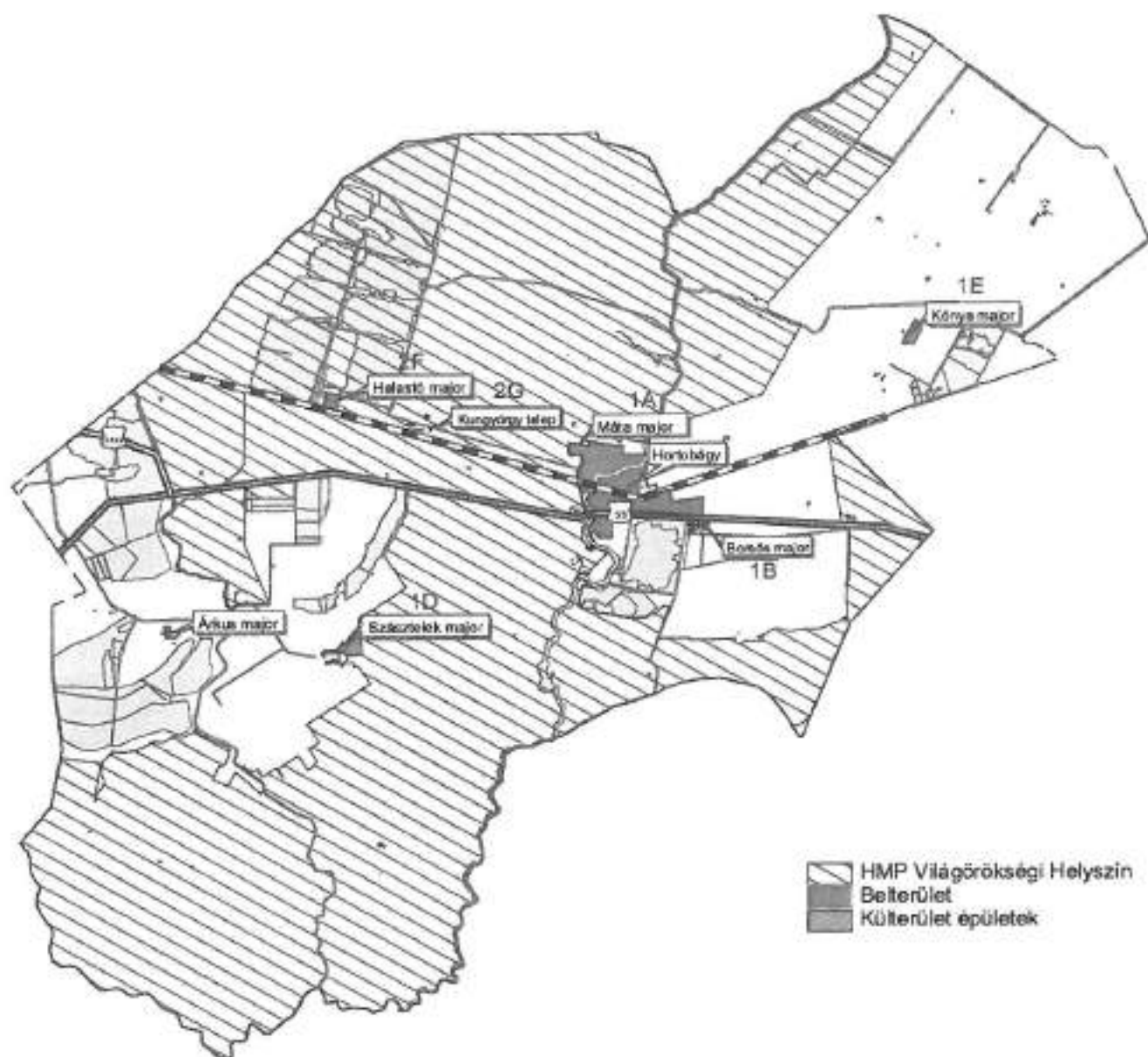
ZÁRADÉK: A rendelet kihirdetve, a Balmazújvárosi Közös Önkormányzati Hivatal Hortobágyi Kirendeltségének hirdetőtábláján kifüggesztve: 2017..... napján.

Dr. Bencsik Judit
jegyző

Településképi szempontból meghatározó területek lehatárolása - Belterület

Településképi szempontból meghatározó területek lehatárolása - Külterület

Településképi bejelentési eljárással érintett reklámok

Településképi bejelentési eljárást kell lefolytatni építésügyi hatósági engedélyezési eljáráshoz nem kötött reklám-elhelyezések közül

- a) településképet meghatározó területen, helyi védett utcakép, illetve helyi védett épület esetén az építmények homlokzatára, tetőfelületére, az építési telek kerítésére, kerítéskapujára, támfalára rögzített
 - aa) cég- és címtábla, cégfelirat, cégér, konzolos cégér,
 - ab) egyedi tájékoztató tábla,
 - ac) kirakat,
 - ad) reklám-felületet is tartalmazó elötető, napvédő ponyva
 - ae) eligazító fali karok és táblák,
 - af) hirdetőtábla, hirdetővitrin, reklámvitrin,
 - ah) reklámtábla (hirdetőtábla),
 - ai) integrált információ-hordozó berendezés vagy szerkezet,
 - aj) totemoszlop és reklámzászló,
 - ak) reklám-célú építési védőháló, molinó,
- b) közterületen vagy közhasználatú magánterületen elhelyezett közművelődési célú hirdetőoszlopon, vagy utcabútoron elhelyezett reklám esetén.

BEJELENTÉS
Településképi bejelentési eljáráshoz

A Bejelentő neve:

lakcíme:

telefonszáma*:

e-mail címe*:

Szervezet székhelye:

A folytatni kívánt építési tevékenység, rendeltetés-módosítás, vagy reklámelhelyezés megnevezése**:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

A folytatni kívánt építési tevékenység, rendeltetés-módosítás, vagy reklámelhelyezés

helye:.....Hrsz.:.....

A folytatni kívánt építési tevékenység, rendeltetés-módosítás, vagy reklámelhelyezés terve-

zett időtartama:

Dátum:.....

.....
aláírás

* nem kötelező

** a megfelelő aláhúzendő

5. melléklet a .../2017. (... ..) önkormányzati rendelethez

Előzetes hatásvizsgálat

A jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 17. § (1) bekezdése értelmében a jogszabályok előkészítése során előzetes hatásvizsgálatot kell lefolytatni, a (2) bekezdés alapján az alábbi tényezőkre vonatkozóan:

A rendelet-tervezetnek:

- **társadalmi, gazdasági hatása:** A rendelet-tervezet a széles körben alkalmazandó településkép alakításának keretszabályait határozza meg, ezzel kívánja megteremteni annak a lehetőségét, hogy a döntéshozó Képviselő-testület olyan megalapozott rendeletet alkothasson, amely közép- és hosszútávon a település arculatának fejlődésével jár. Ezek a szabályok együttesen biztosítani fogják, hogy az építészeti értékek megóvásra kerüljenek és ösztönzi a lakosságot, hogy a rendelet betartásával és a Településképi Arculati Kézikönyvben megfogalmazott javaslatok felhasználásával, hozzájáruljanak a település arculati értékének megőrzéséhez a településkép formálásához.

- **költségvetési hatása:** A tervezet költségvetési többletforrást nem igényel.

- **környezeti hatása:** a település sajátos településképének védelmét biztosítja.

- **egészségügyi hatása:** A rendelet-tervezetnek egészségügyi következményei nincsenek.

- **adminisztratív terheket befolyásoló hatása:** A rendelet-tervezet adminisztratív terhet keletkeztet, a benne foglaltak végrehajtása munkaterhet jelent.

- **A jogalkotás elmaradásának várható következményei:** A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény a településképi rendelet megalkotásának határidejét 2017. december 31. napjában határozza meg. A rendelet-tervezet megalkotásának elmaradása esetén a hatályos önkormányzati rendeletek rendelkezései nem felelnek meg a magasabb szintű jogszabályok rendelkezéseinek. A rendelet megalkotásának szükségességét törvényi rendelkezés indokolja. Elmaradásának esetén mulasztásos törvénysértés következne be.

- **a rendelet alkalmazásához szükséges személyi, szervezeti, tárgyi és pénzügyi feltételek:** A rendelet-tervezet elfogadása, az új rendelet alkalmazása a jelenlegi szabályozáshoz képest többlet terhet jelent, de a meglévő személyi, tárgyi, szervezeti erőforrásokkal biztosítható.

Hortobágy, 2017. december 8.

Vincze Andrásné
polgármester

Hortobágy Község településképeinek védelméről szóló
...../2017. (.....) önkormányzati rendelet
i n d o k o l á s a

Általános indokolás

A településkép védelmét a képviselő-testület a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényben kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvényben meghatározott feladatkörében eljárva a településképi rendelet megalkotásával biztosítja. A rendelet megalkotását tehát magasabb szintű jogszabálynak való megfelelés indokolja.

Részletes indokolás

1. §

Meghatározza a rendelet célját, hatályát, alkalmazását.

2. §

Értelmező rendelkezéseket rögzít.

3. §

A helyi építészeti örökség területi és egyedi védetté nyilvánítására, a védelem nyilvántartására, a védelem megszüntetésére vonatkozó rendelkezéseket tartalmazza.

4. §

A helyi védett érték fenntartásával kapcsolatos rendelkezéseket rögzíti.

5. §

Meghatározza a helyi védett érték fogalmát és annak fajtáit.

6. §

Megállapítja a településkép szempontjából meghatározó területeket.

7. §

Rögzíti az épületek anyaghasználatára vonatkozó általános építészeti követelményeket.

8. §

Valamennyi településképi szempontból meghatározó területre vonatkozóan állapít meg építészeti követelményeket.

9. §

A turisztikai és kereskedelmi központ, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

10. §

Az oktatási és igazgatási központ, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

11. §

Eredeti, sajátos telepítésű lakóterületek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

12. §

A később megvalósult lakóterületek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

13. §

Az üdülőterületek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

14. §

A különleges területek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

15. §

A lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen kívül kategóriájú, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

16. §

A lakó és gazdasági területek külterületen, Világörökségi Helyszínen kategóriájú, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

17. §

A Világörökségi helyszínen kívüli, beépítésre nem szánt területek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

18. §

A „Hortobágyi nemzeti Park - a Pusztai” Világörökségi Helyszín, település közigazgatási területén elhelyezkedő, beépítésre nem szánt területek, mint településkép szempontjából meghatározó karakterű terület építészeti követelményeit rögzíti.

19. §

A helyi védelemben részesülő területekre és elemekre vonatkozó építészeti követelményeket állapítja meg.

20. §

Megállapítja a reklámhordozókra vonatkozó településképi követelményeket.

21. §

Megállapítja az egyéb műszaki berendezésekre vonatkozó településképi követelményeket.

22. §

Az önkormányzati támogatási és ösztönző rendszer keretében rögzíti a helyi védelemmel érintett ingatlanok támogatási rendszerét.

23. §

Megállapítja a településkép-védelmi tájékoztatás és szakmai konzultációra vonatkozó rendelkezéseket.

24. §

Rögzíti a településképi véleményezési eljárásra vonatkozó rendelkezéseket.

25. §

Rögzíti a településképi bejelentési eljárásra vonatkozó rendelkezéseket.

26. §

Meghatározza a településképi kötelezéssel kapcsolatos rendelkezéseket.

27. §

Megállapítja a rendelet hatálybalépését és a hatálybalépésével egyidejűleg rendelkezik a településképi véleményezési és bejelentési eljárásról szóló 16/20014. (IX. 29.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezéséről.

28. §

Átmeneti rendelkezéseket állapít meg.